

Poštnina plačana v gotovini!

PLANINSKI VESTNIK

GLASILO PLANINSKE ZVEZE SLOVENIJE

LETNIK XII

☆

LVI

11

NOVEMBER

☆

1956

VSEBINA:

Namesto uvoda	553
P. A. — Ogarev: O lepotah naših gora	554
Hinko Uršič: Soška podružnica SPD	556
Zorko Jelinčič: Planinski klub »Krpelj«	570
Leopold Stanek: Pojdi v naše tri pomladi	576
Ante Mahkota: Kje je vrh, kam drži pot?	577
Ludvik Zorzut: Zvončki ob Soči	578
Lojze Spanger: Nekaj spominov na mladinske izlete	584
Nekaj o Pasicah pri Cerknem	587
Vinko Božič: Na svobodnih grebenih	589
Tone Bučer: S sovjetskimi alpinisti v Jugoslaviji in v SSSR	590
Društvene novice	592
Iz planinske literature	601
Razgled po svetu	605

Priloga: Spomenik v Vratih — foto Francè Močnik
Prilogo natisnila Tiskarna »Ljudske pravice« v Ljubljani

Planinski Vestnik je glasilo Planinske zveze Slovenije / Izdaja ga imenovana Zveza, urejuje pa uredniški odbor / Revija izhaja dvanajstkrat na leto, po potrebi v snopičih po dve številki skupaj / Članke pošiljajte na naslov: Tine Orel, Celje, I. gimnazija / Uprava: Planinska zveza Slovenije, Ljubljana, Likozarjeva ulica št. 12, poštni predal 214, telefon št. 32-553 / Tu se urejajo: reklamacije (ki se upoštevajo dva meseca po izidu številke), naročnina, honorarji, oglasi, računi, razvid naslovov / Tiska Tiskarna »Jože Moškrič« v Ljubljani / Letna naročnina znaša din 400.—, ki jo morete plačati tudi v štirih obrokih po din 100.— / Tekoči račun revije pri Narodni banki 602-T-121 / Spremembo naslova javljajte na Upravo Planinskega Vestnika, pri čemer navedite poleg prejšnjega vedno tudi novi naslov, po možnosti s tiskanimi črkami.

Odpovedi med letom ne sprejemamo. Upoštevamo pa pismene odpovedi, ki jih naročniki izročijo Upravi do 1. decembra za prihodnje leto

Planinska založba bo še letos izdala v zbirki »Naši veliki planinci« 4. zvezek te zbirke

Valentin Stanič, prvi alpinist v Vzhodnih Alpah

Delo je spisal oz. uredil znan planinski pisatelj Evgen Lovšin. Valentin Stanič je bil konec 18. in v začetku 19. stol. najbolj znan alpinist. Povzpel se je prvi na vrh Velikega Kleka. V zbirki bodo tudi prevodi najbolj značilnih Staničevih del

Naročila sprejema »Planinska založba«, Ljubljana, Likozarjeva 12 in vsa plan. društva, knjižica pa bo v prodaji tudi v vseh knjigarnah

Vse posle tuzemske in mednarodne špedicije (izvoz, uvoz, tranzit, carinjenje, transportno zavarovanje, vozniške reklamacije, transportne kalkulacije itd.) javna skladišča, oskrba dostave blaga na dom, lastni industrijski tir, avtomobilski prevozi itd., Vam hitro in solidno izvrši

»GLOBUS — ŠPEDICIJA« LJUBLJANA, Titova 33

s svojimi poslovalnicami Beograd, Celje, Jesenice, Herpelje-Kozina, Maribor, Prevalje, Reka, Nova Gorica, Sežana, Zagreb

Poleg tega razpolagamo z lastnimi skladišči na Reki v ulici R. Katalinčiča Jeretova br. 4, od koder odpremljamo vse pošiljke ob Jadranski obali, na otoke, kakor tudi v inozemstvo

Namesfo uvoda

Letos je poteklo šestdeset let, odkar so naši predniki, pionirji slovenskega planinstva, ustanovili Soško podružnico SPD. To častitljivo obletnico je PD Tolmin proslavilo s slavnostnim zborom planincev v Tolminu dne 4. junija. Zbor so počastila po svojih predstavnikih sosedna društva Most na Soči, Jesenice in Radovljica ter Planinska Zveza Slovenije. Ob tej priložnosti je zastopnik PZ Slovenije izročil tovarišu Janezu Vidmarju srebrni znak za zasluge v planinstvu, ki mu je bil priznan na letošnji skupščini PZS.

Zboru je predsedoval veteran Soške podružnice SPD rojak tov. Rakušček Josip, kateremu se kljub njegovim 86 letom pot na ta zbor iz Celja ni zdela predolga niti prenaporna.

V okviru te proslave je bila prirejena tudi planinska razstava, ki je bila po razstavnem materialu bogata, pestra ter lepo urejena.

Delo ustanoviteljev Soške podružnice SPD so obnovili takoj po osvoboditvi naših gora tolminski planinci. Na pobudo tov. Karla Martelanca je bilo ustanovljeno Planinsko društvo Tolmin. Prvi predsednik je bil tov. Martelanc. Njemu je sledil tov. Janez Vidmar. V tem prvem obdobju je društvo usmerilo svoje delo izključno v svoj okoliš, t. j. v predel tolminskih gora od Krna do Črne prsti, obnovilo in markiralo poti ter postavilo skromno planinsko postojanko na planini Razor in na prevalu Globoka. Temu je sledilo drugo obdobje nekako od 1950. do 1954, ko je društvo delalo predvsem v Trenti in Mangrtu. V tej dobi je društvo med drugim adaptiralo in usposobilo Planinski dom Jalovec v Trenti, odprlo stalno planinsko razstavo v Trenti, sodelovalo pri postavitvi spomenika dr. Juliju Kugy-ju in zgradilo slovensko pot na vrh Mangrta.

V tretjem povojnem obdobju je društvo zopet preneslo vso svojo pozornost v ožje tolminske gore. Na področju prvotne soške podružnice, ki je segala od Gorice do Bovca in Idrije, je namreč po osvoboditvi vzkliko kar osem društev in to v Ajdovščini, Gorici, Idriji, Cerknem, Mostu na Soči, Kobaridu, Bovcu in Tolminu. Število članstva je zato stalno nihalo. Društvo Tolmin šteje danes nekaj preko 200 članov, mladincev in pionirjev. Če upoštevamo, da so ti člani izključno le iz Tolmina, ki ima okrog 1800 prebivalcev, pridemo do zaključka, da je to število sorazmerno zelo visoko. Vsak osmi prebivalec Tolmina je član PD.

Društvo si v zadnjem času prizadeva, da bi svojo skromno postojanko na planini Razor povečalo, uredilo nekoliko udobneje in povečalo število ležišč. Naše planinske predele obiskuje vsako leto večje število turistov. Z vključitvijo te postojanke v transverzalo prihaja vedno večje število planincev tudi iz ostalih delov Slovenije. Samo to poletje je prečkalo planino Razor skoraj 100 transverzalcev! Kočo bo treba povečati. Požrtvovalni člani so do sedaj pripravili pri koči in deloma v dolini nov krov in še mnogo drugega materiala. Potrebno pa bo le nekaj sredstev, da bo društvo svoj načrt uresničilo. Vse prošnje na razne kraje so bile doslej zaman. Širom po Sloveniji je po osvoboditvi zrastle nešteto novih planinskih domov in koč, zato upamo, da se bodo čimprej našla sredstva tudi za to postojanko, saj je edina od Krna pa do Črne prsti.

O LEHOTAH NAŠIH GORA

i ga planinca, ki bi ne razumel in ne občutil tiste močne privlačnosti naših gorá danes, ko jih več ne opleta železno trnje, ki ga je bil tujec z onstran morja nanesel v tiste čiste in svetle višine. Če kdo, smo planinci občutili, kako nas je to naneseno trnje zbadalo v naše narodno telo. Ko smo se samo še iz dolin ozirali na naše vrhove, so se nam stiskale pesti, krčile ustnice. Takrat je v nas rasla moč in odpornost. Verjeli smo: Še bomo gospodarji tistih višin, še se bo tam gori razlegalo naše vriskanje in polnilo doline pod nami.

Pomlad je silila sem od morja čez Furlanijo, v Vipavsko in Soško dolino, na Kras, na Pivko in na Notranjsko. Po gorah in gozdovih, ki so bili takrat naš dom, je bilo še polno snega. Tako tudi v Trnovskem gozdu, kjer smo se znašli nekega dne 1944. leta. Že dolgo nismo videli človeškega bivališča. Zdaj smo zagledali na Predmeji sredi sivega skalovja — požgano domačijo. Pretreslo nas je. Večkrat nam je nudila gostoljubje.

»Domačija!« nas je spreletelo. Zrasle so pred našimi očmi predstave tistega vabljivega domačega ognjišča in zakurjene kmečke peči. V očeh nam je zasijalo nekaj toplega. Objela nas je domačnost. Zahrepeneli smo po topli materini besedi, po božajočem pogledu dekleta.

Nehote se nam je izvil vzklik začudenja: Vipavska dolina je bila vsa odeta v najlepše pomladno cvetje. Iz snega in mlakužaste mokrote, ki je silila v čevlje, smo prišli v ta kraj, da se za kratek čas odpočijemo. Naužili smo se lepote Vipavske doline, lepote naše Primorske in odpočili. Takrat je v nas zrasla in se še bolj utrdila odločnost in borbenost: Da bomo v svobodi z višin lahko gledali in občudovali naše doline!

Na Jelovici je bilo. Po napornem pokretu smo obstali sredi močno debel smrek in jelk. Bila je temna deževna noč. Deževalo je, da je lilo še skozi gosto vejevje. Mahovita gozdna tla so bila spremenjena v močvirje. Kamor koli smo stopili, je žvrkalo.

Kam naj se utrujeni partizan nasloni za kratek počitek? Čez kotanje, polne vode, smo nametali smrekovih tramov, nanesli nanje smrečja, pogrnil plašče (srečen, kdor ga je imel!) in polegli.

Ni se še dobro zazoril dan, ko je nad Jelovico zakrožila »štorklja«, sovražnikov izvidnik iz Radovljice. Njeno brnenje je bilo kot brnenje nadležne ose, ki išče mesta, kamor bi zasadila svoje strupeno želo. Naš prihod na Jelovico je bil izdan. Komandant je ukazal takojšen premik. Komaj dobro uro za tem so nad kraj, kjer smo prenočevali, prihrumele tri »štuke« in ga obsule z majhnimi bombami. Seveda so bombe padale — v prazno. Planinske kavke

so se prestrašene lovile nad vrhovi jelk in smrek. »Kri, kri, kri,« se je oglašalo iz višin.

Res bi bila tekla kri, če se ne bi bili pravočasno premaknili. Zeleni mah v jelovških gozdovih bi bil pil našo kri prav na kraju, kjer je tako lep razgled po tistem lepem koščku slovenske zemlje, ki jo je Prešeren ovekovečil v verz:

»Dežela kranjska nima lep'šga kraja,
kot je z okolšno ta — podoba raja.«

V tesni celici tržaškega Coroneja. Ležal sem na ušvi in uma-zani slamnjači. Uklepale so me štiri mrzle stene in le skozi ozke špranje zamreženega okna sem videl košček neba.

V notranjosti je divjal vihar. Iztrgali so me mojim goram, oropali svobode in vrgli v temnico.

Takrat sem se spomnil na Blegoš. Doma sem ga tolikokrat opa-zoval iz doline in se veselil dneva, ko se bom lahko povzpел na njegov vrh. Pa mi ni bilo dano. Tostran pod njim so postavili bodočo mejo...

Zasanjal sem. Štiri mrzle stene so se razblinile v meglo trenutne pozabe. Ugledal sem pred seboj velik in mogočen kopasti Blegoš. Začutil sem prijetno svežino višinskega zraka. Iz polmračne sence gozdov v vznožju se je oglasilo: Ku, ku, ku, ku. Čez jaso je priletela srna, v vrhovih smrek je veter nalahno zašumel...

Bum, bum, bum, je zabobnelo v celici, da sem hipoma skočil na noge. Pred mano je stal stražar in udarjal s kopitom puške ob tla. Nisem se mogel takoj zavedeti, tako živo sem sanjal o Blegošu.

Skozi sovražna obraza stražarja in sergenteja sem še vedno videl vrh Blegoša. To mi je dajalo moči, da sem se obvladal, da me ni strlo zasramovanje pri izpraševanju.

Kmalu po zlomu Italije sem kot partizan šel pod vrhom Blegoša v Slugovo dolino. Živo sem se spomnil prizora v celici. Sklonil sem se do kamna ob poti in ga pobožal. Zdel se mi je tako lep, tako naš, tako domač. Tako močno sem občutil svobodo, da mi je bil kamen prav tako lep kot srebrna planika na višinah triglavskega pogorja...

Teh nekaj vrstic spomina sem zapisal zato, da ne bomo pozabili težkih dni sužnjstva in zatiranja. Ne smemo jih pozabiti! Ko mi je včasih tu ob morju dolgčas po višinskih lepotah naših gor, se za hip umaknem iz urada na majhno višino hriba Svetega Marka ob Koprskem zalivu. Od tam so vidni vrhovi, ki so nekdaj morali sestavljati »mejo«: Krn, Triglav, Matajur, Nanos, Snežnik in drugi. Spomnim se dogodka ob obisku Porezna leto po osvoboditvi. Dva mlada fanta sta iz visoke in sočne trave trgala bodočo žico. Opazila sta, da bi rad nekaj vprašal in sta kar sama odgovorila:

»Mejo podirava.«

Res pomenljiv odgovor. Kot vsi ljudje na Primorskem sta občutila krivično mejo, ki je rezala na dvoje naše ozemlje ob morju. Tako smo občutili vsi partizani, ki smo v srcih nosili »... sladki in vroči ponos gospodarja...« (Cankar).

Hinko Uršič:

SOŠKA PODRUŽNICA SPD

(1896—1928)

rebivalstvo nekaterih manjših upravnih središč v Posočju, ki so imela podobo in ime trga kot Bovec, Kobarid, Cerčno in Kanal, je kazalo že z nastopom ustavne dobe v Avstriji vedno bolj slovensko narodno prepričanje. Zlasti velja to za Tolmin in Cerčno. Vsaka oblika narodne borbenosti, tako narodna čitalnica, Društvo sv. Cirila in Metoda in tudi planinsko društvo, najdejo pripravljena tla v Tolminu, ki je med prvimi kraji, kjer se osnujejo podružnice.

Že v jeseni 1895 so tolminski rodoljubi mislili, da bi ustanovili soško podružnico slovenskega planinskega društva. Osnovni shod je imela nova podružnica 22. februarja 1896. leta. Da se ustanovi, sta se posebno prizadevala sodni pristav Andraž Jeglič in odvetnik dr. Karl Triller, ki sta zbrala 37 članov od Soče v Trenti in Loga pod Mangrtom do Kanala. V Tolminu je bilo 19 članov. Precej zaprek je društvu delalo c. kr. namestništvo v Trstu, ki je šele maja odobrilo pravila. 14. junija 1896 je imela podružnica svoj prvi občni zbor, na katerem so izvolili dr. Trillerja za načelnika. Lotili so se zaznamovanja najzanimivejših potov, sklenili začetni s pripravljalnimi deli za graditev koč na veličastvenem Krnu in osnovali poseben gradbeni sklad. 22. in 23. julija so izvedli prvi društveni izlet na Matajur s 14 udeleženci in s prčnočevanjem na Livku. Izlet je opisal v Vestniku učitelj Anton Stres, ki se je odslej večkrat oglasil s svojimi prispevki, že naslednje leto z opisom izleta v Rezijo. Nova podružnica je štela ob koncu leta 45 članov in potrošila od prejetih 186.— gold. 55 za napravo in zaznamovanje potov. Prva zaznamovana pota so bila: iz Volč skozi Kamnico v Livek in na Matajur; iz Iderskega čez Livek na Matajur; iz Volč čez Bučnico na Most; iz Gabrija čez vas Krn na Krn; iz Tolmina čez Sleme na Krn in iz Drežnice na Krn. Nadalje so zaznamovali poti z izhodiščem iz Bovca na Rombon, na Svinjak, v Plužne, v Čezsočo, k slapu Boke in postavili na trgu v Bovcu kašipotni steber. Tudi izvir »krasne hčere planin« so odčili z imenom podružnice in popravili dohod do votline izvira.

Na Krn je društvo priredilo izlet 8. avgusta 1897. V Vestniku ga je opisal Anton Stres. Udeležili so se ga planinci iz Tolmina in 11 planincev iz Kobarida. Na Krn držijo tedaj že štiri zaznamovane poti, ker se je prejšnjim pridružila še pot iz Čezsoče, ter je bila tako ustvarjena hribolazcem ljuba in prijetna pot iz Bovca čez Krn v Tolmin. Zaznamovali so tudi pot iz Tolmina čez Globoko v Bohinj.

V zvezi z olepševalnim društvom v Tolminu so napravili pri Doljah pot do prekrasnega slapa Ocednika ter nasproti slapa most, s katerega so že premnogi ljudje občudovali tamkajšnjo narodo.

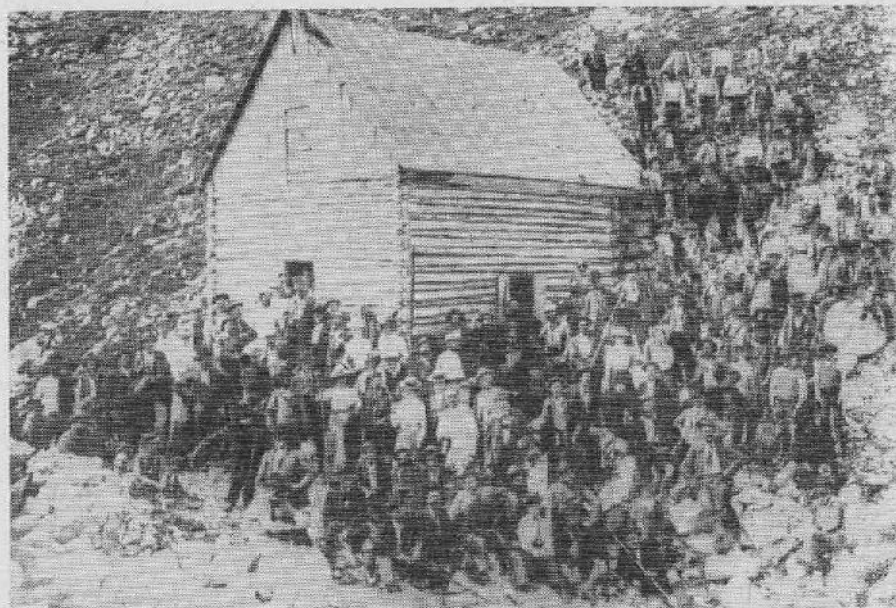

Foto Jerkič, Gorica

Otvoritev Trillerjeve koče na Krnu (2046 m) dne 5. avg. 1901

V različnih gostilnah na podružničnem področju so dali hribolazcem na razpolago palice. Število članov se je več let držalo okoli 47. Tudi odborniki se niso veliko spreminjali.

29. junija 1898 je bil skupni izlet osrednjega društva, radovljiške in soške podružnice v Bohinj. Tolminci, ki jih je bilo nad 20, med njimi 6 žensk, so šli v Bohinj preko prevala Globoke. Na radovljiško zdravljico je odgovoril dr. Triller, ki je poudarjal pomen soške podružnice za narodno obrambo Posočja pred prodiranjem tujcev v ta gorski svet.

Podružnica je zaznamovala v letu 1898 dve poti iz Podbrda na Črno prst in na Porezen, kar je izvršil učitelj Jelinčič. V Vestniku je opisal Anton Stres Goriški Stol, Fr. Orožen pa je prispeval daljši spis »Na Krn«, pač pod vtisom prizadevanj tolminskih planincev, da bi zgradili na Krnu kočo.

V letu 1900 so naredili v Tolminu kažipot, pripravili gradnjo koče na Krnu, nakar je posebna komisija s tajnikom Ivančičem, Stresom in Uršičem 21. avgusta položila temeljni kamen za kočo na sedlu med Krnom in Batognicami blizu 2000 m visoko. Gradnje ni vodil več dosedanji načelnik dr. Triller, ker se je preselil v Ljubljano, vodstvo podružnice je prepustil navdušenim narodnjakom. Kočo so zgradili tako v grivo, da se je šlo na zapadni strani naravnost na podstrežje čez ozek, zaprt hodnik. Izmera koče je bila $4,80 \times 5,80 \times 2,20$ m. Obsegala je prostor za pet ležišč, oddelek za

Pogled z Jevščka na Krn

Foto Rudi Jereb

mizo, klopi in omare. V podstrešju je bil prostor za 11 ležišč. Strcha je bila krita z lepnico, da je ne bi sneg premakal. K tlom so jo pritrčili s štirimi železnimi okovi in pripeli z dvojno železno vrvjo od strehe do tal. Znotraj so jo obili z mehkim uglajenim lesom. Pozneje se je pokazalo, da niso računali na plazove. Dograjena je bila spomladi 1901. Na željo čeških turistov je bila slovesno otvorjena 5. avgusta. V oklicu k otvoritvi je bilo poudarjeno, da naj služi krepkejšemu spoznavanju naše širne domovine, ki naj nam postane vse bolj znana in ljuba. 5. avgusta 1901 se je zbralo na Krnu 150 planincev, od tega ena tretjina žensk. Z vrha Krna so slavnostni dan oznanjali topiči in rakete. Goste je sprejemal novi načelnik podružnice tolminski župan Anton Devetak. K otvoritvi je prišlo pet Čehov pod vodstvom prof. dr. Chodounskega, osrednji odbor je zastopal dr. Vladimir Foerster. V govorih so proslavljali zaslužne odbornike podružnice dr. Trillerja, Devetaka, bivšega odbornika Marušiča in tajnika Ivančiča. Andrej Gaberšček je pozdravljal Čeha, odgovoril mu je dr. Chodounsky. Kočo so imenovali za Trillerjevo kočo. Po Trillerjevem govoru se je razvila prava ljudska veselica ob petju in harmoniki.

V letu 1902 se začno v soško podružnico vključevati člani iz Gorice in iz Cerknega. Vseh članov je bilo 57.

Koča na Krnu je podružnico obremenila za preko 2000 K. Ta dolg jo je v tolikšni meri težil, da ne kaže več pravega poguma za delo, zlasti še zato, ker je že prva zima pokazala, da koč za snežne razmere na Krnu ni bila postavljena na pravo mesto.

Izlet Soške podružnice na Črno prst

Že v letu 1904 se je najavil v Vestniku s prvim spisom »Iz Trente v Luknjo« trentarski vikar Josip Abram, Trentar. Je član osrednjega društva, ki se začne sedaj zanimati za to tedaj malo znano gorsko dolino. Nadelalo je poti iz Trente na Triglav in Razor, iz Loga na Jalovec ter opremilo prenočišče pri Zorču in Cudru v Trenti.

Mrtvilo, ki je zavladelo v Tolminu, je vzpodbudilo druge kraje, da začno misliti na ustanovitev novih društev v Bovcu, Kobaridu, Kanalu in v Gorici. Ustanovilo se je planinsko društvo v Idriji, 21. februarja 1904 tudi v Cerknem. Tega leta se ustanove še vipavsko-ajdovska in tržaška podružnica. Gradnja železnice po baški dolini je vzpodbudila Podbrčane, da so še oni začeli snovati novo podružnico, toda Cerkljani so jih pritegnili nase, tolminska podružnica pa jim je odstopila skrb za gorsko področje grahovske občine s Črno prstjo in bližnjimi vrhovi.

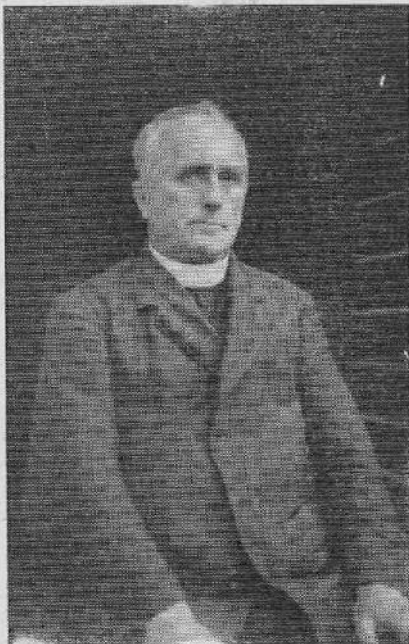
24. aprila 1904 se je zganila še soška podružnica, ki je tega dne imela občni zbor v Tolminu. Novi tajnik in blagajnik obenem je postal šolski nadzornik Andrej Lasič, načelnik pa še poštar Anton Devetak. Naslednje leto je po Lasičevi zaslugi in prizadevanju osrednjega odbora soška podružnica poživila svoje delo. V novem delovnem odboru je bil za načelnika izbran dr. Gruntar Rudolf, odvetnik v Tolminu, ostali odborniki so bili Matko Primožič, sodni svetnik, Julijan Pavliček, pravnik, Karel Benič, pravnik, Rudolf Fazan, zemljemerec, Josip Črnigoj, gozdar v Bovcu, Anton Stres,

učitelj v Sedlu, Mihael Zega, posetnik v Kanalu in dr. Henrik Tuma, odvetnik v Gorici.

Od leta 1904 dalje je začelo število članov naglo rasti, ob koncu leta jih je bilo 109, v prvih mesecih 1905. leta se je število povzpelo na 208. Še vedno so delo pri planinskem društvu šteli za važno zlasti iz narodnostnih ozirov, zato so pridobili nekatere občine v bovškem in tolminskem okraju, da so dale samo slovenskemu planinskemu društvu dovoljenje za napravo in zaznamovanje potov, za zgraditev koč in zavetišč ter za druge podobne naprave. Društvo je spet začelo prirejati skupinske izlete. 7. maja je pripravilo prvi izprehodni izlet na Senico. Udeležilo se ga je nad 40 članov. Pekli so kozlička, se veselili in peli, čeprav je hotel dež izlet skvariti. V poletni sezoni je podružnica prenovila vse stare markacije, na Bovškem je pa zaznamovala mnogo potov na novo. Dala je fotografirati najlepše kraje, da bi fotografije razpostavila po večjih kolodvorih nove železnice. Naročila je 200 jako okusnih kažipotnih tablic, da bi jih spomladi 1906 namestila po celi soški dolini.

Trillerjeva koča na Krnu je leta 1905 dokončno preminila. Že prejšnje leto jo je sneg tako skvaril, da ni bilo mogoče v njej prenočevati, 1905. leta jo je sneg stisnil popolnoma k tlom. Pozimi je bila tako pod snegom, da se je šele pozne spomladi prikazala iz njega. Tudi konstrukcija koče je bila mnogo prešibka za velike količine snega. Podružnica je pričela misliti, da bi zgradila novo

bliže vrha na ugodnejšem prostoru. Odbor je določil novo lokacijo, dal staro kočo podreti, uporabno gradivo pokriti, da bi se uporabilo pri novi zgradbi. Ob koncu leta 1905 je izšel v Vestniku poziv Slovincem, naj pomagajo soški podružnici s prispevki. V pozivu so gradnjo utemeljevali s tem, da bodo z novo kočo naši kraji ohranili slovenski značaj, ko bodo tujci iz severa z otvoritvijo nove železnice dobili odprto pot v naše kraje.

Josip Abram - Trentar

V letu 1906 je bil za načelnika ponovno izvoljen dr. Rudolf Gruntar, za odbornike pa Ivan Perpar, Anton Kutin, Aleksander Golja, Ivan Bonač in dr. Henrik Tuma za goriški okraj, Alojzij Križnič za kanalski, Anton Stres za kobariški in Franc Andryšek za bovški okraj. Članstvo je naraslo na 226, v Tolminu jih je bilo nad 50. V februarju so pri-

Izlet Soške podružnice
na Triglav

redili kostumni plesni venček, na katerem je igral tolminski tamburaški zbor. Čisti dohodek v znesku 140 K so namenili v sklad za novo krnsko zgradbo. Na izrednem občnem zboru so začetek gradnje Simona Gregorčiča koče na Krnu, tako so jo začeli imenovati, odložili za eno leto in jo potem odlagali, dokler ni izbruhnila vojna. Sedanji predračun gradnje je računal namreč z 8000 K stroškov namesto prvotnih 3000 K. Niso si upali začeti z delom, ker se je vse podražilo in ker še niso poravnali vseh starih dolgov, ki so jih imeli zaradi Trillerjeve koče.

19. julija 1906 je bila slovesno odprta za promet nova železnica, ki naj bi pripeljala v soško dolino nove in številne turiste, toda kmalu se je pokazalo, da so bila ta pričakovanja zgrešena, kajti zgornja soška dolina je postala še samotnejša, kot je bila.

V Tolminu se je 8. septembra zbrala cela Goriška na narodnem slavlju, na katerem so imeli planinci lepo opremljen šotor in v njem prodajali planike ter drugo gorsko cvetje. Za to slavje so naročili

tudi 5000 razglednic, vendar so jih dobili šele naslednje leto. Profesorju Ferdinandu Seidlu v Gorici se je odbor posebej zahvalil, da je v Vestniku objavil spis »Sledovi ledeniške dobe pri Tolminu«. Profesor Seidl je tudi sicer svetoval odboru podružnice, kje in kako naj nareda nekatere poti.

Podružnica je podprla gradnjo koč na Jarčku v Koritnici pod Mangrtom, katero je začel graditi krožek čeških in slovenskih akademikov iz Prage. Gradnji te koč je osrednji odbor spočetka nasprotoval, ker pa je akademski krožek vse potrebno za koč pripravil in pridobil potrebna sredstva, se je z njo sprijaznil in pozneje dal nadelati poti od te koč na Mangrt in prehod proti Jalovcu.

V letu 1906 se je podružnica tudi rešila starih dolgov in je že lahko dala 200 K podpore akademikom za gradnjo Koritniške ali tudi Češke koč, kot so jo včasih imenovali. Ob koncu leta je štela podružnica 280 članov in s tem dosegla svoje najvišje število članov pred prvo svetovno vojno. Članov je bilo iz Tolmina 56, Gorice 53, Kobarida 20, iz Mosta 14, Bovca 12, Kanala 8 itd. Največ članov, 68 je bilo učiteljskega stanu, 54 trgovcev in obrtnikov, 42 uradnikov, 21 duhovnikov, 18 posestnikov, 14 juristov, 3 zdravniki, 5 društev, 3 županstva (Kobarid, Podgora, Ponikve) in 48 raznih drugih poklicev.

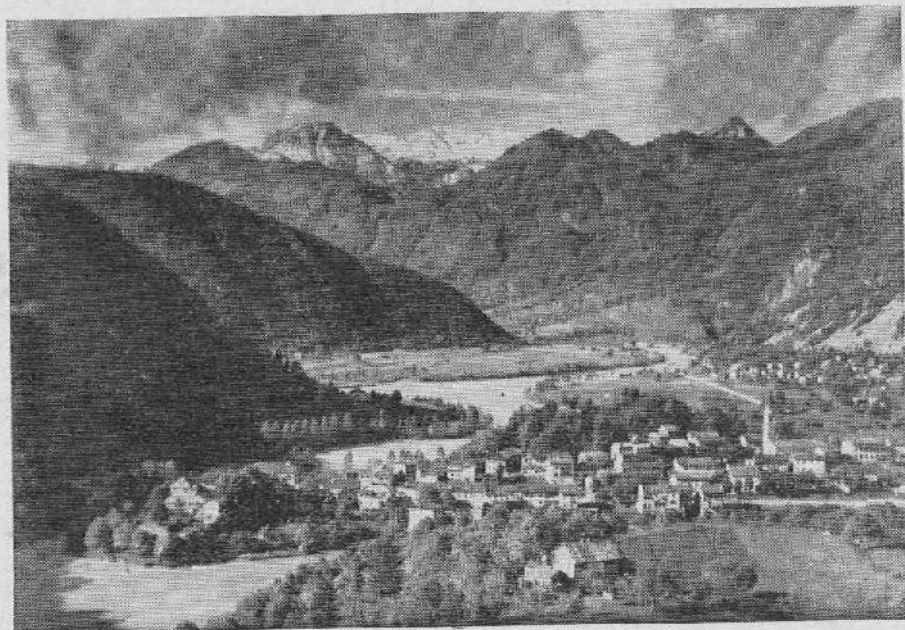
Nove markacije so nadelali sedaj največ dijaki, na Bovškem in Kobariškem pa so postavili 100 kažipotnih tablic.

V soški podružnici postaja vedno močnejši goriški odsek. Na občnem zboru 1907. leta zanj še poroča dr. H. Tuma, za naprej ni mogel več sprejeti odborniškega mesta, nadomestil ga je profesor Zupančič. Goriški odsek se je udeležil izleta tržaške podružnice skupno z ajdovsko-vipavsko na Trstelj. Številni so še vedno skupinski izleti iz Tolmina: 9. junija čez Most na Banjščice, Jelenek in Kanal ter z železnico povratek s 14 udeleženci, 23. junija na Matajur, 10. julija na Kobiljo glavo, 14. julija ena skupina na Krn, druga na Matajur. Število članov je začelo padati, novi so sicer pristopali, toda stari so odpadali, vseh članov je še ostalo 265.

19. januarja 1908 je beljaško omizje iz Trsta poneslo skupno s planinci iz Tolmina krasno spominsko knjigo v rojstno hišo Simona Gregorčiča na Vrsno. Izročili so jo slovesno Gregorčičevi družini v varstvo. Odkar so pesnika pripeljali k Sv. Lovrencu v pozni jeseni 1906. leta, je Vrsno postalo priljubljen izletniški kraj pesnikovih častilcev. Na prvi strani knjige je bilo čitati:

Naj ves razpor izgine
na čast
in rast
razprte moje domovine.

Da so se politične razprtije povečale tudi v Posočju, priča v letu 1908 poudarjanje, da je dolžnost vsakega rodoljuba brez razlike mišljenja, da podpira planinsko društvo, ker s tem brani slovensko posest.

Most na Soči. Pogled proti Škrbini

V sklad za Gregorčičevo kočo na Krnu se le počasi stekajo darovi. Tajnik podružnice Anton Kutin je na občnem zboru 1908 obširno poročal o vseh prizadevanjih odbora. Gradnja koč na Krnu je najvažnejši načrt dela društva, toda dokler ne bo zbranega potrebnega denarja, se delo ne sme pričeti, ker so imeli preveč slabe izkušnje pri gradnji Trillerjeve koč. Sestavili so poziv na rodoljube, zavode in korporacije, da podpro gradnjo. Odzvali sta se le posojilnici v Tolminu in Kobaridu ter trga Tolmin in Kanal. Poleg misli na koč niso opustili gradnje novih poti, novih markacij in popravljanja starih, vendar je odbor težila tudi razsežnost delokroga podružnice, saj je segalo njeno področje od triglavskega in mangrškega gorovja do vinorodnih Brd in skalovitega Krasa.

V naslednjih letih 1909 in 1910 je delovanje podružnice spet ohromelo. 1. avgusta 1909 je bila odprta ob navzočnosti 150 turistov češka koč v Koritnici. V letu 1910 pa je stalno slabo vreme onemogočalo izlete. Čim se je pojavila utrujenost v Tolminu, se drugod snujejo nove podružnice. 28. januarja 1911 se je ustanovila nova goriška podružnica. Zastopnik soške, tajnik Anton Kutin, je v svojem pozdravnem nagovoru sicer obžaloval, da je do tega prišlo, ker bo to neugodno za nadaljnji razvoj soške podružnice zlasti v materialnem oziru, veselilo ga je pa, da bo odslej delo slonelo na dveh ramah, in je zato pozval novo podružnico, naj z vsemi močmi podpre svojo starejšo sestro, ki ima pred seboj gradnjo nove koč na Krnu.

Sklicatelj goriškega zbora planincev mu je zagotovil, da bodo med podružnicami vladali najboljši odnošaji in da bo odbor nove podružnice prevzel skrb za nekaj važnih vrhov v Julijskih Alpah. Goriška podružnica je imela v prvem letu 67 članov, soška pa je zdrknila na 129 članov.

Od leta 1908 je dr. Henrik Tuma v Planinskem Vestniku vedno pogosteje obravnaval planinske in turistične probleme Gornjega Posočja. Opisal je Krn, Kaninsko, Mangrtsko skupino in Trento, prikazal prodiranje Nemško avstrijskega planinskega društva na Bovško, premajhno zanimanje Slovencev za Kanin in Mangrt ter svetoval, da bi se morala uvesti redna avtomobilska zveza po večkrat na dan od postaje Most na Soči do Bovca. Res je podjetni in marljivi J. Ostan iz Bovca v jeseni 1910 pričel s tako vožnjo. Ko je prišel dr. Tuma prvikrat v Soško dolino, je trajala vožnja od Gorice do Bovca cel dan in je stala 50 K, 1911. leta pa se je vozil pičle tri ure za 4 K 20 h.

V prometu je bil narejen velik napredek, vendar se nadalje sprašuje, kdo je kriv, da naše planine hiraajo, da naše gozdove izkorišča podjetnik iz Italije, da naša trgovina propada in obrt životari, da gozdne ceste grade tujci in da gorovje razkrivajo nemški in laški turisti.

Tudi soška podružnica je počasi pešala, 1911. leta je imela okoli 100 članov, denarnih sredstev le malo in te je porabljala za markiranje in vzdrževanje potov v obširnem planinskem ozemlju. Za gradnjo Simona Gregorčiča kočje na Krnu se je pogajala z vojaško oblastjo, kolikor bi vojska mogla pomagati s prenosu materiala za kočjo. Občni zbori so se vršili sedaj vsako drugo leto 1911 in 1913. Na zadnjem občnem zboru pred prvo svetovno vojno 6. marca 1913 v prostorih narodne čitalnice v Tolminu je bil izvoljen za leto 1913, 1914 in 1915 naslednji odbor: načelnik dr. Rudolf Gruntar, podnačelnik Ivan Perpar, finančni tajnik, tajnik Ivan Jurca, odvetniški uradnik, blagajnik Anton Kutin, vadniški učitelj, ostali odborniki Franc Gatej, urar, Dr. Alfonz Serjun, okrajni zdravnik, in Ferdinand Vodopivec, davčni oficial. Odborniki so sedaj vsi iz Tolmina. Delo podružnice se oži, skrb za Trento je že nekaj let prevzemalo osrednje društvo, ki je oskrbelo prenočišča pri Zorču in Čudru, uredilo mnogo novih turistovskih poti in poskrbelo, da je bila opisana v Vestniku lepota te divje, samotne doline.

Tržaška podružnica je tudi vedno krepkeje segala v visokogorski svet in nameravala postaviti planinski dom na Črni prsti in kočjo na Križkih Podih. Goriška podružnica je vodila vedno pogosteje svoje člane na izlete v tolminsko okolico zaradi pripravnih železniških zvez, delala tu markacije, nadelala je pot na Kanin in pripravljala načrt za slovensko kočjo na Kaninu.

Prva svetovna vojna je zabrisala dotedanje delo planinskega društva, pokopala načrte in raztepla članstvo. Spremenila je soško dolino v dolino ruševin in klanja. Razvil se je vojni turizem, ki je privlekel ljudi iz cele Avstroogrške, iz Nemčije in Italije in pustil

za seboj pokopališča, razrita po-bočja, ogromno vojaškega mate-riala, ruševine in trpkc spomine v ljudeh, ki so na ta način spo-znali naše kraje, naše gore v vseh letnih časih.

V povojnih Vestnikih je le malo vesti iz Primorske. 16. no-vembra 1919 je bil v Ljubljani zbor delegatov SPD, ki so se ga udeležili tudi delegati goriške, tržaške, cerkljanske in soške po-družnice. Primorski delegati so poročali, da je podružnicam na zasedenem ozemlju zdaj nemogoče delovati in da razmotrivajo, ali naj bi se člani združili v poseben krožek, sicer pa postali člani osrednjega društva. Sklenili so, da se za sedaj podružnice še ob-držijo, naj delujejo po svojih čla-nih, o morebitnih preureditvah se bo dalo šele potem sklepati, ko bo znana usoda zasedenih pokrajin.

Dr. Henrik Tuma

Leta 1922 se poroča o usodi koč. Trentarji so se polastili Baum-bachove koč, zelo poškodovani sta Kaninska in Mangrtska koča, vse tri last Nemškoavstrijskega planinskega društva, koča v Korit-nici je ostala sicer nepoškodovana, toda bila je popolnoma izropana, dom na Vršiču pa je zasedla italijanska financarska straža. Koč se hoče polastiti CAI, kar se je pozneje tudi zgodilo.

Leta 1923 izvemo v Vestniku, da je poizkus ustanoviti v Gorici nov osrednji odbor SPD za vse nekdanje primorske podružnice pro-padel.

V raznih društvih se snujejo turistovski in planinski odseki. Nič ne izvemo, da se je tak klub ustanovil tudi na področju soške podružnice z imenom Krpelj, katerega člani pošiljajo članke tudi v Vestnik n. pr. P. K. Krpelj spis »Na Krn pozimi« v Vestniku 1926 in Na Kanin za božič, v letu 1927.

Iz osmrtnice za dr. Julijem Pavličkom leta 1924, ki se je na lovu ponesrečil, izvemo še košček zgodovine soške podružnice. Ranjki je bil doma iz Tolmina iz jako narodne obitelji. Svoje visoko-šolske študije je dokončal v Pragi. Tamkaj se je seznanil s češkimi turisti dr. Dvorskim, dr. Čermakom in drugimi, ki so opozarjali Čehe na krasote naše zemlje in delovali za obisk naših planin. Dr. Čermak piše o njem: Pokojni dr. Pavliček nam je bil že od dija-ških let tovariš in zvest prijatelj, združilo nas je planinstvo in navdušenje mladih let za turistiko. Plod tega navdušenja je bila svoj čas češka koča v Koritnici pod Mangrtom, ki je bila pravzaprav

malone vsa njegovo delo. Julij je bil duša bivšega praškega češko-slovenskega krožka. Skupaj z njim in dr. Dvorskim smo delali načrte, kako bi očistili slovenske planine tujcev, Nemcev in Italijanov, in smo skušali, da bi to dosegli, vsaj nekaj izvršiti.

Kratek opis Soške podružnice v Tolminu je izšel še ob 40. obletnici ustanovitve SPD v Vestniku 1933 izpod peresa Ludvika Zorzuta.

O delu soške podružnice je napisal spomine tudi bovški rojak Anton Kutin, ki živi sedaj 78 let star v Mariboru. V Tolminu je bil od 1905. do 1914. leta. Bil je član in sodelavec mnogih društev. Ustanovil je v Zatoľminu bralno in pevsko društvo ter hodil vsak teden trikrat zvečer fante poučevat petje. Pri planinskem društvu je bil najprej podpredsednik in nazadnje tajnik. Z dr. Kugyjem sta bila osebno znana in je za njegovo knjigo »500 Jahre Triglav« prispeval pravljiico o zakladu v Bogatinu. Kutin pripoveduje, da so soško podružnico SPD ustanovili v Tolminu meseca junija 1896. Za predsednika je bil izvoljen dr. Triller, odvetnik v Tolminu, za tajnika sod. adjutant Andrej Jeglič, za blagajnika pa davčni inšpektor Val. Marušič. Iniciator vsega dela je bil dr. Triller. Podružnica je organizirala odseke (poverjeništv) v Bovcu, Kobaridu in Cerknem, nazadnje tudi v Gorici. S sodelovanjem teh odsekov se je razvilo v deželi živahno delo za razvoj turizma. Z markacijami in kaži-potnimi tablicami so dobile naše gore, pa celo griči okoli Gorice, pravo slovensko lice. Polagoma so izginili nemški napisi Alpenvercina. Pozneje se je izvršila organizacija vodnikov, da so postali vneti pristaši SPD (v Trenti: Andrej Komac-Mota, Anton Kravanja-Kopiščar; v Logu pod Mangrtom: Jakel in Černuta, v Bovcu: I. Mrakič-Mclevš).

Z dr. Julijem Kugyjem je bila podružnica v dobrih odnošajih. Na njegovo priporočilo je dalo ministrstvo za železnice podružnici v Cerknem denarno podporo za reklamne table in fotografije naših najlepših planinskih postojank, ki jih je postavila na kolodvorih v Podbrdu in na Mostu na Soči.

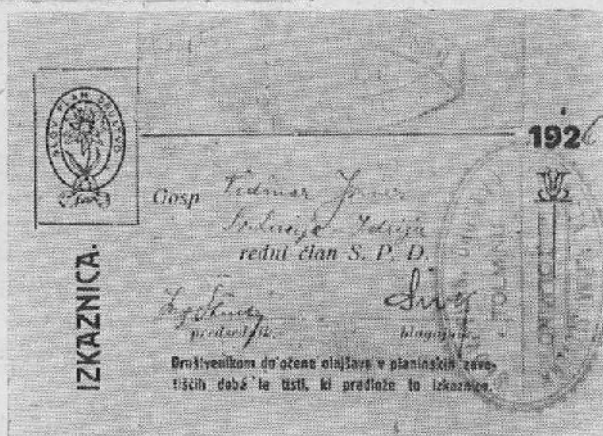
Podružnica v Tolminu je postavila v prvih letih svojega obstoja Trillerjevo kočo na Krnu, ki pa jo je porušil plaz. Pozneje je zgradila novo na varnejšem mestu.

»Jeseni l. 1905 je bila ustanovljena v Tolminu pripravnica za učiteljišče; podpisani sem bil imenovan za voditelja te šole. Tako sem prišel v naš lopi Tolmin ter sprejel v odboru Soške podružnice funkcijo podpredsednika. Na občnem zboru 24. januarja 1906 je bil izvoljen nov odbor: predsednik dr. Rudolf Gruntar, finančni tajnik Iv. Perpar — tajnik, voditelj priprav. Anton Kutin — podpredsednik, davč. pristav Aleksander Golja — blagajnik, davč. prakt. Ivan Bonač — gospodar. Odborniki — poverjeniki za razne kraje pa: dr. Tuma za Gorico, Al. Križnič za Kanal, učitelj Anton Stres za Kobarid, kurat Fran Andryšek za Log pod Mangrtom. — Cerkljanski odsek se je že nekaj prej odcepil od Soške podružnice in postal samostojna podružnica SPD, s preds. Jos. Rakovščekom, nadučit. v Cerknem. Cerkljani so bili pod njegovim vodstvom zelo agilni. Popravili so

Izkaznici
Soške podružnice SPD
1923, 1926

poti na Porezen in na Črno prst, obnovili stare markacije in že leta 1906 postavili planinsko kočo na Poreznu. Rakovšček je prišel pozneje kot nadučitelj v Most na Soči in je vneto sodeloval pri Soški podružnici. Zaslužni mož živi kot upokojenec v Celju in je zdaj 86 let star. Bil je tudi odličen prosvetni delavec.

Ni mi treba pripovedovati, kaj je bil dr. Tuma slov. planinstvu. Navdušen turist, organizator, ljubitelj naših planin, si je pridobil nevenljivih zaslug posebno z določevanjem in raziskavanjem imen naših gor. Zavračal je tuje popačenke ter nam ustvaril čisto in jasno planinsko nomenklaturo. Štejem si v čast, da sem z njim veliko sodeloval, pa ne pri hoji na planine, ker bi ga ne bil dohajal; saj je znano, da je hodil ure in ure brez oddiha, naglo in po strminah kakor gams. Pod njegovim vodstvom se je goriški odsek kmalu spremenil v samostojno SPD. Prav priden njegov sodelavec je bil (izmed številnih mladih članov) posebno stud. iur. Julijan Pavliček, ki nam je premarkiral vso bližnjo in daljno goriško okolico.

V Ajdovščini so tudi že osnovali lastno podružnico, ki je oskrbela z markacijami Trnovsko planoto (Čaven, Modrasovec) itd. ter dala tudi temu predelu slovensko lice. Pri tem je imela veliko podporo pri logarju Jos. Močniku na Čavnu. Pri njem je bilo shajališče slov. planincev. Pri gozdni upravi v Gorici so se neki Nemci repenčili proti slov. kažipotnim tablam v Trnovskem gozdu, pa je posegel vmes rač. nadsvetnik Ivan Pirjevec, naš vipavski rojak (menda iz Vrtovina) in potem je bil mir! V »Soči« je Ajdovska podružnica (notar Lokar?) priobčevala zanimive članke o naših planinah in o turizmu, ki so bili velika izpodbuda k zanimanju za delo Slov. planinskega društva. Slična predavanja sem imel — po nalogu odbora — tudi jaz, in sicer v Bovcu, v Logu in v Kobaridu (skupaj s tov. Toninom Stresom).

Soška podružnica je imela posebno v gornji Soški dolini obilo posla s popravili poti in z markacijami. Bovške gore si je lastil Alpenverein, ki je že imel kočice na Kaninu in v Trenti (Baumbachova). Kljub temu je podružnica markirala in postavila table povsod. V Trenti nam je šel posebno na roko znani planinec vikar Joza Abram, ki je postal »z dušo in telesom« Trentar. On nam je pridobil vse vodnike ter poravnal konflikte z Alpenvereinom. Seve, pomagal mu je tudi dr. Kugy, ki je bil sicer član Alpenvereina, toda naš prijatelj. Slov. planinci pa smo od naše strani znali ceniti velike zasluge dr. Rudolfa Baumbacha, ki je s svojo krasno pesnitvijo »Zlatorog« opozoril svet na čudovite lepote divne Trente in naših gorã. Tako se je našel med nami in Alpenvereinom nekak modus vivendi vsaj v Trenti.

Zelo zanimivo je, da nam je na Bovškem pri našem delu močno pomagala Češka podružnica SPD, ki so jo osnovali v Pragi nekateri češki univerz. profesorji (dr. Dvorsky, i. dr.) ter naši visokošolci. Te profesorje je privabil v naše planine bovški kurat Fr. Andryšek, Čeh po rodu in sam navdušen turist. Prihajali so v Bovec vsake počitnice več let, vse do prve svetovne vojne in so bili radodarni podporniki naše podružnice.

V Bovcu nam je skušal nasprotovati gozdni komisar Kalaus, zagrizen sudetski Nemec, pa je kmalu utihnil ter pobral šila in kopita.

Soška podružnica je imela v Bovcu veliko članov, med njimi nekatere odlične turiste.

Tudi na Kobariškem so bili člani naše podružnice prav živahni. Delo je vodil učitelj Anton Stres na Iderskem. Poti na Stol, na Matajur, na Mijo itd. so uredili, oskrbeli markacije, na Vrsnem so dali Gregorčičevi hiši spominsko vpisno knjigo, pomagali pri graditvi kočice na Krnu ter s predavanji zbujali pri ljudstvu ljubezen do narave in prelepih naših planin. Kakor drugod v okrilju naše podružnice so večkrat priredili tudi daljše ture, n. pr. na Mangrt, na Triglav (čez »Luknjo«) itd.

Velik izlet je podružnica organizirala na Vršič k otvoritvi kočice, kjer smo prišli v stik s planinci iz bivše Kranjske z Aljažcem na čelu.

Mladi Tolminci na Triglavu l. 1922

Ko je odšel fin. inšpektor Perpar iz Tolmina, so mi poverili tajniške posle. Te posle sem opravljal do l. 1914, ko sem tudi jaz odšel iz Tolmina na goriško učiteljsiše. Akte sem tedaj izročil dr. Gruntarju. Če je kaj ohranjenega, bodo vedeli morebiti Gruntarjevi-Spičkovi v Kobaridu. Od tega so pretekla dolga leta, mnogo-kaj sem pozabil. Zato je pomanjkljivo to moje poročilo.«

Težje je dobiti podatke o delovanju soškega planinskega društva po prvi svetovni vojni. Društvo je oživelo in je imelo svoj odbor ter zaupnike do leta 1928. Izdajalo je izkaznice, na katerih sta bila podpisana kot predsednik Jože Abram, takrat župnik pri Sv. Luciji na Mostu, in blagajnik Viktor Sivec, ki še živi kot vrtnar v Tolminu, a se ne spominja več, ker je bil iz kupa mrličev pred krematorijem v Dachau-u rešen zadnji trenutek. Nazadnje je imelo društvo dvo-jezično štampiljko in se je razšlo ob velikem preganjanju Slovencev, ki se je začelo 1928. leta. V teh letih je planinsko društvo imelo narodnoobrambni značaj, prav kakor krpļevci, ki so ljubezen do rodne zemlje in do slovenstva kazali v raziskovanju jam, obiskovanju gora in gojitvi zvestega tovarištva, hkrati pa so z ilegalnim povezovanjem z Ljubljano prenašali knjige na Tolminsko in v Benečijo. Krpļevci so bili mlajši, od teh pa je več še živih in bi morda kdo od njih znal in hotel opisati to obdobje planinske dejavnosti na Tolminskem.

PLANINSKI KLUB »KRPELJ«

Bilo je v težkem ozračju prvih, najhujših fašističnih raznarodovalnih pritiskov po zavzetju oblasti l. 1923. Okrog Tolmina se nas je znašlo nekaj domačinov, visokošolcev z univerze v Ljubljani. S Francetom Štrukljem iz Modrej pri Mostu ob Soči sva že precej planinarila v družbi s Klementom Jugom. Pridružil se nama je Jože Bevk iz Laharna pri Cerknem; takrat je ravno završil filozofski študij v Padovi in začel poučevati na jesen 1923 na takrat še obstoječem slovenskem učiteljskišću v Tolminu. Tudi on je že prej rad pešačil s svojo družbo slavistov v Ljubljani ali zalezal z njimi v planine.

V Tolminu smo se seznanili s poedinimi domačini, ki so vsak na svojo roko ali v malih skupinicah lezli v hribe. Bil je to n. pr. Jancz Vidmar, ki je kot gozdarski uradnik nešteto krat peš premeril vso gornjo Soško dolino v vseh letnih časih in pri tem rad ovekovečeval hribe s svojim »kontrafejcem«. Joško Ščuka iz Barkovelj v Trstu, nemiren duh, ki je bil povsod tam, kjer se je kaj gibalo, njemu se je rad pridružil s sestrama Ivanko in Mici Berti Rejec iz Zaloga, ki so tudi, če le mogoče, ob nedeljah in praznikih obletavali hribe in doline. Počasi in ob raznih priložnostih so se nam pridružili še drugi domači gorolazci, n. pr. Polenčič, za vedno pa je ostal zvest goram gimnazijec Evgen Božič iz Podmelca.

Ne spominjam se več, kako smo se dogovorili za prvi skupni izlet na Porezen, bilo je to najbrž januarja ali februarja 1924. leta. Smučiči so bile pri nas takrat še malo razširjene, zato smo se za sneg opremili s — krplji. Ob krasnem vremenu so nam krplji izvrstno služili v visokem, svežem snegu po razvlečenem hrbtu od Hudažužne pa do vrha. Bili smo dobre volje in dovtipni, počasi se je izoblikovala misel, da bi se družbica bolj trdno povezala v majhen planinski klub. Med kosilcem iz nahrbtnika, v varstvu stare planinske kočice vrh Porezna, kolikor je je še ostalo po prvi svetovni vojni, smo že soglašali, da mu damo ime po koristni pripravi, ki nam je pomagala na vrh: planinski klub Krpelj. In tako je obveljalo. Iz dobre volje se je še takrat rodila prava in edina kitica krpljevske »himne«, ki smo jo peli po napevu nekega visokošolskega društva, če se ne motim »Balkana« iz Trsta.

Nismo si delali posebnih iluzij o prihodnosti kluba v onih časih, ki so nas navdajali z mračnim pesimizmom. Zato tudi nismo bili formalisti in nismo vodili, kolikor se spominjam, nikakih zapisnikov, ker bi to tudi ne bilo priporočljivo, ker smo se jasno zavedali, da bo najbolj uspeval, če bo nelegalen, ker bi fašisti vsako legalno priznanje prej ali slej raztrgali ter seveda nadzorovali in preganjali sodelavce. Pravilnika zato nikdar imeli nismo. Vendar pa smo se hoteli čim bolj porazgovoriti vsaj o nekem minimalnem delu. Bilo

je že na pomlad, vse je cvetelo in dehtelo, ko smo se našli na prijaznem gričku visoko nad Sočo na vzhodu nad Mostom, z obširnim razgledom po gornji Soški dolini do kobariškega Stola, v Krn in Kanin ter preko Srednjega v beneškoslovenske griče. Tu, na Širokem, tik nad Tolminskim Lomom, smo se pomenili o bodočem Krplju.

Jedro mu je pač bilo prirejati planinske izlete, najmanj enega zimskega in enega letnega po soških planinah, seveda z namenom, da planinstvo čimbolj širimo med goriškimi Slovenci. Takrat smo že pač govorili tudi o drugih področjih planinstva, posebno o jamarstvu, kar je postalo zdajci aktualno ono pomlad, ko smo izvedeli, da nameravajo

tolminski fašisti raziskovati naše kraške jame, seveda z italijanskimi zavojevalnimi nameni — posebno, ko se je izvedelo o nekih arheoloških najdbah v Smoganici, kraški jami v strmem pobočju nad Sočo nad Mostom, blizu rojstnega kraja pisatelja Ivana Preglja. Ko smo dejansko našli v potočku, ki priteka iz jame, zob jamskega medveda, smo pogosto prihajali stikat po zanimivi jami, ki je bila našim ljudem zaklonišče pred granatami v prvi svetovni vojni. Na robu čudovite, visokemu gorskemu zvoniku podobne napvične jame, izdoblene v živi skali z desetisočletnim kapljanjem (teh prelepih gotskih zvonikov, visokih 10 do 15 m, je tu najmanj pol desetke), smo našli pod ogromo skalo še precej dobro ohranjeno črpinjo jamskega medveda brlogarja. Pač mu je bila usodna ona skala. Končno smo staknili v gornji, suhi jami, kjer je potoček tekel že pred davnimi desetisočletji, preden si je izdolbel strugo ca. 5 m globlje, — pod plastjo kapnika in sige, v debeli naplavini ilovice tudi pravo ležišče ali pokopališče medvedov - brlogarjev.

Z raziskovanjem Smoganice je bilo vzbujeno zanimanje in za neko dobo dana tudi smer našemu »planinarjenju«. France Štrukelj, takrat študent stavbne tehnike, je bil imeniten risar za jamske črteže. Z vsemi do sedaj omenjenimi elementi je bilo še povečano naše zanimanje, ki so ga nam že tako vzbujala sem in tja tradicionalna fantastična pripovedovanja o gromozanskih podzemskih jamah in hodnikih, jezerih itd.

Iz tega je razumljivo, da je med prvimi prišla na vrsto »Dantejeva jama«, po domače Zalaška jama, ne vem, iz kakšnih nagibov je prišlo do tega umetnega imena, ki nima nobene zgodovinske uteme-

Foto Vidmar

Ustanovni občni zbor »Krpelja«
1. 1923

Ljtitve; ali je prišlo iz čisto literarno-romantičnega snobizma ali celo iz kulturno-političnih nagibov. Po vsem Tolminskem je šlo že od davna verovanje, da drži jama, pečina, ker se v glavnem razteza v vodoravni smeri, pod verigo Julijskih Alp do Bohinja.

Opremljeni zelo primitivno s karbidovkami ter z eno ali dvema plezalnima vrvmema smo dognali razmeroma z nevelikim trudom — le proti koncu je bilo morda 6 do 7 m globoko brezno, kjer sem prvič poskušal plavati po zraku, navezan na vrv za prsi — da meri vsa pečina z vsemi variantami in stranskimi rovi okrog 1 km.

Ono pomlad in naslednje poletje smo oblezli še več drugih jam in pečin. Med prvimi je bila gotovo ona pri Pologarju pri izviru Tolminke, ker je bilo še pozimi ali v zgodnji pomladi. Spominjam se še zanimivih ledenih kaskad, edinih, ki sem jih kdaj videl v kaki jami, blizu vhoda oz. izhoda, ker jih ima pečina več. Če se prav spominjam, je prav v tej pečini izvir Tolminke. Bili smo nato še v Krasnici nad Slapom pri Idriji, že bolj proti poletju pa še v mali jami na Senici nad Bačo, pa v neki jami pri Kobaridu, menda pri Starem selu nekje, a takrat nisem bil zraven, kakor tudi ne v jami na Mengorah, blizu one zgodovinske cerkvice, kjer so se pred stoletji ponoči zbirali organizatorji tolminskega velikega punta.

Morda smo bili še kje ali so bili tovariši iz naše družbice, a ne spominjam se več, niti nimam opore v opombah v Bertarellijevi knjigi »Due mila grotte«, ki je doslej še najobsežnejše delo o naših primorskih jamah in pečinah, delo, ki ga je izdal Touring club italiano v Milanu 1926. leta.

Naš Krpelj gotovo ni imel namena sodelovati pri sestavljanju jamskega katastra, ki so ga delali Boegan in drugi poklicni jamarji in geologi s sodelovanjem posebno S. Alpine d. Giulie iz Trsta. Menda 1925. leta so bila priredila tolminska krajevna in okrajna oblastva razstavo domače gospodarske in kulturne dejavnosti. Nekdo od organizatorjev je pobaral nekega od naših članov, da bi razstavili kaj iz planinske dejavnosti in izročil mu je načrte raziskanih jam, za razstavo seveda. Da bi nas kdo kaj vprašal, ali pristajamo na objavo načrtov v »Due mila grotte«, ne verjamem. In bi najbrž za to niti ne vedeli, če tega ne bi po naključju odkril pri brskanju po knjigi — nekaj desetletij kasneje. Vsekakor treba priznati Boeganu, da je pošteno dodal, da je načrt izrisal »Krpelj C. T.« (club turistico) z datumom in domačim imenom, dasi seveda pisano z italijansko grafijo.

Za Smoganico piše na str. 332 za jamo št. 1388 »Pod Smoganiga«, načrt št. 769, izrisal 4. V. 1924 Krpelj C. T. Na str. 379/80 seveda pod imenom »Grotta di Dante« s kat. št. 364 opisuje »Dantejevo« jamo sam Boegan, ki jo je izrisal že 2. III. 1911, seveda takrat le v dolžini 140 m. Na koncu pa dodaja: »Recentemente ulteriori accurati rilievi eseguiti da C. T. Krpelj fecero conoscere nuove vaste gallerie. Con ciò lo sviluppo totale della grotta è di m 1000.« (= Zadnja nadaljnja točna merjenja, ki jih je izvršil P. K. Krpelj, odkrivajo nove obširne hodnike. Jama je torej dolga ca. 1000 m).

Foto Vidmar

Krpljevci - jamarji pri prihodu iz jame
Turško čelo na Matajurju (1924)

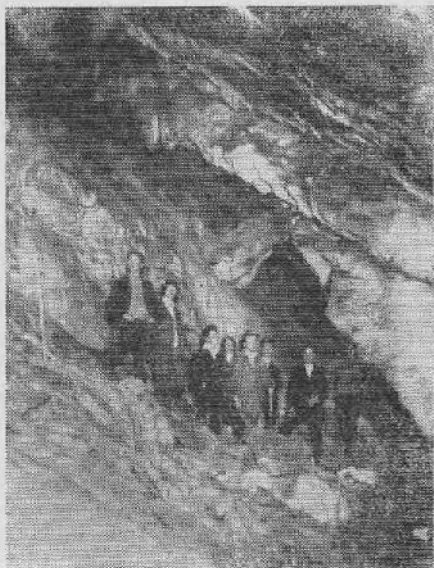

Foto Vidmar

Krpljevci v Zaloški jami

Pod št. 1641 z načrtom št. 760 na str. 326 piše o »Grotta di Pologar«, da jo je izrisal P. K. Krpelj dne 23. III. 1924. Dolžina pečine je v celoti 590 m.

Na str. 316 pod št. 1634 pa ima »Grotta Krasniza« pri Slapuz s črtežem št. 737, dolga 590 m, globoka pa 16 m, izrisal P. K. Krpelj dne 14. V. 1924.

Drugih zapiskov o Krpljevih raziskovanjih v tej publikaciji nisem našel. Morda sem bil prepovršen pri pregledu, ali jih pa morda tudi Bocgan ni omenil, kot n. pr. pri »Grotta Seniza« jama na Senici ali »Grotta di S. Maria«, na Mengorah, na str. 439. Kot je tudi mogoče, da takrat načrti še niso bili izdelani in razstavljeni.

S tem pa se je tudi končala prva faza Krpljeve dejavnosti. V poletju 1924. leta se spominjam le, da sem s Klementom Jugom plezal Triglavsko steno. Mesec dni kasneje, ko sem izvedel za njegovo domnevno smrt, sem takoj kolesaril do Trente — potnega lista nisem mogel več dobiti po volitvah — nato sem zlezal na Pihavec in sem slišal, da so ga našli in ravno oni dan pokopali na Dovjem. Če so bili drugi krpljevci v teh časih kje, ne vem — bodo sami kaj o tem povedali! — a udeležil se gotovo nisem, ker sem se na jesen, po očetovi smrti, preselil v Gorico, naslednjega leta, 1925, pa še Joško Ščuka, ki mu je fašistični »podeštata« v Tolminu, dr. Marsani, zaradi zavednega slovenstva odvzel službo občinskega tajnika v Volčah.

Prvi naslednji Krpljev izlet, ki se ga spominjam, je bil šele v začetku januarja na Krn, opisan v Planinskem Vestniku leta 1926, na str. 224 in sled., pod naslovom »Na Krn pozimi«. Tokrat sva bila le s Francijem Štrukljem in mladim kandidatom za krpljevca, gimnazijcem Evgenom Božičem iz Podmelca. Imeli smo smolo, ker nas je zalezel snežni vihar in smo morali dve noči prebiti skoro na vrhu, prvič v zasilni baraki pobiralcev vojnega materiala, drugo noč pa v snegu, stotino metrov nižje.

Naslednjo zimo, še istega leta 1926, pa je bil menda prav ves Krpelj na Kaninu, kot je razvidno iz sestavka »Za božič na Kanin« v Plan. Vestn., 1927 na str. 34 in sled.

Na zgodnje poletje 1927. leta, ko so ležale še široke krpe snega po vsch grapah in osojah na severni strani alpskega grebena Črna prst—Gredica (Bohinjci ji pravijo Rodica), je spet tod lezel ves Krpelj. Spominjam se neke nadrobnosti, ki mi je postala kasneje usodna, ker se je nisem pravočasno zavedel in jo upošteval. Na obsežnem snežišču je namreč Ivanka Rejčeva zdrsnila in se pokotalila navzdol do gruščnate položine. Sicer se je, na srečo, pri tem le malo opraskala, vendar pa je postala negotova na snegu.

Medtem je napravil fašizem za svoje socialno in raznarodovalno zatiranje pri nas prav zadušljivo policijsko ozračje, podobno obsednemu stanju. Prav do tega časa je razpustil vsa slovenska prosvetna društva in začel barbarski lov na slovenskega in protifašističnega človeka, ki bi hotel in mogel še kaj gibati proti njihovim ciljem. Naši ljudje so začeli množično emigrirati. Profesor Bevk je bil dokončno izpodrezan z uničenjem slovenske šole in je moral čez mejo. Joško Ščuka je bil odslovljen tudi iz službe v Gorici, celo iz zasebne službe. Spominjam se poletja 1928, ko smo se odpravili na zadnji Krpljev izlet v Zapadne Julijce; v Vzhodne za nas ni bilo več priporočljivo brez posebnih dovoljenj, ker so bili v celoti obmejni, zaradi visokih kazni za ilegalno prekoračenje meje ter utrjevalnih del skoro ob vsej jugoslovanski meji. Ko so me zapazili tolminski karabinjerji v avtobusu, so ga takoj zastražili in prekontrolirali moj vozni listek. Seve je veljal, že iz previdnosti, do Bovca, sicer bi me takoj stavili v »žehtnico« (tako so Idrijčani imenovali zapor pri vsaki karabinjerski postaji — oni so imeli posebno veliko izkušnjo s takimi stvarmi), in me prepeljali naslednje dni v dobrem spremstvu na državne stroške v Gorico, kot že večkrat prej zaradi »diffide« (policijskega nadzorstva), ki je lebdelo že nekaj let nad mojo glavo, najprej na Tolminskem. Tokrat sem torej potoval še nemoteno dalje. Sicer pa priznam, da to ni bil več čisto planinski izlet, marveč tudi krinka, da sem lahko obiskal študentovske skupine na Kobariskem in Bovškem ob pripravah na kongres dijaškega društva »Adrije« za Goriško, ki je bil 10 dni kasneje, ilegalno seveda, v Cvetrežu na Banjški planoti s preko sto udeleženci za tri dni.

Čez Predel, mimo Rabeljskega jezera smo srečno prilezli na vrh Viša — takrat smo bili le še štirje — z Rejčevima sestrama in krpljevskim kandidatom, študentom Mašero iz Kobarida, hoteč nato

Krpljevci
na Kaninu
24. XII. 1925

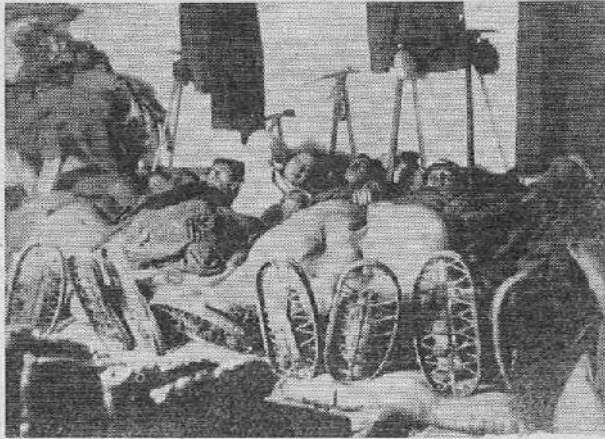

Foto Vidmar

na Montaž preko Zajezerske doline. Pri sestopu po dolgem strmem snežišču pod Škrbino med Višem in Koštrunovo špico, je Ivanka na trdem snegu zdrsnila, jaz, ki sem niže sekal stopinje v sneg in jo poskušal ustaviti, sem odletel z njo vred zaradi premočnega zalcta. Kljub naporom s cepinom, dokler sem ga imel, sva oba odletela, po nekaj desetinah metrov po snežišču, v 5 do 6 m globoko razpoko med snežiščem in skalo (bilo je že sredi avgusta). Ivanka, ki je padla kot po nekakih stopnicah, se je na srečo le malo otolkla in popraskala, jaz pa sem obležal, po direktnem letu v skalo, z zlomljeno hrbtenico. Mašera je po dolgem naporu dosegel Ovčjo vas, kjer je našel samega Julija Kugyja, ki je tam letoval in nam sestavil reševalno ekspedicijo. Ta je prišla. Dva gorska vodnika in skupina italijanskih vojakov (t. im. Cravatte rosse, iz Karnije), ki so bili tam okrog onih dni na letnih vojaških vajah, kot nosilci, do teme pod snežišče, kjer je prenočila.

Med prenosom skozi Ovčjo vas je Kugy pokukal s svojo sivo bradico pod močnimi naočniki skozi malo okence stare kmečke hišice in nas pohvalil po nemško, zaradi tovariške solidarnosti. Bilo je to prvič in zadnjič, da sem ga videl.

Po celih 48 urah sem prišel končno radiologu v Gorici v roke, ki je takoj ugotovil, da ni več rešitve. Vendar ni bilo usojeno, da bi bil ostanek Krplja poginil na tak planinski način. Pol leta sem ležal na skoraj golih deskah in sem bil spet na nogah, zelo šibkih sicer, tako da je bilo treba še precej časa opirati se na palice. Že od prvega dne v bolnišnici sem namreč imel pred vrati in pod oknom — stražo, agenta javne varnosti, in to je ostala odslej stalna oblika mojega življenja — »tolto dalla circolazione« (izločen iz obtoka), kakor je bil za to fašistični strokovni izraz — za vso dobo do padca fašizma.

Tako je torej Krpelj padel oz. izhiral, ne na planinskem področju, marveč na drugem — tiru. Kar je navsezadnje čisto pravilno,

saj planinstvo ni samo sebi namen, pač pa v veliki meri sredstvo za vzgojo krepkih, požrtvovalnih ljudi. In to je Krpelj tudi opravil. Saj je vsakdo tudi v najtežjih časih fašizma ostal cel mož oz. žena na svojem mestu. Janez Vidmar in z njim vsi domači krpljevci so bili takoj po osvoboditvi duša pri obnavljanju tolminskega planinstva in sploh vsega ljudsko-prosvetnega dela, kot je bil Evgen Božič s Francjem Štrukljem na Mostu ob Soči.

Omenim naj le še skoro tragično usodo dveh krpljevcev. Profesor dr. Jože Bevk, tihi, a vedno najpožrtvovalnejši planinec, javni delavec in slavist-vzgojitelj, si je sicer kot partizan rešil kožo, in zatem organiziral slovensko srednjo šolo v Trstu in po osvobojeni Primorski, a je po kratki zavratni bolezni, ki se je pa ni zavedal oz. jo je zanemarjal v vednem delu, skoro nenadno umrl 6. VI. 1947. leta.

Joško Ščuka, neupogljivi Barkovljan, pa je romal po vseh mogočih službah in neštetokrat v »preventivnem« zaporu po nekaj dni, ob vsaki za režim kočljivi priložnosti, zaradi stalne diffide«, policijskega nadzorstva. Med vojno, 1942. leta, pa je bil interniran v Borgomanero v Piemontu do propada fašizma. Pod angleško-ameriško zasedbo Trsta z njim ni bilo drugače. Požrtvovalno je sodeloval ali vodil pri nešteti obče koristnih organizacijskih delih. Leta 1946, ob veliki splošni stavki, ko so bili našli bombo na tramvajski progi iz mesta v Barkovlje, so ga osumili in zaprli za 12 dni. V zaporu so ga »zavezniški« agenti divjaško pretepali, da je moral zatem dva meseca k Sv. Ivanu v umobolnico v opazovalnico. To mu je pustilo trajne posledice na zdravju in živčnem ravnovesju. Julija 1953 je šel v Jugoslavijo, da se okrepi in pozdravi v planinah, ki so mu bile vedno okrepčevalno zavetje. 16. avgusta pa so ga pogrešili, in šele 8. decembra je radio v Ljubljani javil, da so ga našli kakih osem dni prej v nekem prepadu nad Martuljkom. Začasno so ga pokopali v Kranjski gori, 1. maja 1954 pa so ga položili k dokončnemu počitku v Barkovljah. Do skrajnih možnosti se je predal delu za slovenske koristi in ljubezni do planin, ti težnji sta se prepletali v njem v vsej zreli dobi v neločljivi enoti njegovega kremenitega značaja — kakor pri vsem Krplju.

Leopold Stanek:

Pojdi v naše tri pomladi .

*Pojdi najprej med gorice
in vrtove sončnih Brd,
tam cvetè že rožno lice
breskev, mandljev sredi trt.*

*Po doleh je domačije
cvetni gaj odel — postoj!
Šopek slivja, jablan krije
morda tudi domek tvoj.*

*Konec maja, še kasneje,
na vrhek se staja led,
prvi cvet se ti prismeje —
vzdigni se v čebeljo sled!*

*Tri pomladi v vsakem letu
dajo mórje, dol, goré.
Ko povsod je cvet pri cvetu —
kaj ne pelo bi srce!*

Ante Mahkota:

KJE JE VRH, KAM DRŽI POT?

Triglavska severna stena — Dolga nemška smer

Prav blizu zahodnega vrha leži izsušeno in zmrzlo okostje leoparda. Nihče ni pojasnil, kaj je iskal leopard na tej višini.

Ernest Hemingway

rem naprej, prvi raztežaj,« sem dejal, »vraža, saj veš!« Potem sva spet molčala. Nerođen korak, kamen se je zvalil tja doli v sotesko in presekal tišino. Svet se je odprl. V okvirju iz ledenih sveč, ki so visele z galcij, je vstajala pred nama kot privid. Mesec ji je sijal v zgornji del in sneg jo je pokrival prav do dna — Triglavska stena. Nehote sva pohitela. Steni naproti.

V prijetni topli kuhinji v Vratih sedimo okrog štedilnika, srebljemo čaj. Pripravljava nahrbtnika. Vse pretežka sta: 18 klinov, 12 vponk, 2 vreči za bivak, slonova noga, cepin, dereze, kladivi, 3 vestoni. Saj bova nosila kot mule!

V preveliki vnemi sva že v temi pod steno.

Ogrnjena v šotorsko vrečo sediva pod vstopom in ko čez uro zlezeva na dan, so hribi onstran že v soncu.

Začel sem. Prvi dotik s steno me opozori, da ne bo preveč toplo. No, šele začetek je. Zaženeva se na raz, ni še mnogo snega. Po sto metrih je veselja konec. Treba je opreznije nadaljevati. Kar preveč je počti in kaminov, da bi nabiti nahrbtnik, cepin in druga vrv ne delali težav. Nekajkrat že morajo na pomoč klini. Veselo deluje izmena.

»Bašem se« v zajedi, si pomagam s komolci in koleno, skratka, delam stilne prekrške, kot pravi naš načelnik, pogledam navzdol, ko Aleš stoično brunda refren dneva: »Neki dan, jao nama!«

Na Gradu sva še pred poldnevom. Potem je na vrsti prenos osnovnih sredstev iz nahrbtnika v želodec. Želiva nositi čim manj, zato se pošteno potrudiva. Aleš postavlja aparat v sneg, samosprožilec, obvezen posnetek. Ko se vpisujem v knjigo, sem še velik optimist: »Upam, da bo šlo z enim bivakom.«

Da bo prvi bivak v grapi pod Oknom, sva sklenila že v Ljubljani. Zato imava časa dovolj. Celu uro sediva na Gradu, potem pa navgor po grapi. Geslo vse te ture je: Noč traja dve tretjini celotnega časa, zato čimbolj udobni bivaki. Rajši dan več, pa brez ozeblin.

Grapa je precej bolj strma kot polcti, pa vendar hitro napredujeva. Z roba stene zaslišiva zategel klic. Lisička, Igor in Jozva naju pozdravljajo. Srečno!

Prostor za bivak je odličen. Odsekava zgornji rob snega. Dobro, da za to ne ve stanovanjski urad. Saj bi naju utesnili. Votlina za kuhanje, klop in luknja za noge, prostor za nahrbtnike, zid, da se ne strkljava v dolino. Aleš stopi v službo. Primus veselo brni, veliko-

Dan se poslavlja

Foto A. Kunaver

potezno pripravlja večerjo. Meso in paradižnikovo omako, juho, kakao.

Sedaj se šele začne celotni obred. Dva klina držita veliko šotorsko vrečo. Na tla vrvi, obleci veston, razveži čevlje! Potem sedeva na tretji veston, zlezeva v porozno perlonsko vrečo za bivak, noge potisneva v polivinilovo imitacijo francoske slonove noge. Še veliko šotorsko vrečo povprek. Potem? Potem sem zapustil ta svet. Izjave lahko dajem le o tem, kar se je zgodilo po pol sedmi, osemindvajsetega, mislim.

Pospravljanje, kakao in navezovanje nama pobere ogromno časa. Preudoben bivak je, nikamor se nama ne mudi. Sestopava, klin pustiva tam, v pomoč in za spomin. Šele ob desetih se zares spoprimeva s steno. Ali naju bo zadržal že prvi skopec na Zlatorogove? Požled je, povrh pa tanka plast pršiča, stopinje so majhne in nezanesljive, klini slabo prijemljejo. Pomagati morajo vrvni manevri. Lep začetek! In potem široka ploščad. Zakaj nisva včeraj potegnila do sem? Škoda? Zlatorogova stena je naprej neprehodna, zato nadaljujeva naravnost po razu. Boriti se je treba za vsak meter. Vsak oprimek mora Aleš izkopati izpod snega. V mozaično krušljivem svetu tretje stopnje — poleti seveda pojo prvi »specialčki«. Zelo je težko. Nепrestano grabiva po snegu pa se nama zanohta. Ni časa za to, le vsak oprimek je za premrle prste premajhen.

Upam, da bo teren, ki je poleti težji in bolj navpičen, lažji, pa ni. Ne gre in ne gre. Zato pusti Aleš svoj nahrbtnik. Meter za metrom, na dvojni vrvi. »Našel sem star klin,« mi zakliče in že koplje v pršič. Treba je izplezati na greben, ki ga pokriva pol metra snega.

Z dvema nahrbtnikoma mu sledim.

Naprej se zdi nekoliko laže. Zapršim se v pršič, pa skoro zapre žleb navpičen skok. Spet morava plezati, še in še. Komaj premagava skoke, že se potiva v zares težkih, a vsaj kopnih počeh na levi strani raza. Raz, in na široki polici sva. Skoro bo štiri. Bivak.

Sediva še udobneje kot prvo noč. Pa je prelepo, da bi hotela pod vrečo. Tako svetlo je in lepo, da sediva zunaj na mrazu. Prav v višini ladje sva. Zametena je in zgornji del stebra je izpremenjen v eno samo snežno vesino. In navzdol? Pogled mi drsi po stebri in grapi, ustavi se v Vratih, ki v mesečini leže pred menoj kot na dlani. Saj vidim kočo in dom, pa sem vendarle tako daleč!

»Kaj je iskal leopard na tej višini?

Bi morda lahko odgovoril? Hrepenenje po nečem višjem, lepšem, boljšem. Je to greh ali napaka? Poizkusiti tam in v takšnih razmerah, kot drugi še niso.

Zmage in porazi sestavljajo vse naše življenje. Iščem zmage. Čim težja bo pot, večje bo veselje na vrhu. In končno, ali ni vse to tako lepo? Noč. Sama sva, vse najino delovanje ima en sam namen. V glavah je prostora le za sneg, led, strmino.

Ne, nisva na napačni sledi!

Zazebe naju. Lepota sama in mesec izza Slovenskega stebra ne moreta pomagati. Morava pod vrečo. Vsake pol ure bova začela krčevito dihati, odpreti bo treba okence, da dobiva zrak in mraz.

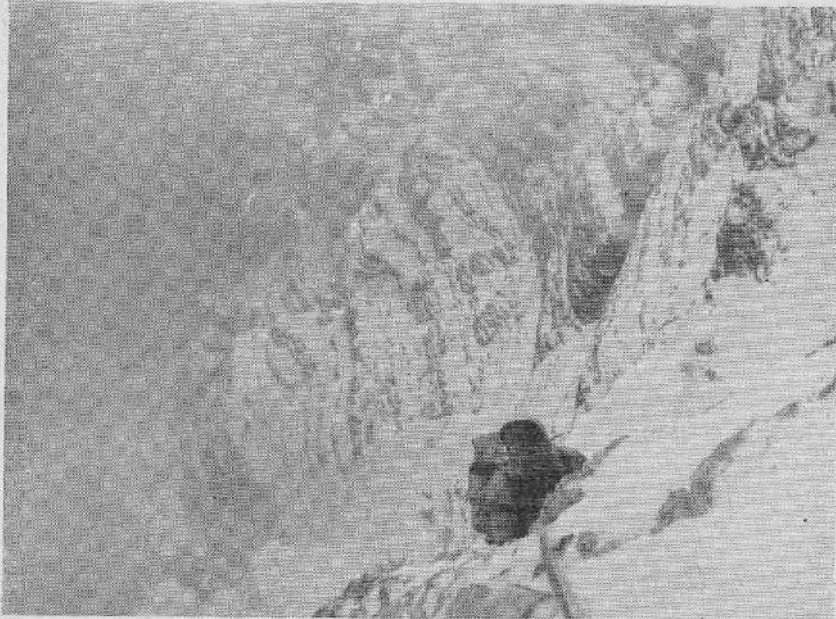
»Samo na švedski renome še gori,« pravi Aleš, ko postavlja na primus tretjo porcijo. Mislila sva, da ne bo bencina niti za enkrat, pa gori, brni, kuha.

Začnem s prečko. Prav ob skalah, da ne bo kaj narobe. Potem je na vrsti Aleš. Samo še nekaj metrov je lahkih, pa pride pravi pravcati ledeni raztežaj. Trideset metrov samega ledu, debelega in kompaktnega. Cepin, ledni klini, vrvi, vse gre na delo. Komaj je konec tega, že je treba splezati na s snegom posut greben. Klože se trgajo in izginjajo v globino. Geslo: Varovanje patenta *Pihavec-Razor! Sedaj sva prav pod stebrom. Naravnost ne gre, pa poizkusiva na levi. Za vrvno dolžino daleč prečiva, pa spet ne gre. Prav v vpadnici Male Črne stene stojiva, le spust ali dva ob vrvi, pa sva na snežiščih. Dejansko iz stene. Pa nočeva, ne!

Vračava se na staro mesto in naravnost navzgor. Počasi, gre pa le. Saj nisva sama. Po Slovenski solira Zupan in naju pozdravlja.

Bližava se najvertikalnejšemu delu stebra. Bo kopen vsaj ta? Žal ni. Spet nastopi Aleš brez nahrbtnika. Zabija, vpenja stare kline, za vsako ped, za vsak oprimek je treba napovedati steni poseben dvoboj. Sneg je že od jutra edina hrana. Aleš se odloči za stojišče.

* Klinar: Greben Pihavec - Razor, Planinski Vestnik 1955, str. 527.

Oblaki snega so zastirali pogled v dolino

Foto A. Kunaver

Na vrsti sem. Najprej poizkusim z obema nahrbtnikoma, ne morem. Potem se izruje klin.

Na eni vrvi vlačiva nahrbtnike od klina do klina, na drugi potujem jaz. Zdi se mi, da imava krizo oba. Greva nazaj? Ne! Spontano odgovoriva. Stojišče, majhna, za meter velika krpa snega sredi navpičnega stebra, se zdi slabo. Tema je že, bi poizkusila naprej. Aleš sondira s cepinom, kar samo se mu smeje. Saj je snega za cel cepin. Koplje in kmalu je stopnica. Zavarujeva se. Komaj dobro zlezeva v vrečo, že zaspiva.

Pravijo, da hudo utrujen človek ne sanja. Če res ne, potem sem imel pač le superekstremistične halucinacije:

Pisarna PD Ljubljana - matica. Za mizo sedi sodni zbor, sive lasulje segajo do ramen. Stisnili so me v kot. Tam stojim in stiskam pesti.

Potem se začne. Bivakirala sta le zato, da bi postala slavna. V časopisih si delata reklamo. »Športnika sta,« mi zabrusi nekdo in pri tem napravi tako zaničljiv obraz, da se skoro sesedem. »Kje je etika! Pet dni sedeti v snegu, norost! Sramota!«

Preganjan in zaničevan se ozrem v stran, ne prenesem zaničljivih pogledov sodnikov. Saj nismo sami. Velika dvorana je. Vrste klopi in v prvih vrstah sede stari možje; penzionisti, filistri. Sami debeli, blede ljudje. Sami sovražni, neprijazni obrazi. Vrata tam

Foto A. Kunaver

Poslednji metri pod prvim bivakom

Foto A. Kunaver

Tovornik z dvema nahrbtnikoma

zadaj nekaj pokajo v tečajih. Stražniki se pode. Za hip se odpro. Vidim spodbuden pogled, mlad, zagorel obraz. Takoj ga odrinejo.

To mi da novih moči. Končno mi dovolijo besedo, opravičilo, kesanje.

Priznam, da sem športnik, sodite me. Ne delam si reklame, če pišejo drugi, sodite jih. Ne misel ne dejanje nista bila iz zla porojena. Boril sem se s steno, pa ne za čespljev kompot na Kredarici ne za afirmacijo ne za časopis. Tudi ne zato, da bi občudoval naravo. Želim si boja zaradi zmage. Šel sem naprej, ker nazaj nisem hotel, ker me stena ni zavrnila.

In končno, ne merite vseh z enakimi merili.

Še so ljudje, ki so in ki bi storili enako. Za vrati so, ne spustite jih naprej. »Oj, vi nahodni cerkovniki v svetem hramu našem! Prezgodaj ste prišli kropit!« Nove misli, novi ljudje, mladina mora zmagati!

Veter zadivja z novo močjo. S skrbjo v očeh Aleš še in še vzdiguje vrečo in gleda navzdol. Iz doline se dviga megla.

Še v mraku hočeva naprej. Že naju doseže megla, vse slabše se vidi. Veter nosi oblake snega, upava, da z vrha stene, ne z neba.

Nahrbtnika sta se zmanjšala tako zelo, da oba stlačiva v enega. Tega prevzamem jaz, Aleš pa vodstvo.

Včeraj še v temi je poizkusil Aleš naprej. Klin stoji tam, danes ga spet uporabi. Kar čutiš, kako je tukaj poleti lahko. Ti pa ne moreš naprej, izogibaš se na levo, na desno, roke se ti ohladijo, pa spet segrejejo, ogleduješ, koplješ, spet korak naprej; mahaš z rokami, nabijaš s čevljem ob čevlji, ko si varno pripet na klinu.

Počasi zlezva na rob pod lusko. Bolj na levi poizkušava, ko zaslišiva zategle klice. Ozrem se. Ljudje na Slovenskem stebro, tovariši, znanci. Preveč se nama mudi, da bi lahko v miru začela razgovor. Medtem ko Aleš išče prehoda, skušam one tam na ledniku prepričati o neutemeljenosti njihovih skrbi, pokazal bi jim rad, kako prazen želodec imam.

Po grapi na levi ne gre, zato se Aleš spusti na desno.

Koj za začetek se spoprimum za ledni klin, za Alešev spomin na Dru. Prijel je v skalo, ta ne izpusti. »Poleti pridem pote,« mu obljudim.

Stojim na robu, zavarovan s tremi klini, vsi trije niso za enega dobrega. Aleš se počene navzgor, zatakne za razmajan blok dva klina, se potegne in izpleza v sneg. V meglo se izgublja snežišča. Prečenje nad Črno steno je pred nama.

Sva že čez neroden grebenček, ko pričakuješ vsak čas, kdaj se ti bo udrlo pod nogami.

V vedno bolj gosti megli, v vetru, ki divja z neverjetno močjo, v slapovih snega je videti vse šc bolj mračno.

Na desno gre pot. Prereževa grapo, previdno, kar se da. Ko stojim na drugem stojišču, mi poka pod nogami sneg, poklina se širi vedno bolj. Aleš pobira zadnje metre, rešilni klin v skalo, v tisto domačo skalo, za katero veš, da te ne odnese v dolino kot ta izdajalski sneg, ki je pravkar zgrmel čez Črno steno. Nočem za njim, prosto brez klina.

Komaj spet napredujeva naravnost navzgor, že se pojavi nov sovražnik. Slapovi drobnega pršiča, ki jih veter podi z veliko silo, ki ob vsakem pogledu navzgor, v pogledu, ki išče rob, ki ga slutiš, zasipa oči, nos, ušesa.

Izrabiva ugoden trenutek, ko val snega ni tako močan, pogledava navzgor. Izstopni kamin je vkovan v tenak jesenski led. Šele sedaj se prav zaveva, da nama je ostalo samo še nekaj klinov. Ali so ostali v skalah ali popadali iz premrlih rok?

Ko se še peham po kaminu in se vpenjam v star klin, gre Aleš že naprej. Poizkusi kar naravnost navzgor, pa ima premalo klinov, spusti se nazaj, spet poizkuša. Ne gre. Sedaj gre za res, to veva oba. Spusti se navzdol v votlino, spet star klin. Le trideset metrov je še do roba. Aleš vzame s seboj šotorsko vrečo, za vsak primcr. Potem se odpravi na težko pot. »Za oba gre,« je zadnje, kar mi pove.

V votlini ostanem sam. Uro ali več ne izpregovoriva besede. Le ledeni kosi lete v presledkih čez me, seka si stopinjce. Potem poteg: »Za menoj!« Samo meter ali dva, že se zagvozdim s cepinom in nahrbtnikom v kamin. Nikamor ne gre. »Odvrti!« slišim z vrha. Nočem. Premetavam se in z zadnjim naporom se potegnem iz kamina.

Pogled iz Stene

Foto A. Kunaver

Vrvi, ki so se nabrale pred menoj, padejo pod previse. Plezam naprej, brez tegov, brez varovanja. Zmrači se, prehitela naju je noč. Počasi, vsak korak premislim, nadaljujem. Skok. In stojiva skupaj na Kugyjevi polici.

Tipava po snegu navzgor, iščeva stopinje. Ni jih. Spet bo treba sesti v sneg. Da je le nahrbtnik ostal.

Bivak je slab. Ne moreva pribiti vrcč, ne izkopati stopnice. Veter piha z vedno večjo silo. Sneži.

Po nahrbtniku iščeva ostankov. Vreči padeta na naju, kot mora tiščita k tlom. Napetost je popustila. Hočem samo še spati. Rad bi spal. Pa me Aleš ne pusti. »Gibaj s prsti,« preseka vsakih pet minut razgovor. Potem govori. Sva v Franciji, v kinu, v šoli. Potem začnem govoriti še jaz. Gibaj s prsti, gibaj!...

Tako gre kar naprej, dvanajst ur. Megla se noče dvigniti. Še v mraku se odpraviva naprej.

Ko si takole na vrhu stene, ko si štirikrat legel v sneg, ko si končno uspel, postaneš presneto previden. Ne greva naprej po Kugyjevi polici na Kredarico, ampak okrog čez Plemenice. Ob sedmih sva tam. Veter je tako močan, da naju meče po tleh, biča v obraz. Komaj se premakneva, že mu morava pokazati hrbet. Počasi se premikava ob grebenu naprej. Megla, veter, divji ples. Izgubiva se. Spet iščeva poti, se spustiva ob vrvi. Jeklene vrvi, markacije. Hitreje gre. Planika. V zimski sobi si odpočijeva, naprej gre že gaz.

S sedla še dolgo hodiva na Kredarico. Potem sva na toplem.

Drugo jutro naju zbudijo reševalci, ki so prišli po naju. Hvala!

Ko sem stopil na vrh Nemškega stebra, tja pod Lusko, sem zaslišal zategel klic, kavka je sedla Alešu na ramo, zagledal sem

rob stene. Vse troje naenkrat. Klicali so ljudje, kavke so bile lačne, rob pa sem le bolj slutil.

Rob, njegova silhueta, njegova eksistenca, ljudje na ledeniku, so pomenili po štirih dneh, da je za robom, za ledenikom še drug svet. Oni svet, ki je v bistvu kot ta tukaj, en sam boj, čeprav ne tako otipljiv, ne tako izrazit.

Tam za robom, za ledenikom, so še drugi ljudje, ljudje, ki naju niso pozabili tu sredi snega, v svetu, ki pozna le pot navzgor, v svetu, kjer pomeni čakati na tovariša ne le nujno, ampak prijetno in veselo opravilo.

Prvenstveni zimski vzpon

Plezala od 27. do 30. novembra 1955: Aleš Kunaver in Ante Mahkota

Lojze Spanger:

NEKAJ SPOMINOV NA MLADINSKE IZLETE*

tihnil je bojni grom prve svetovne vojne. Iz razvalin življenja so se vzbujale nove sile na obzorju tržaškega kotička.

Mladina se je čutila zapuščeno, s pogledom v praznoto, brez ciljev, brez vzgojiteljev in brez voditeljev. Pojavil se je prepad med starejšo generacijo in mlajšo, ki je dorasla v vojni vihri. Starejša generacija ni razumela mladine, ko je ta bredla po labirintu idej.

Planine so vabile planince v svoje naročje. Starejši planinci, kar se jih je še zbralo, so se podali na poznane vrhove.

Tudi mladina je zaslutila potrebo po življenju na planinah. Tudi politične okoliščine so izzvale slovensko mladino, da si je poiskala varen kraj za sprostitev.

Ko se je Zveza mladinskih društev prerila iz začetnih težav, so se ustanavljali turistični odseki v okviru mladinskih društev. Prvi izleti so mladince povedli na Volnik, v Glinščico, na Kokoš in v druge kraške kraje. Šele kasneje so se pojavili mladinci, ki jih je gnala želja po višjih gorah, od Nanosa tja do veličastnega Triglava.

Vodstvo ZMD je pomagalo vzbujati zavest in ljubezen do planin. Saj je bil smoter ZMD gojitev tovarštva med slovensko mladino, spoznavanje slovenskih krajev in zemlje in spoznavanje ljudi, šeg in navad.

Zato je vodstvo ZMD organiziralo mladinske taborne. Prvi je bil na Vogrskem v letu 1925. Da ne bi fašistovska policija vtaknila vmes svoj nos, je bil tabor organiziran skrivoma, kot so bili vsi naši izleti več ali manj skrivaj organizirani. Vsaka skupina je imela svojega spremljevalca, ki je edini poznal kraj tabora, dokler nismo dospeli na mesto. Posamezne skupine športnikov so se pripravljale za tek-

* Članek je bil namenjen za tržaško številko Planinskega Vestnika 1. 1955. Op. ur.

movanje, tamburaši so svirali, pevci prepevali. Kraji za razne tekme so bili že označeni. Ko smo se vsi zbrali na določencem kraju, nas je govornik pozdravil in govoril o organizacijskih problemih mladinskih društev. Po programu se je razvila prosta zabava, kjer je mladina žarela od veselja.

Drugi vsemladinski tabor se je vršil spomladi leta 1926 na Beku pri Kozini. Kljub skrivnemu organiziranju tabora je bila udeležba preko vsakega pričakovanja. Navdušeno razpoloženje udeležencev je potrdilo pravilnost postavljenega dnevnega reda in zabavnih točk. Še danes se takratni udeleženci radi spominjajo takih taborov.

Tretji tabor, ki se je pripravljajal za 8. IV. 1927 na Pesku, se ni vršil, ker so policiji prišle na uho naše priprave. Kljub temu so posamezne skupine mladinskih društev organizirale svoje izlete. V tisti dobi se je zares razvil turizem pri mladini. Samo v letu 1926 se je vršilo 86 množičnih izletov brez manjših skupinic, ki so tudi organizirale pogoste izlete.

Ljubezen do turizma se je tako ukoreninila pri mladincih, da je nobena grožnja fašističnih ukrepov ni mogla zatreti.

Ko je fašistovska vlada s svojim odlokom, v poletju 1927, razpustila ZMD in vse njene članice, Sportno združenje in vsa športna društva, je nastal trenuten poplah, toda le za kratko dobo. Izleti so postali konspirativni. Od teh bom navedel dva izleta, in sicer izlet na Snežnik in drugi na Vremščico. Prvi je bil zanimiv po naporih, ki jih je od nas terjaj, drugi pa po konspirativni važnosti.

Bila je zadnja sobota meseca avgusta 1928, ko smo se podali v popoldanskih urah po delu na vlak, ki nas je odpeljal do Divače, da obiščemo Snežnik. Slovenska pesem in dobro razpoloženje tovarišev nas je rešilo vseh skrbi, tudi misli na temne oblake, ki so nam grozili z neprijetnim presenečenjem. Zapustili smo kolovoz in ubrali strmo stezo. Blisk in grom se je raznesel nad nami in že so se spuščale na nas debele kaplje. Vsakdo si je iz nahrbtnikov privlekel nepremočljivo platno, da se je ubranil hujšega. Molče smo stopali drug za drugim. Od časa do časa se je veter zagnal skozi temni gozd, košate veje so se sklanjale in preobloženo listje se je otreslo vode. Steza je v hipu postala potok, zato smo se morali prerivati skozi grmovje navgor. Z žepno svetilko v roki smo opazovali kačipote, kadar se je zabliskalo. Spolzka strmina, težko prehodna pot nas ju hudo utrudila. Tudi debela toča je udrihala po nas. Težka nam je postajala orientacija, ker smo bili brez kompasa. Še preden smo dosegli gozdno kočo, je zastal tovariš, ki je bil v zabavo in bodrilo družbi pri debelem drevcsu in s hripavim glasom trdil, da ne more naprej. Takoj je bil postavljen šotor, položili smo ga na nahrbtnike in mu nudili vrelega čaja z rumom. To ga je hitro okrepilo in zdramilo, in že je kot prvi nadaljeval pot do gozdne kočice. Še norčeval se je iz samega sebe. Spomnil se je na dogodke italijanske ekspedicije na severni tečaj in vzkliknil: »No, jaz sem Malmgreen, kdo od vas bo Zoppi?«

Ko smo vstopili v kočo vsi izmučeni in sprani, smo imeli občutek, da smo pristali ob rešilnem pomolu. Po štirih urah počitka v koči, ob osmih zjutraj, smo se spet podali na pot sveži, spočiti, osušeni in okrepljeni. Ko izstopimo, doživimo majhno presenečenje. Snežnik je bil pogrnljen s svežo belo odejo. Sneg nas je polagoma obletaval. Bolj ko smo se oddaljevali od koč, bolj strnjen nas je sneg obdajal. Eno uro smo gazili sneg, vrhu pa smo se morali odpovedati. Vračali smo se po drugi poti premagani, a s sklepom, da se drugič povrnemo na ponovni naskok. Nazaj grede smo ubirali najkrajše poti.

V jeseni 1929 smo se podali na Vremščico. Komaj se je začelo daniti, smo odhiteli od doma v smeri proti Bazovici.

Ko smo pristali na pobočju, se nam je razgled odprl na vso Istro, tja do Kvarnera. Po prvem razgledu so si tovarišice privihale rokave, da pripravijo kosilo, medtem ko smo trije izginili kot kafrna na dogovorjeni konspirativni sestanek s trojko, ki nas je čakala nekaj sto metrov niže. Sestanek se je zaključil z zelo važnimi obveznostmi v nadaljnjem delovanju takratne skrivne organizacije »Borba«. Trojka borbašev se je vračala preko takratne meje, mi pa k prejšnji skupini, kjer je bilo kosilo že pripravljeno. Po kosilu smo jo mahnili po severni strani navzdol, prepevajoč ob kitari in tamburici.

Na izletih, ki so nam služili tudi za konspirativno delovanje, smo bili na Nanosu, Slavniku, Čavnu, Volniku in drugod.

Taki skupni izleti bivših mladincev so se vršili še nekaj let potem, dokler ni fašistovska policija in vojaške odredbe otežkočila gibanje in onemogočila vsak nadaljnji razvoj turizma za slovenske skupine.

Tak izlet je bil n. pr. v Povir pri Sežani, dne 15. IV. 1928. Udeležili so se ga tudi Bidovec, Marušič in Miloš, ki so imeli svoje shode v obližju. V kraški dolinici je bil start za tek čez drn in strn. Pri godbi z gramofonskih plošč so se izletniki zabavali, ko je priteknel vaščan iz Povirja z novico, da je prišel v vas kamion policije, ki da za nekom stika. Kmalu zatem je prišel še en kamion. — Izletniki, bili so iz mladinskih društev od Sv. Ivana, Rojana, Škednja in iz kontovelsko-proseške »Ladje«, so se takoj razgubili po skupinah na vse štiri vetrove in se vračali vsak po svoji poti domov. Gramofonske plošče so počakale v bližnjem kraškem kalu, da so jih ob ugodnejši priložnosti odnesli domov kot tudi gramofon, ki je v kosih čakal po raznih grmih. Na kvesturi v Trstu so v naslednjih dneh zasliševali bolj znane mladince iz Sv. Ivana ter izpraševali o shodu v Povirju. Nekaj so o njem vedeli. Opazovali so zbiranje skupin, ki so prihajale vsaka od svoje strani. A tokrat je šlo brez drugih posledic.

Čudno vlogo je včasih igralo naključje. V kraju na Snežniku, kjer je imel skriven shod na mladinskem izletu, je padel Karel Rupel s Proseka (obsojen z Bidovcem na 15 let zopora), 15 let kasneje kot partizan.

NEKAJ O PASICAH PRI CERKNEM

Ker so Pasice, gorska tesen v bližini Cerkna, zaradi bolnišnice Franje, zgrajene med NOB, postale znane širom po Sloveniji in ker je zasluga Cerkljanske podružnice SPD, da so postale dostopne, se mi zdi umestno, da podam njih zgodovino, in to po pripovedovanju tov. Petra Breliha, enega naših najzaslužnejših članov, ki je Pasice pravzaprav odkril.

Tovariš Brelih takole pripoveduje:

»Ko sta med gradnjo bohinjske železnice oživela Baška dolina in Bohinjski kot, se je vznemirila tudi divjad v teh krajih in se zato umikala v v mirnejše predelc. Tako se je naselilo nekaj gamsov tudi v okolici Cimprovke, Drnovca in obeh Nivčev. O počitnicah leta 1907 sem hotel dognati, kod prehajajo gamsi z Velikega na Mali Nivč in obratno. Pri zasledovanju sem zalezal v tesni med tema hriboma, skozi katere teče potok Čerinščica in o katerih nisem dotlej nič slišal. Bil sem na kraju, kjer je tesen najširša, to je, kjer danes stoje barake bolnišnice Franje.

Ker nisem imel s seboj nikakih pripomočkov, mi ni bilo mogoče niti navzgor niti navzdol ob potoku, ki ponekod pada v slapovih čez skale, drugod pa dela globoke tolmane. Splezal sem zato nazaj čez skalovje, od koder sem bil prišel. Odločil sem se, da se vrnem prihodnji dan, si ogledam svet ob pričetku in na koncu tesni ter jih primerno opremljen poizkusim prehoditi. Preden sem se stvari lotil, sem se oglasil pri starem Kamlonarju, ki je imel hišo v bližini vhoda v tesen. Od njega sem zvedel, da to tesen imenujejo ljudje Pasice in da sta rebri ob straneh deloma njegova, deloma pa last njegovih sosedov. V tesen da ne gre noben človek, ker trdi ljudska govorica, da ima v njej »hudič ta mlade«. To sem pozneje slišal tudi od drugih ljudi tam okoli. Kamlonar pa ni bil babjeveren človek, o čemer sem se pozneje prepričal. Med raziskovanjem tesni sem namreč odkril, da ima v njej popolno napravo za žganjekuho in da je bil pri »kuhanju« popolnoma varen pred financarji. Na drugem kraju sem izgrebel iz grušča nastavljeno železno past, ki je bila namenjena gamsom. Prepovedane žganjekuhe mi ni mogel utajiti, kar se tiče divjega lova na gamse, je pa zanikal, da bi jim nastavljal pasti. Sedela sva v njegovi hiši za mizo. Iz nahrbtnika, ki sem ga imel poleg sebe, sem potegnil najdeni »corpus delicti«, železno past, in pripomnil, da jo odnesem s seboj, če ni njegova. Postregel mi je z žganjem in s sadjem. Ko sem odhajal skozi vrata s pastjo v nahrbtniku, se pa vendar ni mogel premagati, da ne bi s povzdignjenim glasom pripomnil: »Peter, le nesí jo, saj znam drugo narediti!« Po tej izjavi sem se vrnil v sobo, izvlekel past iz nahrbtnika in mu jo vrnil. Povedal pa sem mu obenem, kako grdo je, kar počenja, in koliko žival, ujeta v takole železje, pretrpi preden jo lovec najde. Pridobil sem si njegovo zaupanje in prijateljstvo, kar mi je dokazal s tem, da mi je podaril lep »gamsbart«, ki ga je prinesel s podstrešja. Sprejel sem ga in mu zagotovil, da ne bom nikomur pravil, kje sem ga dobil, niti omenjal najdenega kotla in pasti. S tem sem tudi dobil njegov pristanek, da

Otvoritev Pasic (1908)

napravim Pasice dostopne obiskovalcem. Kako trdna je bila v ljudeh vera, da so v Pasicah hudobci, nam kaže tale dogodek: Kamlonarjevi hčeri sta spali v podstrešni sobi. Neke noči ju prebudi čudno cepetanje pod oknom. Da bi videli, kaj je, vstaneta in stopita k oknu. Naenkrat začneta na ves glas kričati, da so na vrtu pred hišo hudiči iz Pasic. Drugo jutro so ugotovili, da so se bili ponoči pripasli na vrt trije gamsi.

Da izvršim svoj sklep in pregledam tesen v smeri od spodaj navzgor, sem dobil pri Kamlonarju kakih 6 m dolg smrekov stožer, ki naj bi mi služil pri plezanju čes skale in slapove. Tako oborožen sem vstopil v tesen in čez kake tri ure srečno prilezel iz nje na gornjem koncu, kjer se prične senožet. Ko sem tako spoznal tajnosti in lepote Pasic, sem šele razodel tovarišem v Cerknem, kaj sem našel. Povabil sem visokošolca Cirila Peternelja in Vaclava Tušarja, da si odkritje skupno ogledamo. Opremljen z istim stožerom kot prvič, sem kmalu preplezal prvi večji slap. Tudi Peternelju se je posrečilo, Tušarju pa je masna siga na skalah delala hude težave, zato je vzlic vsem naporom trikrat čofnil nazaj v tolmun, v katerem je bil postavljen drog. Tako je bilo čez nekaj dni po vsem Cerknem slišati poprej popolnoma neznano ime „Pasice“. Odbor podružnice SPD se je nato kmalu odločil, da nadela v Pasice pot in jih tako napravi dostopne.«

Toliko nam je povedal tovariš Brelih.

Podružnici SPD se je res takoj lotila dela in nadelala pot v tesen, polno slapov, tolmunov, navpičnih sten in drugih naravnih lepot. Gradnjo poti je vodil tov. Peter Brelih, ki je prebil večji del svojih počitnic v Pasicah in tudi sam obdeloval strmo skalovje in vsekaval stopinje. Otvoritev poti je bila 23. avgusta 1908. Udeležilo se je je veliko število ljudi. Po ogledu Pasic je bila v gostilni v Logu domača zabava, pri kateri je sodelovala cerkljanska godba na pihala.

Pasice so potem imele dosti obiskovalcev. Tudi mnogo tujcev, ki jih je pot zanesla skozi Cerkno, si jih je ogledalo. Ko je izbruhnila prva svetovna vojna, se pa za Pasice ni nihče več menil. Ostale so same in pozabljene. Osamljene so bile vseh petindvajset let italijanske okupacije. Vse lesene naprave so zato propadle, ostale so samo v skalo vsekane stopinje in stopnice. V takem stanju so jih med drugo svetovno vojno našli naši partizani in v njih varnem zavetju zgradili znamenito bolnišnico Franjo, v kateri so se potem zdravili ranjeni borci do osvoboditve.

Ludvik Zorzut:

Zvončki ob Soči

*Nekega jutra
tam februarja,
v dvoboju sonca in viharja
so buknili na dan
in dvignili glavice.
Ob hodri Soči
čez mejo še onstran,
ki jih življenja srd ne loči
se bratci gledajo
dol do Gorice.*

*V obeh straneh
budijo domačijo,
v obeh bregéh
pomlád zvonijo.*

Vinko Božič:

NA SVOBODNIH GREBENIH

Kamniti mejniki z napisom 1920 se še danes tu pa tam skrivajo po grebenih naših Julijcev na mestih, ki so teže dostopna. To je samo še spomin na Rapalsko pogodbo, ki je povzročila ločitev ljudi istega jezika na razvodju Soče in Save.

Taki mejniki so bili krivi, da smo otroci v osnovni šoli sicer znali povedati učiteljci, da je najvišja gora Julijskih Alp Tricorno, toda nihče ni imel predstave, kje je ta gora, kaj šele, da je to Triglav — slovenski gorski ošak. Za to ime sem zvedel med vojno iz ust upokojenega učitelja, ko nam je pripovedoval pripovedko o Zlatorogu. Kakor se mi je zdel pravljичen Zlatorog, prav tako mi je tudi Triglav pomenil le pravljичno goro. Kmalu pa sem dobil novo predstavo o Triglavu, kajti to je bil čas, ko so na Primorskem rasle partizanske čete kot gobe po dežju. Kjer so se pomikale, so po vseh vaseh pustile sledove. Po zidovih hiš so bili vzpodbudni in borbeni pozivi s kratico OF in s Triglavom v ozadju. Takrat sem počasi domneval, da Triglav le ni zgolj pravljичen, ampak znamenje žive sile upornega naroda, ki se je tesno strnil v organizaciji z znamenjem svoje gorate domovine. Znamenje s Triglavom je v eni najlepših pomladi, ki sem jih doživel, uresničilo upanje tistim, ki so vanj zaupali. Trentarski lovec je zamenjal brzostrelko za lovsko puško in svobodno zavriskal na nekdanjem Passo di Moistrocca in svobodno stopil do Erjavčeve koč, španski jezdecji na nekdanji meji so bili le še za staro železo.

Vzdolž Julijskih Alp so planine oživele. Predvojnim obiskovalcem Črne prsti, Gredice in Skrbine s severa Jugoslavije se je pridružil val planincev z juga, med njimi je bilo posebno veliko mladinc, ki je občutila, da je bil svoboden dostop do gora pridobljen v borbi. Mladi gimnazijci smo radi pričeli zahajati v okrilje teh gora, vedno više po pobočjih navgor in zavzeti občudovali prečudovite planinske trate, ki so bile zaradi dolgoletne zapuščenosti izredno bogato posejane z očnicami in drugim planinskim cvetjem. Pravljiča o Zlatorogu je postajala vse bolj resnična. Nekoč smo si upali do vrha na prelaz Vrataca, od koder se nam je nudil prelep pogled na Triglav. Razbit mejnik nas je še enkrat spomnil, kje smo in nam vzbudil občutek zmagoslavja.

Vse zapreke pa še niso padle. To smo spoznali, ko se je v krasnem juljskem jutru pomikalo pet starejših pionirjev proti planini Razor. Očanev v Ravnah nas je vprašal, kam smo namenjeni. Ni verjel, da bomo prišli na Triglav. Tudi pastirji na planini Razor so nas plašili, da bo treskalo in grmelo v času, ko bomo dosegli greben na sedlu Globoka. Dobro nadelana mulatiera nas je hrabrila, proti vrhu pa smo se spreminjali v strahopetce zaradi bližajoče se megle, ene najbolj prizanesljivih megla, ki nastopa v naših gorah kot »sopara« tudi v najbolj sušnih dnevih. Pozneje smo doma pripovedovali, kako hudo nevihto smo preživeli na Globoki.

Do noči smo prispeli na planino Na Kraju, kjer smo v družbi pastirjev preživeli prvo planinsko noč v življenju.

Mlekar je tako mladež malce zaskrbljeno opazoval. Njegova zaskrbljenost se je lotila tudi nas, ko nas je opozoril, da smo »illegalno« prestopili greben. To nam ni šlo v račun. »Kako govorite o ,grenci', ko pa imamo mi in vi partizane!« se je shudil Polde. Mož je nato pripovedoval o patrolji, ki nas lahko zapazi. Ker je govoril prepričljivo in kakor se je pozneje izkazalo, tudi iskreno, smo izgubili navdušenje, da bi nadaljevali pot. Dva sta bila za povratek čez Globoko, ostali trije pa smo hoteli videti »Jugoslavijo«, odkar nas je mlekar prepričal, da Jugoslavija še ni pri nas na Primorskem. Ta je obveljala in napolnili smo se mimo požganega Doma na Komni v Bohinj — za nas simbol Jugoslavije.

Ko smo se prepirali, kako da pri nas ni ne Italije ne Jugoslavije, sta nas pozdravila »partizana«, kot smo imenovali takrat že redne vojake, namenjena na patroljo v okolico Bogatina. »Od kod pa, tovariši?« »Iz Tolmina, s Primorske!« Ne da bi zahtevala dokumente, sta nas identificirala že po

dialektu in nas pospremila do Zlatoroga. Ker sta šla z nami dalje do Boh. Bistrice, smo pričeli domnevati, da gre verjetno za »službeno« spremstvo. Na komandi KNOJ-a smo se dokončno prepričali, da smo danes res prvič v pravi Jugoslaviji, ko nam je komandant razlagal, da smo napravili prekršek, ker Tolmin, je rekel, to še ni Jugoslavija. »Že, ampak tudi mi bomo priključeni k Jugoslaviji,« se je oglasil naš Tonček. Zadovoljili so se z našimi imeni, nakar so nas po skupni večerji odvedli spat.

Vlak, ki je drugo jutro prisopihal z Jesenic, je stal na postaji po pregledu zaklenjen. Nato je vstopilo pet junakov, ki so plačali karto v tako imenovanih jugolirah, vstopila sta še sprevoznik in miličnik in sredi dolgega predora smo zopet brez potnega lista prekoračili mejo, ki je niso niti vsi več priznavali kot pravo mejo, saj je čakala samo še Pariza, bahali pa smo se vendar doma, da smo bili že v Jugoslaviji. Odslej smo lazili samo na grebene, t. j. na Peči, kot pravijo tod predelu od Gradice do Vogla in opazovali močni Triglav. Težko smo čakali dneva, ko bo on naš, mi pa njegovi.

Leto nato so stali novi mejniki, a ne na grebenih naših gora, temveč na Kaninu in Kolovratu. Šli smo na Triglav čez svobodne grebene.

S sovjetskimi alpinisti v Jugoslaviji in SSSR

Sodelovanje sovjetskih in jugoslovanskih narodov, ki so ga vzpostavili voditelji obeh držav, se pogloblja z medsebojnimi obiski na raznih področjih, tudi na planinskem. Vsesojuzni centralni sovjet profesionalnih sojuzov je v letošnjem letu povabil delegacijo jugoslovanskih alpinistov v Sovjetsko zvezo, z namenom, da se vzpostavijo medsebojni stiki, da se naša organizacija seznanji z organizacijo alpinizma v Sovjetski zvezi in da se vzpne na vrhove Kavkaza.

Planinska zveza Jugoslavije je vabilo sprejela, istočasno pa je povabila sovjetsko alpinistično delegacijo na četrti planinski zlet planincev Jugoslavije v Prokletije.

Sovjetska šestčlanska alpinistična delegacija je prispela 7. julija v Prokletije. Udeležila se je zaključne slovesnosti IV. planinskega zleta, na katerem je govoril sekretar ZKS za Kosovo in Metohijo tov. Mugoša. Vodja sovjetske alpinistične delegacije Nikolaj Romanov, predsednik oddelka za alpinizem v komiteju za fizkulturo pri Svetu ministrov SSSR, je v svojem pozdravnem govoru izjavil, da v Sovjetski zvezi do sedaj še niso organizirali vsedravnih izletov planincev, da v glavnem organizirajo le alpinistične taborne, toda izkušnje jugoslovanskih alpinistov bodo skušali uporabiti za svoje nadaljnje delo. Ugotovil je, da je pri nas planinstvo množično in da se v tem pogledu ne razlikuje od njihovega.

Sovjetska alpinistična delegacija je ostala v črnogorskih gorah tri dni. Za tem si je ogledala Beograd. Zavoljo tehničnih ovir ni bilo mogoče izpolniti njihove želje, da si ogledajo Dubrovnik. Pač pa so se odpeljali čez Zagreb na Plitvička jezera in v Opatjico.

V soboto 14. julija je sovjetska delegacija prispela v Postojno. Tu so jo sprejeli predstavniki Planinske zveze Slovenije. Po ogledu Postojnske jame so se skupaj odpeljali čez Novo Gorico, Bovec in po dolini Trente na Vršiče.

V nedeljo zjutraj so gorski reševalci izvedli demonstracijo reševanja v Mojstrovki. Sovjetski alpinisti so z velikim zanimanjem spremljali potek reševanja. Ob zaključku pa so pokazali velik interes, da se seznanijo z vsemi tehničnimi podrobnostmi reševanja, predvsem pa z reševalno opremo. Reševanja z Marinerjem namreč ne poznajo.

Po ogledu ruske kapelice se je sovjetska delegacija odpeljala v Vrata. Sem je prispel tudi član CK ZKS tov. Zihert Boris, ki je pozdravil sovjetsko alpinistično delegacijo.

Triglav je s svojo impozantno steno napravil na vse člane delegacije tolikšen vtis, da so se odločili za vzpon na Triglav. Nekateri preko stene, drugi po markirani poti. Dež, ki je pričel že zvečer in je vztrajno padal tudi naslednji dan, je preprečil vzpon na Triglav. Namesto tega pa lahko zabeležimo neodločen rezultat nogometne tekme med SZ in Slovenijo, ki se je odigrala pred Aljaževim domom.

Sovjetska delegacija se je na poti v Ljubljano ustavila v jeseniški železarni. S terase hotela Bellevue si je ogledala, kako Ljubljana sprejema Nascrja — voditelja Egipta. Po večerji, na kateri je bilo izrečenih več zdravic za tesnejše sodelovanje sovjet-

skih in jugoslovanskih narodov, predvsem pa za sodelovanje planincev in alpinistov, so si sovjetski gostje ogledali Ljubljano.

Na kolodvoru še nekaj pesmi, da celo ples, saj Stane Koblar ne more nikamor brez orglic. Slovo je bilo res prisrčno in besede tov. Romanova, da so alpinisti naše zlato, so bile menda za nas preveč laskave.

Sovjetska delegacija se je po enodnevem bivanju v Beogradu dne 17. VII. 1956 vrnila v Moskvo.

Jugoslovanski planinci so vrnili obisk in bili v Sovjetski zvezi od 25. julija do 31. avgusta. Izvršni odbor Planinske zveze Jugoslavije je odločil, da odide v Sovjetsko zvezo delegacija, v kateri bodo tudi alpinisti. Iz vsake republike je bil določen po en udeleženec, iz Slovenije trije, prav tako iz Izvršnega odbora PSJ trije udeleženci. Skupno torej 11.

V Moskvi so sprejeli našo delegacijo številni predstavniki alpinističnih organizacij in sindikatov. Med njimi je bil tudi Ševčenko, sekretar VCSPS in znanec iz Jugoslavije Nikolaj Romanov. Naša delegacija je še naslednji dan odpotovala z letalom do Mineralnih vod. Od to pa v mesto Ljesmonkova - Pjatigorsk. Po dvodnevnem bivanju v tem mestu, po ogledu vseh zgodovinskih znamenitosti Pjatigorskega in Kislovodskega se je pot nadaljevala z avtobusom v 160 km oddaljeni alpinistični tabor Lokomotive v dolini reke Adel-su. Sprejem v tem taboru in v vseh ostalih je bil bolj prisrčen, kot pa ga znamo pripraviti pri nas.

V Kavkazu je naša delegacija preživela 18 dni. Med tem časom se je 8 udeležencev povzpelo na Elbrus (5633 m), štirje na Pik Germogenov (3993 m), trije pa na Bžeduk (4272 m). Člani delegacije so se spoznali z organizacijo alpinistov, visokih turistov in turistov, z vsebino in obliko alpinističnih šol ter alpinističnih vzponov in pohodov, z rusko alpinistično opremo itd.

Dne 16. VIII. se je naša delegacija vzpela na prelaz Donguz-orun (3192 m), prekočarila mejo Evrope in se spustila na južna pobočja Kavkaza v sovjetsko republiko Gruzijo. V enem dnevu in pol peš hoje je prispela na južno Kavkaško cesto, nato pa 150 km s kamionom do Črnega morja.

Po večdnevem bivanju ob Črnem morju v mestih Suhumi, Soči in ob jezeru Rica se je delegacija vrnila v Moskvo. Nato si je delegacija ogledala znamenitosti Moskve in Leningrada.

Na skupnem sestanku naše delegacije s predstavniki alpinističnih organizacij in sindikatov SSSR je bilo sklenjeno, da se bo v prihodnjem letu vršila izmenjava sovjetskih in jugoslovanskih alpinistov. Sovjetska alpinistična delegacija pa se bo včlanila v Mednarodno alpinistično unijo in Mednarodno gorsko reševalno službo.

Alpinistična organizacija SSSR, oblika in način njihovega dela, njihova tehnična oprema in tehnika plezanja, njihova gorska reševalna služba, predvsem pa njihove gore in uspehi v njih, so poglavja, o katerih bo treba nadrobno pisati.

Tone Bučer

PRISPEVKI ZA ZLATOROG

PD Škofja Loka (nabiralna akcija) din 590.—, tov. Kavčič Rudolf (nabiralna akcija) din 4300.—, tov. Salberger Nadislav, Tržič din 500.—, Kolektiv Tiskarne »Jože Moškrič« (nabiralna akcija) din 1200.—, PD Dovje Mojstrana (nabiralna akcija) din 3000.—, Zelenina, Ljubljana din 30 000.—, PD Škofja Loka (nabiralna akcija) din 250.—, PD PTT, Ljubljana (nabiralna akcija) din 5000.—, PD Rimske Toplice (nabiralna akcija) din 1500.—, prispevki od članarine za III. tromesečje 1956 din 72780.—, prispevki od vpisnine din 37795.—, prispevki od prodanih znakov PZS din 4452.—, prispevki od društvenih pireditev din 16761.—. — S k u p a j din 178128.—.

Sklad Doma Zlatorog

Stanje sklada pri PZS dne 21. IX. 1956	din 51304.—
Zbrano od 22. IX. do 15. X. 1956	din 178128.—
Stanje sklada pri PZS dne 15. X. 1956	din 232432.—

Skupni sklad za gradnjo Zlatoroga izkazuje dne 12. X. 1956 din 23189381.—, k čemur je PZS doslej prispevala din 3 200 000.—.

DRUŠTVENE NOVICE

Planinski tabor na Nanosu. Dne 4. in 5. avgusta t. l. se je vršil na Nanosu tradicionalni planinski tabor, ki je privabil številne planince, med njimi tudi nekaj zastopnikov slovenskih planincev v Trstu. Zvečer je zagorel taborni ogenj, ob katerem se je kaj kmalu razvila vedra planinska zabava. Lep razgled na Primorje in Vipavsko dolino pa je pritegnil številne planince in turiste zlasti v nedeljo, saj je dostop na Nanos možen tudi z motorji in avtomobili. Za dobro jedačo in pijačo je poskrbelo PD Postojna, ki vzorno oskrbuje Vojkovo kočo na Nanosu.

Marš čez Pohorje. Dne 29. julija t. l. je PD Maribor organiziralo marš čez pohorje, katerega se je udeležilo 20 članov. Pot je držala od Mariborske kočice do Mislinja v dolžini ca. 50 km, hoja pa je trajala od 9 do 10 ur. Tov. dr. Tomišnek in Budja sta v enem dnevu iz Maribora prehodila isto progo kot ostali od Mariborske kočice do Mislinja. Najmlajši udeleženeec je imel 14 let, najstarejši pa 59 let.

Ustanovni občni zbor PD Kokra. Pod vodstvom delovnega predsednika tov. Jelovčana Staneta se je dne 26. VIII. t. l. vršil ustanovni občni zbor PD Kokra, ki je iz svoje srede izvolil 14-članski upravni in tričlanski nadzorni odbor. Predsedniško mesto je bilo zaupano staremu skalašu tov. Vreču Viktorju. Občnega zbora sta se udeležila tudi zastopnika PZS in PD Kranj.

Planinski teden PD Hrastnik in PD Dol pri Hrastniku. Obe društvi sta skupno izvedli planinski teden v času od 2. do 9. IX. t. l. z otvoritvijo na Kalu.

V okviru planinskega tedna je mladinski odsek iz Dola pri Hrastniku organiziral mladinski planinski izlet na Lisco in na Kozje pod vodstvom častnega člana PD Hrastnik tov. Jurka. Udeležba mladincev na tem izletu je bila zelo številna, prav dobra pa tudi organizacija izleta. Mladinci iz Hrastnika so pod vodstvom tov. Znidarja Vinka šli na Libno in na Prehodavce, starejši planinci iz Dola pa so organizirali skupinski izlet k svoji postojanki na Gore. V tem tednu so hrastniški alpinisti predvajali slike svojih odprav v Durmitorju, Prokletijah, v Visokih Turah v Avstriji, prikazali pa so tudi Juljske in Kamniške Alpe, planinsko floro ter alpinistično in gorsko reševalno delo pozimi in poleti. Predaval je tov. Jancz Canček iz Hrastnika in to v Hrastniku, Dolu pri Hrastniku in Trbovljah. Prav tako pa so povsod predvajali tudi planinske filme kakor Reševalci, Naši veliki planinci in planinska flora v Kamniških Alpah. Vsa predavanja in kinopredstave so bile dobro obiskane, veliko zanimanje za to pa so pokazali zlasti domači planinci. Hrastniški planinci pa so tudi poskrbeli za lično opremljene planinske izložbe.

Na Breznem pri Kozoletu sta obe društvi imeli slavnostno sejo. Največ je bilo

govora o gradnji nove postojanke na Kalu in na Goreh, ki ju nameravajo zgraditi že v prihodnjem letu. Na seji je podpredsednik PD Hrastnik tov. Canček izročil pisмени pohvali predsedniku PD Hrastnik tov. Alojzu Šlvcu in predsedniku odbora za gradnjo Zasavske kočice na Prehodavih tov. Stanetu Brečku, ki ju je imenovanim za zaslužna planincema podelila PZS.

Elektrifikacija Čemšeniške planine. Dne 16. IX. t. l. je PD Zagorje organiziralo skupinski izlet k svoji postojanki na Čemšeniški planini, kjer je po zaslugi tega društva prvič zagorela električna luč. K uspehu PD Zagorje iskreno čestitamo!

Planinski teden PD Jesenice. Razširil se je kar na 14 dni in je trajal od 3. do 17. VI. t. l. Društvo je razpisalo nagradni natečaj planinskih spisov in risb, ki se ga je udeležilo okrog 120 učencev osnovne šole in dijakov gimnazije. Najboljša dela so bila nagrajena s knjižnimi in praktičnimi darili. Natečaj je zelo dobro uspel, škoda le, da niso pritegnili tudi vajeniške in delavske mladine.

Društvo je okusno uredilo nekaj izložb po mestu, ki so nazorno pokazale pomen in dejavnost planincev, alpinistov in reševalcev, poskrbelo pa je tudi za jeseniško številko Planinskega Vestnika. Se posebej pa so organizirali planinsko-alpinistično izložbo. V času planinskih dnevov so v kinu namesto tednikov vrtili planinske filme. Zelo je uspel skupinski izlet na Porezen, kjer so si ogledali spomenik 21 padlim partizanom, pri povratku pa so si ogledali še bivšo partizansko bolnišnico Franjo. Zelo aktivni pa so bili tudi alpinisti. V Možaklju so izvedli dve vežbi sodobne plezalne tehnike v težkih plezalnih detajlih. Ob udarniški akciji na Vršču, katere se je udeležilo tudi pet alpinistov, so ti naredili več težjih plezalnih vzponov. Ob zaključku planinskega tedna pa je društvo organiziralo množični izlet na Golico. Ceravno jim vreme ni bilo naklonjeno, se je izleta udeležilo 63 članov.

Društveni praznik PD Jesenice. Planinsko društvo Jesenice je svoj društveni praznik združilo z desetletnico upravljanja Erjavčeve kočice na Vršču. Praznovalo ga je na Vršču dne 18. in 19. VIII. t. l.

Trobojnice na Kramžarjevem praporškem drogu vrh Vršiča in druge zastave so že od daleč veselo pozdravljale došle planince, okrog 200 po številu, Kresovi, umetni ognji, rakete na Robičju, Vršču in Hudčevem stebri v Prisojniku so le še povečali stajaj lepega Vršiča. Taborni ogenj na Močilih pod Erjavčovo kočjo je razsvetljeval vso okolico.

Zvečer ob 21. uri je društveni gospodar tov. Maks Dimnik otvoril slovesnost z otvoritvenim govorom. Govoril je o delu, uspehu in pomenu jeseniškega društva, nato pa je tov. Ivan Šavli na kratko orisal historiat Vršiča s posebnim poudarkom na desetletno delo PD Jesenice na Vršču.

Proslava 60-letnice Triglavskega doma na Kredarici. Dne 2. IX. t. l. se je zbrala v Triglavskem domu na Kredarici večja skupina planincev, da proslavi 60-letnico obstoja tega doma. PD Ljubljana-matica je organizirala skupinski izlet. Zbrane planince je v imenu PD Ljubljane-matice nagovoril društveni tajnik tov. Vernik, kratak opis zgodovine doma pa je podal tov. France Bengal. V imenu PZS je zbrane pozdravil tov. Godec Rupko. Dom je bil okusno ozaljšan s planinskim cvetjem. Naslednji dan so se skoraj vsi udeleženci povzpeli na vrh Triglava.

Smrtna nesreča tov. Martina Potočnika iz Skofje Loke. Dne 19. avgusta t. l. se je na Crni prsti na poti na Rodico smrtno ponesrečil tov. Martin Potočnik iz Skofje Loke, iskren planinec in delovni član upravnega odbora PD Skofja Loka. Na pot v gore se je podal v družbi svojega prijatelja Urha Kalana v petek dne 17. VIII. t. l., da se malo razvedri in opravi del slovenske planinske transverzale. Ker pa ni imel kvadratov, je že naslednjega dne zdrsnil na strmem travnatem pobočju in se valil kakih 250 m v globino, kjer je obležal z razbito glavo.

Truplo pokojnika je bilo položeno na mrtvaški oder doma Partizan, od koder so ga v ponedeljek dne 20. VIII. t. l. spremili na njegovi zadnji poti. Med venci in cvetjem je bilo opaziti tudi krasen venec iz planinskih rož, ki so jih člani istega dne prinesli s Porezna. Kako priljubljen je bil pokojnik, priča številno spremstvo na njegovi zadnji poti. Pogreba se je udeležil tudi zastopnik PZS.

Pokojni Martin Potočnik je bil rojen 8. XI. 1913 v Globovnici in po poklicu brivec. Svojo otroško in učno dobo je preživel v Brezicah, zadnjih 11 let pa je služboval v Skofji Loki. Kot vestnega, marljivega in poštenega društvenega delavca ga bodo poleg PD Skofja Loka zelo pogrešale tudi številne druge organizacije.

II. plezalni tečaj alpinističnega odseka PD Ravne na Koroškem. Tečaj se je vršil od 11. do 19. VIII. t. l. na Korošici pod organizacijskim vodstvom tov. Janeza Gorjanca, tehničnega vodje ing. Mitje Šipka in instruktorjev tov. Cirila Debeljaka iz Celja in Marka Dularja iz Ljubljane. Tečaj je obiskovalo 5 rednih in dva izredna tečajnika, ki sta absolvirala že lanskoletni začetniški plezalni tečaj društva. Tečaj je bil za začetnike in organiziran z namenom, da jih seznanji z vsemi osnovnimi plezanja in plezalno tehniko.

Tečajniki so skupno z instruktorji preplezali 12 oziroma 16 plezalnih smeri in poslušali 4 predavanja iz teme »Gora in ljudje«. Vse smeri so bile preplezane brez kakršne koli nezgode.

Otvoritev planinskega zavetišča na Mangrtu (2078 m). V nedeljo 26. avgusta t. l. je marljivo PD Bovec odprlo skromno zavetišče na Mangrtu in s tem izpopolnilo veliko vrzel v mreži planinskih postojank naših Julijcev. Ta skromna, lična kočica meri le 40 m². Ima jedilnico 8 x 5, kuhinjo 3 x 3,5 in shrambo 3 x 1,5, na podstrešju pa 20 skupnih ležišč. Tudi v koči sami je vse skromno — le najnujnejše. Stoji tik pod sedlom Mangrta, od koder je prekrasen razgled na Belopeška jezera. Kočico je zgradilo društvo s podporo PZS in je v to svrho izdalo din 785.000.—. Samo les za to kočjo je stal din 273.000.—. Izdaten

prispevek v materialu je obljubila pokloniti Gozdna uprava Most na Soči. Z deli so pričeli 11. VII. t. l., zelo pa se je izkazal pri tem delu tov. Emil Kravanja, ki je vodil ta dela in skrbel za to, da so kočico postavili s čim manjšimi denarnimi sredstvi. Kako važna je ta postojanka nam dovolj pove dejstvo, da se je kljub močnemu dežju in megli udeležilo otvoritve nad 180 planincev, med njimi tudi delegacija PZS s predsednikom tov. Fedorjem Koširjem na čelu. PD Tolmin je poklonilo za kočjo nekaj lepih planinskih slik.

Prvo kočjo na Mangrtu, ki pa je stala nekoliko nižje od sedanje, je zgradil leta 1908 avstrijski Alpenverein. Italijani so jo v letu 1924/25 adaptirali in znatno izboljšali. Med drugo svetovno vojno so jo Nemci požgali, nekako istočasno, ko so bombardirali bližnjo vasico Strmec in postrelili vse moške prebivalce te vasice. Po italijanski adaptaciji je dobila naziv »Rifugio Słanie«. Cesta na Mangrt je bila zgrajena v letih 1935/36.

PD Bovec se že nekaj let trudi, da bi zgradilo na Mangrtu soliden planinski dom, ker Mangrt s svojo edinstveno alpsko cesto privablja mnogo planincev in turistov.

Planinski teden PD Bohor Senovo. Izvedli so ga v času od 20. do 26. VIII. t. l. V Senovem in Brestanici so organizirali šahovski brzoturnir, na katerem sta prvo in drugo mesto zasedla tov. Jože Žickar in tov. Milan Sterban, oba člana tega društva, izvedli odbojkaško tekmo med mladinci in člani TVD Partizan z zmago 3:0 ter odigrali dve nogometni tekmi. Predtekma je bila med pionirji Brestanice in pionirji Senovega. Zmagali so senovski pionirji z visokim rezultatom 5:1. V glavni tekmi med starimi in mladimi so mladi nepričakovano visoko porazili stare z rezultatom 7:3. Obe tekmi je organiziral TVD Partizan. S sodelovanjem Svobode so organizirali uspeh koncert godbe na pihala na vrtu gostilne »Senica«. Dalje so imeli v okviru planinskega tedna zelo uspešno predavanje »Naš gorski svet«. Predaval je tov. Janko Blažec iz Ljubljane, predavanje pa so spremljali krasni barvni diapozitivi. Ob zaključku so organizirali skupinski izlet na Bohor, kjer je vse navzoče pozdravil društveni predsednik tov. Javorič, ki je v kratkem nagovoru nanizal pomen društva. Zatem je društveni tajnik tov. Sibila razdelil prvim trem zmagovalcem na šahovskem turnirju lična priznanja, prav tako pa tudi zastopniku TVD Partizan Senovo in godbi na pihala DPD Svoboda Senovo za uspešno sodelovanje v I. planinskem tednu tega društva. Po tem oficialnem delu se je razvil prijetno planinsko rajanje, na katerem je bilo okrog 200 planincev.

Naj omenimo, da so tudi trgovska podjetja v Senovem in Brestanici sodelovala v tem I. planinskem tednu PD Bohor Senovo s tem, da so uredila svoje izložbe v smislu planinske propagande. Društvo samo pa je lično opremilo izložbena okna društva nasproti železniške postaje v Brestanici in na gostilni Pri Mostu na Senovem.

Turnir tečaj alpinističnega odseka PD Dovje-Mojstrana. Tečaj je organiziral AO Dovje-Mojstrana od 11. do 15. avgusta t. l., in sicer v Kamniških Alpah. Tečaja so se udeležili le 4 udeleženci pod vodstvom načelnika odseka tov. Brojana Janeza.

Povzpeli so se na Kamniško sedlo, od koder so se povzpeli preko zapadne stene Planjave v smeri Jugova poč-Brinškov kamnin-greben Planjave do vrha, preplezali pa so tudi vzhodni greben Brane. Sestopili so na Okrešelj in k slapu Radehe, nato pa so iz poti skozi Grič vstopili v severno steno Lučke Babe in potegnili po njej novo smer z izstopom na vrhu. Dalje so preplezali Szalay-Gerinovo smer v razu severnega grebena Turske gore. Dva udeleženci sta se povzpela na greben Rinka-Skuta, ostala dva pa v južni steni Planjave in sicer po razu iznad Sukalnika do vrha. Zaradi skrajno slabega vremena so se morali vrniti preko Presedljaja v dolino Bele in Bistnice.

Odkritje spominke plošče Maksu Pirnatu. Dne 19. avgusta t. l. se je kljub slabemu vremenu zbralo na Javorniku nad Idrijo lepo število idrijskih planincev, ki so na koči na Javorniku odkrili spominško ploščo ustanovitelju tega društva (l. 1904) ter graditelju prve planinske kočice na Javorniku Maksu Pirnatu. Ker je bila ta prva kočica v času NOB popolnoma razdejana, je PD Idrija po osvoboditvi zgradila in leta 1952 otvorilo novo kočico na Javorniku, ki jo je ob odkritju spominške plošče preimenovalo v Pirnatovo kočico na Javorniku.

Spominško ploščo je odkril društveni predsednik tov. Janez Jeran. Maks Pirnat je bil rojen v Moravčah, kot profesor pa je nekaj časa poučeval na idrijski realki. Četudi ni ostal dolgo v Idriji, je vendar mnogo storil za razvoj planinstva v idrijski dolini. Dopisoval je tudi v Planinski Vestnik.

Sestanek naših in italijanskih reševalcev na Vrščicu. Na zamisel in pobudo CAI Monte Lussari iz Rablja, da bi se sestali reševalci iz Boveca in Rablja na Mangrta in drug drugemu pokazali način reševanja v gorah, je prišlo do tega sestanka dne 18. in 19. VIII. t. l. v Poštarski koči na Vrščicu. Z italijanske strani so bili navzoči Peressutti Aldo, vodja reševalcev iz Rablja in reševalci Peressutti Gino, Cobal Umberto, Cobal Gino, Piussi Ignazio in Giacomuzzi Mario, vsi aktivni alpinisti, ki so lansko leto rešili problem severne stene Mangrta in severne stene Vevnice. Iz njihove sredine je izšel tudi Floreanini Ciril, ki se je udeležil ekspedicije na K2. Piussi in brata Cobal pa sta pravkar končala izdelavo nove zavarovane plezalne poti po severni steni na vrh Mangrta. Z naše strani so se tega sestanka udeležili med drugim vodja GRS postaje Bovec tov. Ostan Boris ter jeseniški reševalci tov. More Andrej, Koblar Stane in dr. Robič Andrej.

Vaje so se vršile na južni strani Mojstrovke z Grammingerjem, Marinerjem in žičnico, izvedli so kompletno reševanje ponesrečenca iz stene do poti na prelazu Vrščica. Po vajah in reševanju v stenah je tov. dr. Andrej Robič obrazložil važnost znanja o prvi pomoči ponesrečenцу, brez katere se niti ne moremo zamisliti dobrega gorskega reševalca, posebej pa je poudaril, da nihče ne more postati reševalec, če ni prej opravil izpita iz prve pomoči. Tov. Ostan je razložil organizacijo GRS. Italijanski tovariši so bili presenečeni nad tehnično in sanitetno zmogljivostjo slovenske GRS. Presenečeni so bili tudi, ko so zvedeli, da ima GRS v svojem sestavu tudi lavinske pse.

Alpinistični tečaj PD Prevalje. Tečaj se je vršil od 22. do 25. IX. t. l. na Loki pod Raduho. Udeležilo se ga je 7 alpinistov in 5 pripravnikov. V Lemeževi in Hojnškovi grapi na desni strani Raduhe so vadili uporabo klinov in kladiv, o pravilnem navezovanju, v raznih vrstah vozlov, načinu varovanja, izbijanju klinov, uporabi vponk, spoznavanju raznih terenov itd., nato pa so izvedli več krajših vzponov z različnimi variantami in s stopnjevanjem težavnosti, pri čemer so sproti popravljali napake. Nato je sledil prehod na težji teren. Ze izurjeni alpinisti pa so prikazali mlajšim tudi plezanje v težkem in previsnem terenu. V centralnem ostenju Raduhe so plezale 4 naveze, in sicer trije plezali Mihovo smer (III.-IV.), trije plezali prevajško smer (III.-IV.), Vetrne police 2 plezalca (IV.-V.) in smer Čez plošče (V.) dva plezalca. Smer Čez plošče je nova smer tega odseka, preplezal pa jo je alpinist tov. Jože Peruš. V centralni steni Raduhe, desno od velikega žleba, so plezali levo varianto velikega žleba (IV.) desno varianto tega žleba (IV.), dno žleba (III.) in steber stene (V.). Steber stene je prvenstvena plezalna smer in je dobila ime Jožečeva smer. V celoti so tečajniki izvedli 64 plezalnih vzponov, od teh dva prvenstvena. Vadili pa so tudi v spuščanju z vrvo in navezovanju ter poslušali predavanja o opremi in tehničnih pripomočkih, o prvi pomoči itd.

Tečaj je bil skrbno pripravljen, vodja tečaja in instruktorji pa so se tudi potrudili, da so tečajnikom lahko čim več nudili. Prav posebno so ugajala nova plezalna kladiva, ki jih je izdelal alpinist tov. Vauh, član odseka. Vodja tečaja in instruktorski kader je bil izključno iz vrst njihovega odseka. Uspeh tečaja je bil zelo zadovoljiv in dal odseku zopet 5 novih članov - alpinistov.

Alpinistična tečaja v Brentu (Italija). CAI je povabila PZS na svoj 9. tečaj za alpinistične instruktorje in na 6. tečaj za alpinizem, ki ju je organizirala njihova šola za alpinizem od 9. do 19. IX. t. l. v planinski postojanki Brento (Madona di Campiglio). Na teh tečajih lahko sodelujejo vsi alpinisti, vključeni v UIAA.

Sežanski planinec prvič skupno na Triglavu. Milan Cerkvenik-Cenri nam je iz Sežane poslal daljše poročilo o skupinskem izletu PD Sežana na Triglav. Iz njega povzemamo, da so se izleta udeležili predvsem mladi, neizkušeni planinci, ki so jih vodili starejši, bolj izurjeni. Mladih je bilo 16, starejših 10. Prve težave so morali premagati še doma v Sežani, ker se je mnogim izlet zdel preveč tvegano podjetje. Odšli so 10. avg. iz Sežane in že naslednje jutro krenili iz Aljaževega doma na Kredarico. Vsi mladi, tudi ženske, so se na poti dobro držali. Na Kredarici jih je presenetila huda ura, na vrhu pa so imeli še dokaj dober razgled. Vračali so se preko Planike, Hribaric in mimo Triglavskih jezer sestopili v Bohinj, nakar so četrti dan po odhodu iz Sežane že lahko s ponosom govorili o srečno opravljeni turi tistim, ki so jim jo odsvetovali iz različnih vzrokov.

PD Sežana je svoje delo z mladino prav zastavilo. Starejši naj uvajajo mladi rod in hojo po gorah in v vse tiste vrednote, ki jih gore delovnemu človeku nudijo.

IZ OBČNIH ZBOROV

PD Soštanj. Poleg obsežne gospodarske dejavnosti pri Domu na Slemenu, je društvo posvetilo veliko skrb tudi propagandni in kulturni dejavnosti svojih članov. S ponosom lahko ugotovljamo, da ni več nobene pomembnejše prireditve ali planinske slavlja, kjer ne bi sodelovali tudi soštanjski planinci. Ze nekakšna tradicija društva pa je vsakoletni obisk zveznega planinskega zleta, ki je bil preteklo leto v Bosni in Sutjeski, pod vzhodjem slavne Zelen gore, kjer je sredi obsežnih bosanskih gozdov pokopan legendarni junak in narodni heroj Sava Kovačević, na čigar grob so tudi soštanjski planinci pod vodstvom tov. Andreja Stegnarja položili venec. Ob tej priložnosti so soštanjski planinci izročili PSJ in BiH lepo spominsko darilo in jih povabili na obisk naših gor.

V počastitev 10. obletnice osvoboditve je društvo skupno z lovci organiziralo planinsko-lovski teden z razstavo in planinskim taborom pri Andrejevem domu na Slemenu. Planinsko-lovski teden je trajal od 1. do 8. X. 1955 in je odlično uspel. Razstava je bila vzorno organizirana in okusno urejena, predvsem po zaslugi neumornega društvenega predsednika tov. Andreja Stegnarja in propagandista tov. Kojca Viktorja, kateremu gre zasluga za uspeh razstave. Društvo je tudi podarilo prapor taborniški organizaciji Soštanja. Za pionirje je društvo priredilo dva izleta v njihove bližnje planine. V tem tednu je predeval tudi tov. Marjan Keršič iz Ljubljane o slovenski odpravi na Mont Blanc. Med tednom je bil v poslopju nižje gimnazije tečaj Gorske straže, katerega je dva dni obiskavalo nad 50 tabornikov in planincev, ki so ob izvajanju dr. Piskernikove in načelnika GS za Slovenijo spoznali alpsko floro, ki je zaradi brezvestnih skrnilcev naših gor pod zaščito zakona. Ob zaključku planinsko-lovskega tedna je bila dne 9. X. 1955 pri Domu na Slemenu slovesna otvoritev prvega planinskega tabora, na katerem so poleg planincev sodelovali še člani predvojaško vzgoje, zastopniki JLA, taborniki, pevski zbor iz Topolišice, celjski dijaki in profesorji I. gimnazije ter zastopnika PZS. Dopolodne je bilo odkritje spominske plošče narodnemu heroju Karlu Destovniku-Kajuhu pri Zlebniku, kjer je padel leta 1944, popoldne pa je bilo v Domu na Slemenu odkritje spominske plošče padlim planincem v NOB ter razvitje društvenega prapora, ki ga je v imenu kolektiva TUS predal tov. Vertačnik. Ob zaključku slovesnosti pa je zastopnik PZS dal društvu, kakor tudi njihovemu predsedniku najlepše priznanje za njegovo delo s tem, da mu je izročil zlati znak, s katerim ga je odlikovala Planinska zveza Jugoslavije.

Porast članstva napram letu 1954 znaša 112 članov. Razveseljivo je dejstvo, da se je že v letošnjem letu na novo vključilo v PD preko 50 novih članov, predvsem pionirjev in mladincev. Za slovensko transverzalo so izdali 15 knjžic. Dosedanja praksa je pokazala, da bodo morali več časa posvetiti delu z mladino in pionirji in to ne samo v organizacijskem pogledu, temveč predvsem praktično, s skupnimi izleti. Blížnja okolica kot Paški Kozjak, Graška gora, Razbor, Javorje, Forhtenek, Gora Oljka, Podgorje itd. so lepe izletne točke, kamor lahko pride vsak pionir. Hkrati pa so prav te točke tudi prirodni

zgodovinski spomeniki iz bojev XIV. divizije. Največ zaslug za prirastek mladine ima tov. Stegnar Milka.

Društvo vzorno skrbi za svoj Andrejev dom na Slemenu, katerega je v preteklem letu obiskalo okrog 7600 planincev. Dom se lahko ponaša s tem, da je v preteklem letu potočil več brezalkoholnih kot alkoholnih pijač, kar je na vsak način hvale vredno. Kljub temu izkazuje din 174759.—dobička. Zasluga za to gre predvsem tov. Dovšku Tonetu, marljivemu društvenemu gospodarju.

Po živahni diskusiji, v katero je poseglo veliko diskutantov, je zbor poklonil društvenemu predsedniku tov. Andreju Stegnarju spominski album s slikami, predsednik društva pa je razdelil nagrade najboljšim pionirjem in pionirkam s Planinskimi Vestniki, razen tega pa je z raznimi knjigami v imenu društva nagradil še člane tov. Milko Stegnar, Sumra Branka, Koje Vikija, Jevšenek Marijo, Svet Ivanko in Nahtigal Franca.

Zbor je za predsednika društva soglasno izvolil dosedanega agilnega predsednika tov. Stegnar Andreja.

PD Idrija. Največji uspeh tega društva v preteklem letu je bila dograditev kočice na Hleviški planini, ki so jo otvorili dne 19. VI. 1955. Zasluga propagandnega odsodka društva je bila, da se je otvoritve udeležilo okrog 1500 planincev in ljubiteljev narave, ki so se vračali s tega zleta polni zadovoljstva ter se pohvalno izražali o tej novi postojanki in vzorni organizaciji prireditve. V načrtu in delu je še primerna pot do kočice, lepa zamisel pa je bila nadelava nove lovske poti s strani Lovske družine Idrija. Dopolnili jo bodo še do kočice in popravili tudi pot skozi Slanice za prevoz materiala. Zaradi gradnje te postojanke, se je društvo znašlo v precejšnjih finančnih težavah, katere bodo težko zmogli brez pomoči drugih. Kupili so tudi parcelo, na kateri stoji nova koča. Društvo oskrbuje 4 postojanke in to na Jelenku, na Hlevišah, na Sivki in na Javorniku, ki so vse skupaj izkazale din 270.711.—dobička.

Težave pa ima društvo še vedno z organiziranjem skupinskih izletov v visokogorske kraje in to zaradi visokih prevoznih cen. Tako so v preteklem letu s težavo organizirali nekaj takih izletov in to izlet v Logarsko dolino, ki se ga je udeležilo 84 članov, predvsem iz Rudnika živega srebra, na Vršič in Mojstrovko, katerega se je udeležilo 24 članov, in preko Vršiča v Trento. Popolnoma pa se je izjalovil izlet na Mangrt in to izključno zaradi previsokih cen prevoza. Le malo pa je bilo posameznih izletov v Julijske in Karniške Alpe. Zaradi že omenjenih vzrokov pa je bilo več izletov na bližnje vrhove, za katerih obisk niso potrebna prevozna sredstva. Za mladince iz gimnazije je društvo organiziralo izlet na Javornik in ga v glavnem tudi finansiralo. Predvajanje planinskih filmov je obiskalo nad 600 planincev.

Članstvo je naraslo od leta 1954 za 36 članov in vključuje skupno 447 članov, od tega 85 mladincev in 40 pionirjev. Stevilo naročnikov na Planinski Vestnik je ostalo na dosedanji višini.

Markačijski osek je bil zelo delaven. Vodil ga je tov. Klemenčič Janko, ki je s svojimi sodelavci skrbel, da so bila vsa pota obiščena in markirana ter da so bile na določenih mestih postavljene kažipotne

tablice in puščice. Večji del svojega poročila je posvetil kritiki načelnika komisije za planinska pota pri PZS tov. Zivojina Prosenca, objavljeni v II. številki Planin. Vestnika, ki jo v glavnem kot neosnovano zavrata. V istem smislu se je o tem izjavil predsednik tov. Jeram Janez.

V imenu PZS sta občni zbor pozdravila tov. Bučer Tone in Prosenec Zivojin, ki sta društvenemu predsedniku tov. Jeramu Janezu tudi izročila priznanje skupščine Planinske zveze Jugoslavije — srebrni častni znak. V imenu občinskega ljudskega odbora Idrija je pozdravil zbor njegov predsednik tov. Lado Božič, ki je objubil, da bo tudi občinski ljudski odbor podprl društvo, kolikor bo le v njegovi moči.

Vodstvo društva je bilo tudi za tekoče leto zaupano doseganemu marljivemu predsedniku tov. Jeramu Janezu.

PD Domžale. Težišče društvenega dela je bilo osredotočeno na dograditev doma na Veliki planini, njegovo vzdrževanje in redno poslovanje doma ter obratne zmožnosti žičnice. K dograditvi doma je spadala tudi kompletacija električne instalacije v samem domu in graditev električnega daljnovoda od Kisovca do Velike planine. Da so žičnico ohranili in jo postavili na bazo rentabilnosti, so morali izmenjati razne konstrukcijske dele in sproti vršiti razna popravila. Precejšnje težave pa je imelo društvo tudi s personalom v postojanki, kar pravzaprav še danes ni urejeno. Pred letom si je društvo izposodilo obratna sredstva v višini 300.000 dinarjev, ki jih do danes še ni vrnilo. Zato pa mora letno plačevati dln 36.000.—kazenske obresti. Po sporočilu društvenega predsednika je ta dolg možno v tekočem letu odplačati. V zvezi s svojo gospodarsko dejavnostjo pa je društvo imelo v preteklem letu dva spora, in sicer s podjetjem Kurivo v Ljubljani ter Upravo počitniškega doma na Kisovcu. Spor s Kurivom je društvo uredilo pred sodiščem s sodno poravnavo, spor s Kisovcem pa še danes ni urenjen.

Poslovanje postojanke je bilo aktivno. Vsekakor pa bi bilo aktivnejše, če se ne bi med letom pojavila v odboru osebna trenja, kar prav gotovo ni bilo v prid društva. Ta trenja so nastala zaradi nepravilnega tolmačenja določenih ukrepov tov. predsednika, čeprav se je o vsem razpravljalo in sklepalo na sejah odbora. V glavnem so bili ti ukrepi administrativnega značaja in nujni za pravilno društveno poslovanje.

Alpinistični odsek šteje 8 članov. Izrazito zimске plezalne turc ni opravil noben član odseka, pač pa so se večkrat povzpeli na Grintovec, Tursko goro, Brano in Planjavo. Kljub razmeroma deževni dobi pa so člani odseka izvršili okrog 20 plezalnih vzponov. Preplezali so zapadno steno Planjave z večih smerih, južni raz Skute, Gregorinovo smer v Južni steni Kogla, Hudičev steber v Prisojniku, Dibunovo smer v Špičku, raz Jalovca ter slovensko, bavarsko, dolgo nemško ter Zimmer Jahново smer v severni steni Triglava. Alpinisti pa se pridno uveljavljajo tudi v markacijskem delu. Obnovili oziroma markirali so poti Jurček—Podkrajnik, Gojška—Dom na Vel. planini, dalje Kopsiče—Dol in smer Dolina Bele (Bistrica)—Presedlčljaj. Kjer je bilo potrebno, so namestili nove kazipotne tablice.

V imenu PZS je zbor pozdravil tov. Kavčič Rudi.

Vodstvo društva je bilo ponovno zaupano tov. Kofčicu Francu, ki društvo vadi že tri leta.

PD Tržič. Društvena dejavnost je bila razgibana na vseh sektorjih dela. Uspešni so bili vsi odseki, tako organizacijski kot propagandni in alpinistični, gospodarski in gradbeni, GRS, markacijski in mladinski.

Največ pažnje so polagali na Dom pod Storžičem, kjer so izvršili že več zaključnih del. Dokončno so izolirali vodovodni rezervoar, z izdelavo grobege in finega stenskega in stropnega lesnega opaža v izmeri 614 m² so pridobili na podstrešju novo skupno ležišče in sobo za GRS, izdelali so lesene podboje za vsa še potrebna vrata kakor tudi dvoje novih vrat, dovršili so napravo za izolacijo ometov, tlakov in instalacije sanitarnih naprav v I. nadstropju, za agregat pa so postavili posebno lopo. Svet okoli postojanke so primerno splanirali. Vse sobe so opremili z mizami in stoli, nabavili 15 kom. posteljnih žičnih vložkov, 30 žimnic in 47 vzglavnikov ter 70 volnenih odev. Razen tega so opremili in dovršili tudi bivak v Storžiču ter nadelali in zavarovali pot skozi žrelo na Storžič. Če pa bi hoteli kočo popolnoma opremiti, kot bi bilo potrebno, da bi imel dom na razpolago 100 postelj, kakor je bilo prvotno določeno, pa bi društvo potrebovalo še dln 1.800.000.— kredita.

Poleg Doma pod Storžičem društvo oskrbuje še Dom na Kofcah, Kostanjevo kočo na Dobri in Dom na Brodu poleg nekaj planšarskih staj, ki so oskrbovane samo v glavni letni sezoni. Planinski dom na Zelenici je nujno potrebno zavarovati pred propadanjem, prav tako pa tudi kočo pod Kladivom, ker je ta objekt popolnoma opušen in ne služi več svojemu namenu. Društvo je v letu 1955 porabilo za investicije preko milijon dinarjev. Vse njihove postojanke je obiskalo skupno 2950 obiskovalcev, prenočevalo pa jih je 1835 in to v glavnem iz Tržiča. Na splošno je bil obisk postojank veliko manjši, kot se je pričakovalo. Deloma zaradi prenikkega prometa v postojankah, predvsem pa zaradi uvedbe prometnega davka na promet z alkoholnimi pijačami, so postojanke izkazale izgubo, ki pa bo krita z dobičkom iz preteklih let.

Propagandni odsek je živahno delal. Namestil je tri orientacijske table v Tržiču in lično stensko omarico pri društvenem lokalu za članke in oglase. S propagandnim materialom je opremil vse postojanke, poskrbel za primerne razglednice in izdelal geološko karto za področje Tržiča. Pomagal je pri zbiranju razstavnega gradiva za razstavo v Ljubljani, objavljal članke v dnevnem časopisju in pripravil vse potrebno za slikanje naših značilnih cvetk in živali, ki jih bo narisal prof. Balista. Poleg tega pa je organiziral predavanje tov. Cirila Debeljaka, prof. dr. Angele Piskernikove in g. Hermana Buhla.

Alpinistični odsek šteje 26 članov in 15 pripravnikov. Na 33 sestankih so obravnavali prvo pomoč, tehniko plezanja in podobno. Spomladsi so organizirali zimski plezalni tečaj na Zelenici, poletni pa so številni člani odseka obiskali plezalni tabor PZS v Vratih. Sodelovali in organizirali so ponovno Kramarjev smuk v Storžiču, na katerem je ekipa AO Tržič zasedla prvo mesto in s tem že drugič osvojila prehodni pokal. Člani odseka so izvedli 37 zimskih plezalnih vzponov v Storžiču, Begunjski

in Julijskih Alpah ter 121 letnih plezalnih vzponov od II. do V. težavnostne stopnje v Julijskih in Karnijskih Alpah. Razveseljivo je dejstvo, da so v preteklem letu napredovali mlajši člani, ki so izvedli tudi največ tur in plezalnih vzponov. En član se je udeležil tudi odprave PZS v Centralne Alpe. Spomladaj so sodelovali na smučarskih tekmah na Zelenici ter ta čas tudi oskrbovali to kočjo. Pri Bračičevem smuku so pomagali prenašati hrano na Kofce. V novembru je bil reorganiziran alpinistični odsek. Nekaj članov je bilo izločenih, preostali pa so sprejeli nov pravilnik odseka. Za novega načelnika je bil izvoljen tov. Primožič Franc. Kaže, da je alpinistični odsek preživel dveletno krizo, saj so danes v njegovi vrsti sami mladi člani, ki so že v preteklem letu pokazali prav lepe uspehe.

Postaja GRS vključuje 11 reševalcev, ki so vsi sposobni za reševanje z modernimi reševalnimi napravami. V preteklem letu so devetkrat nudili pomoč. Omembe vredna je akcija, ki so jo izvršili skupno s postajo GRS Jesenice, ko so v enem dnevu spravili dva ponesrečenca z vrhu Begunjske v dolino. V okviru postaje GRS deluje tudi odsek za lavinske pse.

Markacijski odsek šteje 8 delovnih članov, ki so svoje naloge dosledno izvršili. Delo markacistov se je v glavnem nanašalo na obnovo markacij in kazipornih tablic na sektorju Kovor—Brdo, Otoče—Ljubno—Brdo, nadalje preko gradu—Pirmance—Kal—Čegelše—Završnik—Kal—Kofce, v okolici Dobrče Sv. Jurij—Bistriška planina—Lčanska—Vrh Dobrče, Sv. Ana—Prevalj—Dobrča. Izvedli so tudi markiranje poti iz Tržiča preko Sv. Jožefa in Velike mizice—Kriške gore na Dom pod Storzitcem in še iz Loma preko Konjščice—Javornika—Javorniškega sedla do Doma pod Storzitcem, kakor tudi iz Loma do Doma pod Storzitcem preko Skarjevcega roba do vrha Storzica.

Planinsko skupino na gimnaziji, ki šteje 22 članov, vodi mladina Hladnik Tončka. Skupina obstaja že od leta 1949, ko jo je osnoval in do leta 1955 vzorno vodil prof. Costa Anton. Sedaj skrbi za odsek AO. Dasi ravno je skupina delavna, bi lahko storila mnogo več, če bi v njej vel onih duh, kakršen je vladal ob ustanovitvi te skupine.

V imenu PZS je občni zbor pozdravil tov. Tone Bučer, ki je hkrati izročil tov. prof. Costi Antonu in Perko Marjanu srebrni častni znak, s katerim ju je odlikovala Planinska zveza Jugoslavije. Pozdravu in čestitkam so se pridružili tudi tov. Jože Jurjevčič, zastopnik AMD, tov. Markelj Franc za TVD Partizan, zastopnika PD Križe in Podljubelj, tov. Peralič Vladimir za Svobodo, tov. Avgust Primožič za obč. ljudski odbor Tržič, tov. Regvat za ZKS, Društva prijateljev mladine in gimnazije itd.

Za društvenega predsednika je bil ponovno izbran tov. Globočnik Karl.

PD Bled. Kakor ima navadno vsako društvo svoj predel v gorah, ki mu je posebno pri srcu, tako so se blejski planinci vrgli na Triglavsko predgorje, kjer v Lipanci stoji njihova edina visokogorska postojanka Blejska kočja v Lipanci. Društvo ni imelo velikih ambicij, ni pričevalo posebnih tur v inozemstvo, ker je sodilo, da je ta košček pod Triglavom tako lep in jim tako blizu, da ga vse premalo po-

znajo. Dobro so poznana smučišča Debele peči, Lipanskih vrhov do Draškega vrha s prekrasnimi razgledi z grebena na Triglav in zapadne stene Krme. V ta še mnogo premalo obiskani predel so navajali svoje mladince. Da bi ta njihov samotni, od prometnih zvez oddaljeni kotiček približali in zvezali z ostalim gorstvom, so v preteklem letu zgradili pot okoli Draškega vrha v dolžini 1000 m. Pot poteka od Kačjega roba—Dimniki okrog Malega Draškega vrha po sedlu med Mal. Draškim vrhom in Vel. Draškim vrhom in se priključuje na Studorskem prevalu na pot Rudno polje—Vodnikova kočja. Iz Lipance je dohod do nove poti po pašni poti. Pot drži deloma v skalnatem terenu in je na nevarnem terenu zavarovana z vrvjco. Gradnjo poti je izvedel oskrbnik kočje v Lipanci za din 100.000.—. Z otvoritvijo te poti je društvo proslavilo tudi 10. obletnico osvoboditve. Te slovesnosti se je udeležilo mnogo mladine in članov SZDL. V čast padlim planincem v Lipanci so skupno z ZB položili dva venca in dali priznanje tistim, ki so za našo svobodo dali svoja življenja. Pomembnost te proslave je s svojo navzočnostjo počastil tudi sekretar komiteja ZKS tov. Dijak, ki je ob tabornem ognju lepo orisal pomen Lipance za naše borce in težko borbo. Po zaslugi blejskih planincev je postala Lipanca udobno in prijazno gorsko zavetje, ki ga pa bodo morali še bolj usposobiti, da bo prišlo do večjega obiska domačih in tujih turistov. Gledati bo treba na to, da se bo postojanka lahko sama vzdrževala.

V ostale predele Triglavskega gorstva so delali člani pohode samostojno, skupnih izletov niso organizirali, ker je bilo premalo interesentov. Organizirali so revijo planinskih filmov. Filme si je ogledala mladina gimnazije, pionirji osnovne šole in ostalo članstvo. Enkrat pa so jih predvajali tudi pred planinsko enoto JLA iz Boh. Bele. Pred vsako predstavo planinskih filmov je bilo tudi predavanje o pomenu alpinizma in gorništvu sploh. Sodeč po številu naročnikov na Planinski Vestnik se članstvo precej zanima za planinsko literaturo. Razpečali so tudi preko 100 izvodov zbornika Svet pod Triglavom. Amaterska planinska fotografija se vzgojno ni razvila, je pa več članov, ki se s tem ukvarjajo in bi bilo dobro, da bi se povezali v fotokrožek za gorsko fotografijo. Ker inozemci večkrat želijo vodnike, so organizirali nekaj članov, ki so vodili tujce po naših gorah. Priredili bodo 7-dnevni vodniški tečaj.

V preteklem letu so ustanovili tudi alpinistični odsek, ki ga vodi tov. Sekloča Danilo. Odsek šteje tri člane. Naveza Sekloča—Šolar je izvršila nekaj vzponov v severni steni Rjavine, severni steni Vel. Draškega vrha, v Spiki in Triglavski steni ter nekaj drugih lažjih tur. V GRS je Bled združen z Gorjami. Tu sodelujeta dva njihova člana. Poleti sta položila izpit iz prve pomoči, skupnih akcij ni bilo.

Upravni odbor je delal kot kolektivno telo in se delo po odsekih ni razživevalo, kot bi bilo to potrebno. Izjema velja za gospodarski odsek, ki je deloval zelo požrvalno pod vodstvom tov. Stareta Mirka in pomočnika tov. Kunslija. Nedvomno bi društvo doseglo boljše uspehe, če bi se delo razmahnilo po sektorjih in če ne bi moralo med letom zamenjati nekaj odborni-

kov. Delo je tudi nekoliko oviralo nesoglasje med posrednimi člani odbora, ki so šli preko okvira pravičnega reševanja različnih mnenj ter jih je moral odbor v kralj zatreči. Odbor je bil mnenja, da je treba opustiti metode reševanja društvenih vprašanj po gostilnah, kar naj se rešuje na sejah, na občnih zborih in v gorah.

Društvo oskrbuje prehodno gostišče »Planinec« na Bledu, Blejsko kočvo v Lipanci in zavetišče Mrzli studenec. Razen gostišča »Planinec«, ki je visoko aktiven, sta bili pasivni Blejska kočva na Lipanci in Mrzli studenec. Prva za dan 122886.—, druga za dan 46006.—. Da bo Blejska kočva poslovala z izgubo, so pričakovali, vendar pa je izkazana izguba le nekoliko prevelika. Gospodarski odsek si bo moral za devno malo pobliže ogledati in najti primerno rešitev. Postojanko Mrzli studenec pa bodo zaradi nerentabilnosti najbrž opustili.

Za predsednika je bil izbran tov. Delkin Oskar.

PD Ptuj. To društvo, ki je eno najmlajših v Ptuj, se tudi v drugem letu svojega obstoja ni moglo preveč razživeti. Težave so se začele že takoj po lanskoletnem obnem zboru, kjer je bila izvoljena v upravni odbor sicer vrsta članov, ki pa se vsi najbrže niso strinjali z izvolitvijo in zato tudi niso hoteli prevzeti zaupanih jim funkcij. Ker zaradi nesklepnosti ni bilo mogoče konstituirati novega odbora, je pešička delavoljnih funkcionarjev prevzela vajeti društva v svoje roke. Pod pritiskom nastalih razmer in v bojznosti, da ne bi društvo že v drugem letu svojega življenja zamrlo, sta njegovo vodstvo življena v svoje roke tov. Hilda Seršenova kot predsednik in tov. Jošt kot tajnik. Nova vrzel pa je nastala v društvu z odhodom tov. tajnika v Ljubljano. Izpopolnil jo je tov. Hlupič, ki je prevzel tajniške posle. Okrjnena društvena uprava sicer ni mogla v taki meri izpolniti svojega poslanstva, kot bi bilo to želeli, mora pa se ji dati vendarle vse priznanje, da je do konca vztrajala v takih razmerah. Da bi izboljšali nastali položaj, so skušali s kooptiranjem izpopolniti društveno upravo, žal jim pa tudi to ni uspelo. Društvena uprava pa tudi v samem članstvu ni našla kake večje zaslombe.

Glavno društveno delo je bilo usmerjeno v prirejanje izletov in obiskovanje planin ter bližnjih izletniških točk. Kdor si je ogledoval društveno razglasno omario, je lahko ugotovil, da je bil v sezoni vedno na programu kak izlet ali tura v gore. Izvedli so dva skupinska izleta na Donačko goro, dalje izlet na Boč, v Kapelo pri Slatini Radenci, v Logarsko dolino, na Mozirsko kočvo in v Julijec, v Svetinju pri Jeruzalemu pa so se sestali z Hutomerskimi planinci. Več članov je posamezno obiskalo Julijske in Kamniške Alpe. Oddaljenost Ptuja od planin, slabe prometne zveze in neugodno vreme ter pomanjkanje sredstev pri mladini, so objektivni vzroki, da društvo ne more beležiti v lanskem letu večjih uspehov. Pet društvenih članov se je tudi že podalo na pot slovenske transverzale in je upati, da bo društvo čez eno ali dve leti tudi že imelo v svoji sredi člano z značko planinske transverzale. Društvo je prišlo do prepričanja, da bo moralo svoja že tako

skromna denarna sredstva žrtvovati v večji meri za mladino in prispevati k skupnim izletom, ker tega učenci in dijaki sami ne bodo zmogli. Da bi mladini vsaj delno pomagali, so iz dotacije OLO Ptuj v višini dan 60000.—, nabavili razno planinsko opremo, ki jo bodo izposojali vsem članom, ki je ne morejo sami nabaviti. Revnejšim članom in mladincem pa bo društvo plačalo tudi vožnjo in jim na ta način pomagalo najti pot v gore. Društvo bo izpopolnilo tudi svojo informacijsko službo. Prijavilo se je tudi že več starejših planincev, ki so članom z nasveti na razpolago, v sezoni pa bodo novincem pripravljeno kot vodiči.

V preteklem letu je društvo izvedlo 11 planinskih ples, ki pa ni preveč dobro uspel. Skupina članov se je udeležila predavanja o Himalaji, ki ga je priredilo PD Maribor, samo društvo pa je le enkrat predvajalo planinske filme. Od 191 članov v letu 1954 vključuje društvo v svoje vrste še 145 članov. Izgubili so 31 članov, 6 mladincev in 9 pionirjev, skupaj torej 46 članov. Na Planinski Vestnik je naročenih 25 članov.

Uspehi so skromni, lahko pa so na nje ponosni, kajti orati ledino na polju planinstva v nižinskem predelu, oddaljenem od hribovitih krajev, ni lahko. Zlasti gre za to zasluga predsednici tov. Seršenove, kar je ugotovil v svojem izčrpnem poročilu tudi društveni nadzorni odbor.

PD Vipava. Občni zbor se je vršil dne 19. III. 1956 ob navzočnosti 45 članov.

Iz skopih poročil, ki so nam na razpolago, ugotavljamo, da je društvo marljivo delalo. Raznih uradnih prireditvev se sicer niso udeleževali, ker bi zaradi preslabih prometnih zvez zamudili preveč časa, zato pa so se več bavili z izleti in drugo dejavnostjo. Skupinski izlet v Julijce so organizirali v avgustu 1955 pod vodstvom tov. Ferjančiča Vinka. Na žalost je ostal le na programu sklep lanskega obnega zbora glede pozitivne dela z mladino. Posledica tega se vidi tudi v številu članstva. Medtem ko je društvo v letu 1954 vključevalo v svoje vrste 7 mladincev in 60 pionirjev, ima danes 20 mladincev in 10 pionirjev.

Finančno poslovanje je bilo uspešnejše, vendar pa ne tako zadovoljivo kot v letu 1954. Medtem ko je v letu 1954 znašal dobiček postojanke »Blažon« na Nanosu dan 125979.—, je znašal ta v letu 1955 le še dan 66292.—. Vendar so pa društvu ti dohodki omogočili nabavo šolara za štiri osebe, dveh značnih blazin ter nekaj inventarja za postojanko. Na zboru so med drugim govorili tudi o gradnji doma Zlatorog v Ljubljani. Soglasni so si bili v tem, da je ta gradnja neutemeljena, ker se namerava dom graditi v centru mesta, kjer planinci ne iščejo zavetišča. Zato so se tudi enoglasno izrekli proti vsaki pomoči pri gradnji tega doma, v čemer pa nimajo prav.

Precej se diskutiralo o markiranju transverzale in neopravičeni kritiki komisije za planinska pota pri PZS in to kritiko soglasno obsodili, češ da je neutemeljena.

Za novega predsednika je bil izbran tov. Poniž Milan.

PD Videm-Krško. Med planinska društva, ki jim je prva in glavna skrb gospodarstvo, moramo šteti tudi PD Videm-Krško. Skrbijo predvsem za dobro in ce-

neni potrebo v svojem Tončkovem domu na Lisci. Lansko leto so tudi še dokupili dokajšen kos sveta okrog doma, popolnoma pa pozabljajo na prvo in glavno nalogo planinskih društev, t. j. na izletništvo. Na občnem zboru o tem ni bilo slišati niti besedice. Zelo malo ali skoraj nič ni bilo slišati tudi o delu z mladino. Društvo vključuje 33 mladincev in 12 pionirjev in bi zato moralo posvetiti tem članom nekoliko več pažnje. Na šolah nameravajo formirati posebne planinske krožke in jim pripovedovati o planinah. Društvo šteje 135 članov in je za nekaj članov porastlo od preteklega leta, vendar pa še vedno ni doseglo števila 200, kolikor članov je nekoč imelo. Vse premalo je društvo delalo tudi na propagandnem polju. Kvarno je vplivalo na delo društva tudi dejstvo, da se nekateri odborniki sploh niso zanimali za delo odbora, v odboru pa je društvo tudi imelo dva ali tri odbornike, ki niti enkrat niso prišli na sejo.

V diskusiji so obravnavali gradnjo »Zlatoroga«, delo z mladino, ustanovitev event. samostojnega društva v Sevnici, železniški popust in ostale društvene probleme, končno pa sklenili, naj se v Sevnici ne ustanovi še samostojno društvo, da pa se bodo izmenoma vršile seje odbora v Krškem in v Sevnici. Delegat PZS je izročil društvenemu predsedniku tov. Tončku Cebularju srebrni častni znak, s katerim ga je Planinska zveza Jugoslavije odlikovala za njegovo požrtvovalno delo, kolektivno Celuloze in tajniku tov. Ogorčevcu pa je društvo izročilo za njihove zasluge plaketo in diplomu.

Vodstvo društva je bilo ponovno zapuano tov. Tončku Cebularju.

PD Novo mesto. Novomeški planinci so polagali obračun svojega dela dne 6. marca 1956 v dvorani okrajnega sindikalnega sveta. Zbora se je udeležilo okrog 80 članov.

Za društvo je poročal predsednik tov. Kobe Roman. Društvo je preteklega leta porastlo v članstvu za 50 članov in vključuje danes 218 članov, 122 mladincev in 13 pionirjev, skupaj torej 353 članov. Iz poročila sledi, da je društvo zanemarilo organizacijo izletov. Čeprav so bile na poti razne ovire, kakor prevozi in podobno, bi jim bili vsaj nekoliko lahko kos. Med prvimi takimi izleti naj bi bil prijateljski obisk obeh sosednjih domov na Polomu in Mirni gori, nadalje Rog, Frata itd., torej v kraje, ki so jim zaradi njihove bližine laže dosegljivi. Razen teh izletov z avtobusom bi pa lahko organizirali še razne peš izlete kakor na Hmeljnik, k Temeniškim izvirov pri Mirni, Mehovo itd. Povezati pa bi se morali tudi s turističnim društvom in višjimi razredi gimnazije in z učiteljscem, da bi se teh izletov udeležili še dijaki. Društvo bi moralo tudi poizkusiti organizirati take izlete za kolektive njihovih tovarn in podjetij, zaradi česar bi se moralo povezati še s sindikalnimi podružnicami in delovnimi kolektivi. Vsega tega pa ni storilo.

Na sestanku dolenskih markacistov dne 26. VI. 1956 v Novem mestu so sklenili, da se osnuje in markira gorjansko-roška transverzala, ki naj bi tekla po grebenu Gorjancev, t. j. od Brežic do Mirne gore, preko Planine, Poloma, Miklavža, Trdinovega vrha, kjer naj bi na koti 1181 m dosegla največjo višino. Dalje mimo Gospodične, cestnega gorjanskega prelaza na

Vahti, na Škrbec, Radcho, Rožni dol, Crmošnjice in Gače na Mirno goro. Tu bi prešla gorjanska v roško transverzalo, ki bi šla preko Roga, baze 20 na Sv. Petru, Dvor ter preko Ajdovca na Frato in skozi Luknjo v Novo mesto. Pri markiranju bi sodelovala vsa društva, po katerih terenu bi tekla transverzala. Na vsaki postojanki bi bila tudi posebna štampiljka, posebna spominska knjiga ter karta celotne transverzale.

Društvo se je trudilo, da je bli njihov Padersiščev dom na Gorjancih vedno dobro oskrbovan. Kočo so na zunaj prepletkali s firnežem, okna in vrata pa z oijnato barvo. Delo sta udarniško opravila tov. Hladnik in Smid Julij, za kar jima je zbor izrekel posebno pohvalo. Društvo pa je nabavilo v koči tudi nove zavese, nočne omarice in obesalnike, jedilni pribor, razno posodo itd. Dali so izdelati tudi nove napisne table, ki jih bodo namestili na vsa križišča, kjer se odcepijo pota in ceste proti Gospodični. Raznim društvom pa so poslali fotografije svojega doma, da jih bodo obesila v svojih postojankah in na ta način popularizirala Gorjance. Nadalje so premerili vse svoje parcele in postavili zaslone mejnike. To je bilo potrebno, ker že celih 25 let tega ni nihče napravil ter so si sčasoma razni privatni sosede lastili zemljo, ki jim ne pripada in je društvena last. Za parcelo na Maličevem krču, kjer jim je gozdna uprava popolnoma uničila košnjo, so prejeli din 10.000.— odškodnine. Več pažnje so posvetili pobiranju članarine. Oskrbnik njihove postojanke ima nalogo, da od 1. maja 1956 dalje vsakogar, ki v članski legitimaciji ne bo imel znamkice o plačani članarini za letošnje leto in svoje fotografije, šteje za nečlana ter mu tudi zaračuna nečlanske pristojbine. Finančno pomoč sta društvu nudila OLO in ObLO Novo mesto.

Za predsednika je bil ponovno izvoljen dosedanjí društveni predsednik tov. Roman Kobe.

PD Brežice. Skromni podatki, ki smo jih našli v zapisniku občnega zbora tega društva, nam o delu društva ne povedo mnogo. Občni zbor se je vršil dne 23. III. t. l. ob skromni udeležbi 25 članov. Vsekakor zelo slaba udeležba, ko vendar šteje društvo 142 članov. Nad polovico članov je mladincev, kar je gotovo zelo razveseljivo. Lepo število čitateljev ima Planinski Vestnik, na katerega je naročenih kar 50 članov. S finančnimi problemi se mu ni treba ukvarjati, ker nima nobene postojanke, zato pa ima več časa za izletništvo. Da bi delo poživili, bodo skušali povezati člane v raznih podjetjih in preko njih organizirati skupinske izlete. Doslej so se vršili ti izleti nenačrtno in mimo društva.

Novoizvoljenemu odboru načeljuje zopet tov. prof. Miroslav Kugler, za tajnika pa je bil izbran dijak Bogdan Zupančič. V odboru so še nadalje tov. dr. Vlado Berglez, Kralj, Vizjak Janko, dr. Anton Glušič, Bojan Horvatič, Meta Spindler in Kunej Franc, v nadzornem odboru pa so tov. Zorko Savica, dr. Janko Drnovšek in Niko Dragoš.

PD Sentjur. Društvo je tudi v preteklem letu marljivo delalo. Od 191 članov je 75 mladincev in pionirjev. Članstvo je naraslo od preteklega leta za 16 članov. Z mladinci so izvedli vrsto skupinskih izletov na Boč, Veliko Kozje, Svätino, Goro

Oljko in na Kum, največ pa na Resevno, kjer imajo svoje zavetišče in razgledni stolp. Za ostale člane pa so organizirali skupinske izlete v Savinjske in Julijske Alpe, na Pohorje, Uršljo goro in Peco. Obnovili so tudi razgledni stolp in zavetišče, pri čemer so se nekateri člani zelo izkazali. Društvo se venomer bori s financami, nekoliko pa sta mu pomagala LIP in tamkajšnja tovarna poljedelskih strojev. Markacijski odsek je pod vodstvom tov. Gradišnika popravil markacije na Resevni, Svetini in Lipnici, na novo pa je markiral pot na Rifnik. Namestil je tudi preko 20 kašpotov. Zaradi boljšega razgleda so na Rifniku izvršili večji posek. Z velikim zadovoljstvom je bil na obnem zboru predčan odlomek iz poročila PZS na skupščini, kjer je omenjeno tudi to društvo in njegov napredek.

V živahni diskusiji je bilo govora predvsem o njegovem nadaljnjem delu z mladino, za finančno podporo pa se namerava društvo obrniti na občino. V načrtu imajo izdelati novo pot do stolpa skozi Hudčev graben. Ker jim zavetišče v dosedanjem obsegu ne zadošča več, ga nameravajo v kratkem povečati. Pri nabiralni akciji za planinski dom Zlatorog v Ljubljani so zbrali na zboru din 1405.—

Izvolili so 11-članski upravni in 3-članski nadzorni odbor. Na prvi odborovi seji se je odbor konstituiral in je prevzel mesto predsednika tov. Jože Gaberšek. V odboru so še tov. Andrijo Kopinšek, Medica Rešnik, Franc Gradišnik, Ivanka Čretnik, Vojko Oset, Anton Dobrotinšek, Anton Kurovič, Avrelj Rojc, Janez Rauter in Franc Bevc, v nadzornem odboru pa Jurij Golčman, Miha Klanjšek in Franc Knez.

PD Kostanjevica na Krki. Društvo je imelo svoj II. redni letni občni zbor dne 9. VI. t. l. ob minimalni udeležbi 22 članov.

V glavnem so govorili o svoji postojanki na Polomu na Gorjancih, ki jo stalno oskrbujejo že od 1. VI. 1955. Četudi so lansko leto prejeli od PZS din 900 000.—posojila, ta vsota ni zadostovala za vsa adaptacijska dela postojanke in nabavo opreme. Potrebovali bi najmanj še okrog enega milijona dinarjev, s čimer bi kočo popolnoma usposobili za svojo nalogo. Koča trenutno razpolaga le z 12 ležišči. Če pa bodo prejeli potrebna denarna sredstva, bodo kapaciteto zvišali na 40 ležišč, kar bo po njihovem mnenju komaj zadostovalo za redni obisk gostov kakor tudi za gozdne delavce in nabiralec sadežev. Za razvedrilo v koči skrbi radio, priročna knjižnica in družabne igre. Povprečni mesečni iztržek postojanke znaša okrog din 45 000.—

Društvo vključuje 50 članov, medtem ko jih je v letu 1954 štelo 75. Nekaj članov se je izselilo, del padca članov pa gre na rovaš premajhne aktivnosti pri pobiranju članarine. Društvo je poskrbelo za primerno popagando v lokalnih listih in je predvsem propagiralo svojo postojanko na

Polomu. Skrbi tudi, da so v koči stalno na razpolago kvalitetne fotorazglednice in knjižne izdaje PZS. Zal pa so na Planinski Vestnik naročili le 3 člani. Društvo zadržno upa, da se bo to stanje v kratkem popravilo. Izvedli so tudi eno sklopitečno predavanje. Markacijski odsek ni delal. V društvenem poročilu je bilo navedeno, da ta skupina ni napravila ničesar, kar je v prvi vrsti pripisati stalno slabemu vremenu, pa tudi pomanjkanju sodelavcev. Društvena bilanca izkazuje din 2768.— izgube.

Za letošnje leto si je društvo zastavilo precej nalogo, med drugimi širjenje in utrjevanje planinske ideje med mladino, organizacijo predavanj, izlete, markiranje potov, ki držijo h koči na Polomu itd. V avgustu pa bodo slovesno otvorili postojanko.

Za zbiranje prispevkov za »Zlatorog« se zbor ni navdušil. Po zapisniku obnega zboru posnemamo, da ta način zbiranja denarnih sredstev pri njih ne bo »vlekel«, ker pri njih ni ljudi, ki bi reflektirali na brezplačno bivanje v gorah. Četudi je to malo čudna utemeljitev, smo prepričani, da vsi člani niso takega mnenja in da bo društvo poskrbelo, da ne bo eno zadnjih pri zbiranju sredstev za naš skupni planinski dom Zlatorog.

Za predsednika je bil ponovno izvoljen dosedanji predsednik tov. Jankovič Joža.

PD Vučenica. O obnem zboru tega društva smo sicer prejeli zapisnik, ki pa nam nudi zelo skromne podatke o delu društva. Kolikor smo mogli ugotoviti iz teh podatkov je bilo delo upravnega odbora zelo oteženo zaradi neaktivnosti nekaterih članov odbora. Največ sta še storila tov. Peruš Gregor, knjigovodja in gospodar tov. Ivan Klimeš. Koča Planinc je slabo uspevala, ker dalje časa ni imela oskrbnika, končno pa so jo celo zaprli. Sredi preteklega leta so pričeli oskrbovati novo planinsko zavetišče pri Primožu nad Muto, ki ga vodi lastnik Onuk Ivan. Zavetišče ima razmeroma velik promet in donša društvu lepe donodke. Tajnik tov. Janko Lorenc je opravičil svojo nedelavnost, ker je bil premočen v Maribor. Markacijski odsek ni bil delaven. Svojo nedelavnost je opravičeval s tem, da kljub ponovnim urgemam ni prejel od PZS markacijske barve. Pri predlogu za razrešnico odboru pa je prišlo do nasprotovanja nekaterih članov, ki so zahtevali obračun veseličice, ki se je vršila že februarja 1955, pa še do obnega zboru, t. j. do 21. VI. 1955 ta obračun ni bil predložen. Zbor je sklenil, da mora veselični odsek takoj izdelati ta obračun in ga predložiti novoizvoljenemu upravnemu odboru. Med drugim je bil sprejet sklep, da se čimprej otvori koča »Planinc« na Pohorju.

Za novega društvenega predsednika je bil izvoljen tov. Jožef Romih. PZS je poslala brzojavne pozdrave.

L. R.

Zbiranje sredstev za naš dom »Zlatorog« nikakor ni zadovoljivo. Prispevki, ki so bili do sedaj zbrani, ne zadoščajo, da bi izvedli v postavljenem roku nagradno žrebanje, ki smo ga objavili v PV št. 7/56. Žrebanje objavljenih nagrad se zaradi tega preloži na junij 1957, kar bo ugodno tudi za nagrajence, saj bodo izžrebane nagrade lahko izrabili v poletni sezoni. Kuponi do sedaj prodanih nabiralnih blokov bodo izžrebani torej v junijskem roku.

PLANINSKA ZVEZA SLOVENIJE

IZ PLANINSKE LITERATURE

Priručnik za sportske trenere, Za vod za fizički odgoj, Zagreb. Sportska stručna biblioteka Saveza sportova Hrvatske. Hrvatski telesno vzgojni strokovnjaki so izdali 344 strani obsegajočo knjigo o fiziologiji športa, o higijeni, o psihologiji, o temeljih teorije pri telesni vzgoji in o splošni telesni vzgoji. Planince bo zanimalo predvsem poglavje o športnih poškodbah in prvi pomoči, morda tudi poglavje o masaži. Zanimiva je izčrpna tabela sistematike sredstev za telesno vzgojo, ki planinstvo, pešačenje in taborjenje izdvaja iz obsega športa, medtem ko alpinizem, lov in ribolov zajema v šport kakor smučanje, avtomobilizem in podobno. T. O.

Die Alpen, št. 12, 1955, je posvečena zimi in smučanju in obsega 70 strani glavnega in stranskega teksta, razširjena pa je še z 28 stranmi oglasov. Številko uvaja L. Seylaz s člankom iz zgodovine Velikega sv. Bernarda. Colin Wyatt poroča o turah v Severni Kanadi. James Riddell popisuje v članku »Gore so nemi mojstri« hudo preizkušnjo treh angleških smučarjev v snežnem viharju na Pointe Dufour. Še težji incident je opisan v članku »Tri ure v ledeni razpoki na Aletschfirnu« (J. K.). Alpiniste bodo zanimalo izkušnje Edmonda Quinche s kratkimi smučmi, ki so po vojni skoraj izginile iz uporabe. Avtor je znan vojaški in civilni smučarski inštruktor že dvajset let. Christian Jost natanko opiše kanadske reševalne sani. Članek je zbudil v Švici veliko pozornost. Alfred Graber se spominja treh znamenitih smučarjev Viktorja de Beauclair (1874—1929), Georga Bilgeri (1873—1934) in Henrija Hoeka (1874—1951). Slede še članki o raznih strujah v smučanju, o čemer smo v našem listu že večkrat poročali. Številka je izšla v posebnem ovitku in je bogato ilustrirana. Med fotografskimi dosežki je vredno omeniti Uttendopplerjev posnetek Schesaplana, pogled na Lunersee in Rätli-

kon, v ozadju Ötztalske Alpe in Silvretta in seveda vrsta drugih. T. O.

Planinske kuće i domovi u Bosni i Hercegovini. Izdanje Planinskog društva »Bjelašnica« 1955. V žepni obliki izdana brošura, ki vsebuje najvažnejše podatke o 33 planinskih objektih BiH: število postelj in ležišč, oskrbovanje, komfort, dostopi, oddaljenost od komunikacij, nadmorska višina. Bosanske gore so imele pred vojno 38 objektov, ki so bili med vojno razen dveh vsi uničeni. Po vojni so marljivi Bosanci in Hercegovci obnovili 33 objektov z 1220 posteljami in seveda mnogo boljše opremo od predvojne. V primeri s finančnimi sredstvi, ki jih je BiH za te namene prejela, so ti uspehi zares razveseljivi. Srbija je imela l. 1941 11 koč, danes jih ima 53, prejela pa je 123 564 259 din, medtem ko je BiH dobila komaj 18 000 000. Črna gora pred vojno ni imela nobene koč, danes jih ima 5, dobila pa je 16 126 458 din. Slovenija je imela l. 1941 64 koč, l. 1955 pa 145, prejela pa je 86 754 000 din. Hrvatska je od l. 1941 do 1955 od 28 prišla na 39 koč, prejela pa je 77 000 000 din. Številke sicer ne povedo vsega, vendar so poučne in zgovorne. To in še marsikaj je nadrobljenega v na videz skromni brošurici. T. O.

Proteus, ilustriran časopis za poljudno prirodoznanstvo, izdaja Prirodoslovno društvo v Ljubljani. Urednik dr. Lavo Čermelj, Ljubljana. Številke 4—10, leto XVIII, 1955/56. Opozorimo naj na nekatere članke, ki so jih ali ki bi jih s pridom brali tudi planinci: Branko Prekoršek v št. 6 poroča v članku Nekaj redkih novosti iz neznanega »botaničnega vrta« o izrednem botaničnem bogastvu Kukovnice, razmeroma malo znanega planinskega predela nedaleč od Kriške gore (1582 m) in Tovstega vrha (1745 m). Preko grebena drži tu slovenska transverzala, obisk je narasel tudi zaradi koč na Kriški gori, ven-

dar je botanično bogastvo doslej še neoplenjeno. Avtor zaključuje svoj zanimivi članek z mislijo, da so pri nas mnoge rastlinske vrste prav zato redke, ker smo puščali vnevar neštete predele, ki se nam iz kakršnih koli razlogov niso zdeli pomembni. V št. 7 priobčuje Zmago Bufon svoje vtise z otoka Capri (vtise istega avtorja z Etna prinaša naš list), svetovnoznan pokrajinske posebnosti. V št. 8 poroča dr. Lavo Čermelj o izredno velikem meteoritu, ki je l. 1947 padel v gorovju Sihote-Alinu na sovjetskem daljnem vzhodu. Poročilo se naslanja na referat sovjetskega akademika V. F. Fesenkova, ki ga je imel ta znanstvenik lani v Angliji. Meteorit je tehtal kakih 100 ton in je bil po pretežnem delu sestavljen iz železa (93,7 %). Aktualen je članek Janeza Strnada Atomske eksplozije in vreme, ki poroča o podatkih svetovne vremenoslovske organizacije o vremenu v zvezi z atomskimi eksplozijami. Spričo vseh mogočih govoric o tem zaključuje avtor, da imajo eksplozije vpliv kvečjemu na vreme v neposredni bližini eksplozije, medtem ko v oddaljenih krajih o takem vplivu ne more biti govora ali pa so ti vplivi tako neznatni, da jih bo še dolgo časa težko spoznati. V št. 9 piše Alojzij Hrovat o obliki grezov v kraški zemlji, o važnem pojavu pri spoznavanju in proučevanju krasa, važnem pa tudi v gospodarskem oziru, saj občutno posegajo v obdelovalni in vodno gospodarski režim. Avtor na zaključku članka terja posebno obveščevalno službo, ki bi sproti poročala o nastanku teh čudnih kraških udorov. V št. 10 piše znani planinski pisatelj Jos. Wester o Baltazarju Hacquetu kot jamarju in opremilja svoj spis z risbo Socerbske jame iz I. dela Hacquetove Orikto grafije ter ugotavlja, da Hacquetu kot pionirju jamarstva tudi sodobni speleologi ne morejo odrekati spoštovanja in priznanja. Poznal je Postojnsko jamo, Magdaleno, Jamo pri Socerbu, Vilenico pri Lokvi, jamo na Lačni gori (na Taboru pri Grosupljem), Podpeč pri Dobropolju, votlino na Šmarni gori in požiralnike ob Cerkniskem jezeru. Hacquet starejši vire, ki pišejo o našem podzemnem svetu, navaja in njih ugotovitve tudi kritično presoja. Avtor je z njemu lastnim

okusom in čutom za lep izraz prevedel iz Orikto grafije nekatera tistih mest, na katerih govori o naših, zgoraj naštetih jamah. T. O.

Lovec, izdaja Republiška lovska zveza, št. 10-12, 1955, št. 1, 1956, urednik Cenc Kranjc. Iz pričujočih številk omenimo nekatere po vsebini, aktualnosti in miselnosti planinstvu bližnje članke: Zlatorog trka na vrata 91 lovskih družin (planinskih društev ni dosti manj); dr. S. V. Mednarodni sestanek lovskih znanstvenikov; Ivo Majcen, O odmevu in socialistični lovski morali; dr. Stanko Bevk, Prezimovanje divjadi in drugih živali; Tone Kržišnik, Kaj mislijo bohinjski lovci o divjem lovu; dr. France Avčín, Nekaj misli o naši jelenjadi; Tone Svetina, O vidrah v Blejskem kotu. Ta zadnji članek se zaključuje tako pesimistično, da prijatelja narave kar zazebe pri srcu: »Blejsko jezero se stara in počasi umira. Postopno zamlakuženje je vzrok, da v globinskih plasteh, kjer ni cirkulacije, ribam ni več mogoče živeti. Tako je tudi vider vedno manj.«

Lovska zveza stoji pred svojo 50-letnico, njeno glasilo pa pred 40-letnico. Uredništvo PV obema želi, da oba proslavita svoja jubileja z najlepšimi uspehi pri varstvu narave in pospeševanju lovske kulture sploh. Uredništvo Lovca si prizadeva, da bi Lovec prinašal vedno bolj poglobljeno vsebino; da bi imel večji obseg, boljši papir, bogatejšo opremo z našo domačo lovsko fotografijo, sliko in risbo. Te želje še prav posebej razumemo in iskreno želimo, da se sistematično izpolnijo druga za drugo, kajti tudi naše uredništvo goji podobne. T. O.

Turistični Vestnik, izdaja Turistična zveza Slovenije, odgovorni urednik Joško Sotler, št. 1-6, 1956. Glasilo TZS stopa v četrti letnik in je v kratkih treh letih iz skromnega lističa postalo ugledna, že kar reprezentativna revija. Od takrat, ko je začel izhajati, so se seveda zelo spremenile razmere v prid turizma, na katerega v prvih povojnih letih nismo mislili ali vsaj ne dovolj. Zdaj pa je turizem postal pomembna društvena dejavnost, naša družba se zaveda, kako kompleksna je ta gospodarska panoga, kako vpliva na vsestranski napredek, kako važen pobudnik za najraz-

novrstnejšo dejavnost je turistični duh, turistična miselnost. Turistična dejavnost je najožje povezana s planinstvom. Zato ni čudno, če se ponekod ne morejo ali pa se vsaj težko odločajo, katero društvo naj bi ustanovili, turistično ali planinsko. Meja ni toga, načela in metode so pa seveda jasno ločene. A prav zato je turistično branje poučno in uporabno tudi za planinca, planinskega organizatorja, za vodnike in oskrbnike. Naštetim nekaj stličnih člankov: V št. 1 piše dr. Fran Mišič o našem obmejnem zadravskem pogorju, Joško Sotler o turizmu v Posotlju. V št. 2 Joško Sotler o turizmu v primorsko-kraškem področju s slikami Vojkove kočice na Nanosu, Predjamskega gradu in Snežnika; Ivan Varga, Zimski oddih v gorah in ob morju; Zoran Vudler, Zaščita Logarske doline; Joško Sotler, Pri Petru nad Begunjami. Št. 3 je posvečena Koprni in okolici, Koprskemu ter vsebuje vrsto lepih člankov, ki so jih napisali naši strokovnjaki dr. V. Bohince, Franc Planina, R. Savnik, Sotler, Habe, ing. Weiss i. dr. Št. 4: dr. Fr. Vatovec, Negujmo svoje lepe tradicije; Franjo Baš: Beseda o nekaterih turističnih vodnikih; Turizem na Jezerskem. Št. 5: Jože Mavčec, Več slovenske domačnosti v našo vas; Srečko Logar, Turistične zanimivosti Idrije. Št. 6: ing. Weiss, Evropsko alpsko turistično področje; Lojze Sunčič, Zdole, razglednik v Posavju.

Turistični Vestnik je dobro urejen, pester turistični glasnik, spretno metiran in leto za letom bolje opremljen. Prav je, da napreduje obnemem z napredujočim našim turizmom.

T. O.

Tabor, revija tabornikov in ljubiteljev narave, št. 3-4, 1956. Glasilo tabornikov prav tako kakor Turistični Vestnik, izhaja že četrto leto, vendar je podoba, da se bori z mnogimi težavami, ki so TV prihranjene. Kot glasilo organizacije, ki je s planinstvom še bolj pristržno povezana, mu želimo, da bi jih čimprej premagal in izpolnjeval med našo mladino svoje lepe, vzvišeno poslanstvo. T. O.

Nos Montagnes — Unsere Berge — Le nostre vette — Nossas muntagnas 1956, št. 1-6. Glasilo CSFA (Club Suisse de Femmes alpinistes) izhaja v Zürichu že 35. leto. Klub je imel l. 1955 — 5307 članic. Urednica

lista Hedi Walter po pravici ugotavlja, da gre z listom vse svojo redno, urejeno pot, tako da nima kaj novega povedati. Nemški dossier je nekako bolj poln novic kakor francoski. List je po obliki in vsebini precej konservativen. Morda je v tem razlog, da ima klub komaj 96 mladih članic v mladinskih odsekih in da je število podmladka napram letu 1954 padlo. V pričujoči prvi polovici letnika je najpomembnejši spis o potovanju v gorovje Hoggar. Članek je napisala M. Brunner in ga opremila z zanimivimi posnetki Hoggarja in Tassili. V Afriko je avtorica potovala z letalom, kar je stvar pičlega popoldneva, kakor če bi se človek peljal iz Trbovelj v Kranjsko goro z železnico. Ostali članki v vseh štirih jezikih ne prinašajo ničesar posebnega, so pa prijeten primer, kako taka literatura predstavlja organizacijsko središče za najmočnejši ženski alpski klub na zemlji. Vsaka številka prinaša tudi pesmi. T. O.

De berggids, Orgaan van de Koninklijke Nederlandse Alpen-vereniging, 1956 januar-maj. Glasilo holandskih alpinistov nima razkošnega lica, pač pa soliden papir in zato dokaj dobre tiskarske reprodukcije foto-posnetkov, ki jih holandski alpinisti naberejo na svojih turah. V pričujočih treh zvezkih najdemo članke o Weisshornu (A. R. Bloembergen), Douves Blanchés (B. A. Wittich), Zinnalu (J. F. Saltet), Wilder Kaiserju in Reichenspitzu (A. J. Kronenberg), pa tudi o Cordilleri Vilcabambi v Peruju, dalje o Mont Blancu (Mont Maudit, J. L. Wansink), posebno zanimiv in pomemben za nas pa je članek o Julijskih Alpah, ki je izšel v dveh zvezkih in ga je napisal E. M. W. Van Wijmen. Članek ima naslov »Kugy's land: De Julische Alpen«. V prvem delu, ki je tiskan v petitu, govori o Sloveniji, v drugem — v garmondu — o Italiji, to je o Vzhodnih in Zapadnih Julijskih Alpah. V uvodu govori o naši planinski organizaciji (zanjo velja še kar SPD), o Kugyjevi knjigi in o ljudeh, ki so jim šli na roko pri obisku v Julijeh in še o kartah Freytag-Berndt. Holanci so bili na Vršiču, na Prisojniku, Mojstrovki, Planici, Jalovcu itd. R. König je posnel Jalovec v Tamarju, začetek ozebnika, jedilnico Pogačnikovega do-

ma z vso holandsko družbo, spomenik v Vratih in Triglav nekje z Rušja. Članku je priložen dokaj pregleden zemljevid z novo jugoslovansko-italijansko mejo. Članek je poln hvale na naš račun in ves navdušen nad lepotami Triglava in njegove sosesčine. V drugem delu popisuje vzpon na Viš, ki ga imenuje le Jof Fuart (Višarje samo Montesanto di Lussari). Vidi se, da je bil njihov cicerone vodilni tržaški alpinist. Celó naša sliovka se je spaciála v Schlibowitz (holandsko pruimenjenever), Ovója vas je seveda kar Valbruna, čeprav ji razen priseljenih Italijanov živ krst ne reče tako. Bili so tudi na Poliškem Spiku, ki ga seveda imenujejo Montasio.

T. O.

Österreichische Alpenzeitung, glasilo ÖAC, št. 12/1955, št. 1—6/1956. Ugledna revija izhaja 74. leto, na zunanaj konservativna, po vsebini pa živo aktualna, čeprav vselej v skrbeh za zdrav razvoj alpinizma na izročenihi osnovah. Zadnji zvezek letnika 1955 je uveden s Gsellmannovim spisom Avstrijske arktične ekspedicije na Spitzberge. Gsellmannovi opisi so jedrnati, brez vsake nabreklosti, stvarni in vendarle prijetni. Znani dr. Hechtel iz Stuttgarta popisuje dneve v Montenersu, dve strani posveča dr. Paul Kaltenegger moštvu s Čo-Oju, ki je pač triumf avstrijskega gornišstva. V št. 1—2/1956 je opisal S. Walcher turo na Grand Pic de Belle-donne (2980 m), Ignaz Ertl Glarnske Alpe, dr. Karl Prusik pa se spominja 100-letnice rojstva Zdarskega. Št. 3—4 prinaša Steirlov opis smeri Goedel-Steiner v južni steni Dachsteina, Grundwaldov opis Zwieslinga v Schladminških Turah in Gsellmannovo poročilo o avstrijski ekspediciji na Alasko. Številko 5—6 uvaja Prokeschov članek »Sam v vzhodni steni Watzmanna«, ki je izšel za 75-letnico prvega vzpona čez to steno (Schuck-Kederbacher). Največ prostora zavzemajo Nieberlovi »Spomini«, ponatis predavanja, ki ga je imel ta častni član ÖAC na Dunaju. Waschak poroča kratko o avstrijski ekspediciji v Ande, S. Walcher o Rebuffatovi knjigi in filmu, R. W. pa o počastitvi Hermanna Delago, ki so ga kot znamenitega pionirja Dolomitov imenovali za častnega člana ÖAC. Prvi trije opisani zvezki imajo pre-

težni del drobiža, v katerem ÖAC posebno pazljivo zabelezuje vse vzpone v Alpah, poroča o vzponih na drugih kontinentih, prinaša osebne in društvene novice, predvsem pa s strogim kriterijem presoja planinsko literaturo, ki izhaja tu in tam. Ocenjena je tudi naša publikacija »V naših stelah«.

T. O.

La Montagne et Alpinisme, december 1955, februar in april 1956. S tem naslovom zdaj že drugo leto izhaja glasilo CAF (Club Alpin Français) in GHM (Groupe de Haute Montagne). Združitev glasila CAF in GHM je koristila na obe strani. GHM daje vsebini kvalitetni značaj, CAF pa jamči za finance in naročnike. V uredniškem odboru so med drugimi Maurice Herzog, Jean Couzy in Roland Truffaut, urednik je Lucien Davies. Alpinistično kroniko vodi Jean Couzy. Izhaja šestkrat na leto, počenši s februarjem, letos 82. leto. Decembrska številka 1955 prinaša Germainov prevod Bandovega opisa, kako so Angleži prišli na Kangčendzöngö, Suzane Valentini opisuje plezanje v Tunisu na Džebel-Ressas, Livanos pa posveča pod pompoznim naslovom »Zadnji veliki problem« svoj vzpon v Cima Su Alto (severozapadna stena Cime di Terranova 1954). Opis je poln ironije in humorja. Februarsko številko 1956 uvaja Philippe Cornuau z opisom les Droites pod naslovom »Zgodba o petih bivakih«, s katero popisuje famozni vzpon 1. 1955 preko te znamenite stene in prinaša vrsto sijajnih tehničnih posnetkov. Maurice Martin nas povede na novo visokogorsko smuško turo z Bergella na Bernino, ki jo opravi v osmih dneh. Wolfgang Diehl poroča o vzponih na skoraj še deviški zemlji Grönlandiji, Maurice Herzog pa posveča toplo osmrtnico Louisu Lachenalu. Aprilski številki daje značaj André Contamine, eden najbolj razglašenihi šestogradov, z opisom plezanja v Les Petites Jorasses in s slikami, ki ponazarjajo to zapadno steno, ki so jo avtor, Marcel Bron in Pierre Labrunie zmagali s prostim plezanjem in jo označili z vsemi možnimi ekstremnimi atributi. André George popisuje visokogorske ture v les Ecrins, geolog Bordet pa sledove nepoznanega himalajskega živalskega bitja, ki se ga je oprijelo ime yeti.

T. O.

RAZGLED PO SVETU

Tretja doba dolomitskega alpinizma je obeležena predvsem s plezalnimi smermi po celi vrsti stolpov, špičkov in sten. Število navez brez vodnika še bolj naraste, istočasno pa zraste druga generacija vodnikov, ki nič ne zaostaja za prejšnjo niti v tehniki niti v drznosti. Dobo je intoniral že omenjeni Winkler l. 1882. Za njim je nastopil Hermann Delago iz Bozna, nič manj drzen od Winklerja. Kakor Winkler je tudi on zapisal svoje ime v Vajolettske stolpe. Bil je samohodec, kar pomeni v Dolomitih čisto posebno kvalifikacijo, ki jo zmorejo zares samo sposobni plezalci. 1899 se vda Guglia di Brenta (Campanile Basso) dvema študentoma iz Innsbrucka, Ampfererju in Bergerju, fantastičen obelisk, najelegantnejši, najbolj klasičen in najtežji v Alpah, kakor ga je ocenil Prati. L. 1902 se je podal še Campanile di Val Montanaia, ki ga je Compton imenoval najmanj logično goro na svetu. Preplezala sta ga Avstrijca Viktor Wolf von Glanvell in Günther Freiherr von Saar, dva plezalca »s plavo krvjo«.

Oba zadnja vzpona sta bila izboljšana po celi vrsti poskusov. Med drugimi so bili Italijani že skoraj pri vrhu, vendar jim sreča ni bila mila (Garbari, Tavernaro, Paoli, Tržačana Cozzi in Zanutti).

V tretji dobi so plezalci potegnili prve smeri preko sten. Tako sta oba Innerkoflerja s Helversenom preplezala severno steno Male Zinne l. 1890. 1895 sta Dunajčana Lorenz in Wessely preplezala kilometer široko severovzhodno steno Langkofla. Sledile so najlepše smeri, ki sta jih izvedla Angleža Raynor in Philimore ter ampezzanski vodniki Antonio Dimai, G. Storpacs, G. Colli, A. Dibona; Vzhodna stena Rosengartna, severna stena Pelmo, severozapadna stena Civette i. dr. V Sextenskih Dolomitih je te vrste ture opravljval Adolf Witzemann z vodnikoma G. in A. Dimajem ter Seppom Innerkoflerjem.

L. 1901 je Angležinja Beatrice Tomasson z vodnikoma iz skupine Pala Michele Bettega in Bartolo Zagonel preplezala silno južno steno Marmolate, v smeri, ki ni več iskala zgolj lažjih prehodov, marveč poteka že skoraj direktno. Angležinja je poskusila že l. 1900 z vodnikom Rizzijem. Tudi drugi poskus z drugim vodnikom ni uspel, ker je hotela izpeljati smer čim bolj direktno do prve grebine. Kmalu nato je tretjič poskusila in Bettegi ter Zagonelu ni ničesar povedala o tem, da se je z Ampezzani v steni že dvakrat umikala. Tudi ta poskus je propadel, izgubili so štiri ure časa, ponovno vstopili bolj desno in uspeli.

Tudi južno steno Tofana di Rocces je zmogla ženska naveza, in sicer dve ogrski baronesi Cötvös z vodniki A. Dimai, G. Storpacs in A. Verzi l. 1901. Jugozapadno steno Cimone della Pala, eno največjih alpinističnih dejanj, pa je preplezal Leuchs iz Münchena sam l. 1905. V letih pred prvo svetovno vojno se je plezanje v Dolomitih tako razmahnilo, problemi so se reševali v taki obilici in naglici, da jih ni mogoče vseh naštevati.

L. 1905 sta Schulze in Schneider iz Münchena preplezala 1000 m visoki severni raz Crozzon di Brenta. Nastopili sta tudi dve plezalski veličini, Paul Preuss in Hans Dülfer, vendar njun nastop v Dolomitih ne pomeni kaj posebnega v tem času. Preussa imenujejo umetnika v plezanju, par excellence (v pravem pomenu besede), vendar ga v Dolomitih niso zamikale visoke stene, pač pa bolj postranski dolomitski problemi. Tudi Dülfer, ki je zmogel vzhodno steno Fleischbanka in zapadno steno Totenkirchla v Wilder Kaiser, ni odkril plezalskih zakladov, ki so jih hranili Dolomiti za najboljše plezalce, n. pr. Civette, Pelma i. dr. Ukvarjal se je z drobnarijami v skupini Larsec, Guglia Edmondo de Amicis, Torre del Diavolo, medtem ko v Furchetti ni uspel.

Kmalu nato je padel kot vojak v Champagni.

Od l. 1914—1918 je v Dolomitih mir, pa tudi še nekaj let po vojni.

Po prvi svetovni vojni se pri odkrivanju Dolomitov zgode največje stvari. Intonacijo sta dala G. Langes in Merlet, ki sta preplezala znamenito »Schleierkante« v Cima della Madonna, nato l. 1921 greben Val di Roda, ki sta ga preplezala Hannemann in Langes. L. 1924 ustvarita prvo veliko delo Roland Rossi in F. Simon, ki sta se pretolkla preko veličastne severne stene Pelma. Naslednji je Emil Solleder preplezal severno steno Furchette z Wiessnerjem, teden nato pa z Lettenbauerjem grozčno severozapadno steno Civette. Isti Solleder je s Kummerjem preplezal poleg cele vrste drugih smeri še vzhodno steno Sass Maor, Gilberti in Soraria pa 1600 m visoki severni raz Monte Agnèr v skupini Pala. V kratkem času so plezalci rešili najlepše, največje in najponosnejše probleme. Bili so večinoma Italijani.

Argentinsko ekspedicijo na Dhaulagiri je svetovna alpinistična javnost v letu 1956 spremljala z veliko pozornostjo. Sestav ekspedicije je glede na narodnost dokaj pester kakor argentinski andinizem sploh. Posebnih alpinistov v ekspediciji ni, najvidnejši je grški profesor Cicchitti, iz univerzitetnega kluba v Mendoza. Cicchitti ima za seboj Aconcagua, Mercedario, Tupungato, Maipo, Plato in Rincon.

Kraljestvo šeste stopnje imenujejo danes Dolomite. Dalj časa so sodili, da se je dolomitska šesta stopnja začela s severno steno Civette in Pelma. Pomisliti pa je treba, da je Solleder po vzponu preko severozapadne stene, 1100 m visoke, še isti večer stopil na teme Civette, medtem ko kasneje za 400—500 m visoke stene plezalci rabijo več dni in noči. Šesta stopnja upošteva predvsem objektivno-tehnične težave. Zato se sodi danes, da so početniki šeste stopnje v modernem smislu ocenjevanja Emilio Comici ter G. in A. Dimai. Za severno steno Velike Zinne je bilo narejenih več podobnih smeri v Civetti, Marmolati in Langkoflu. Zadnja leta smo v našem glasilu zabeležili vse najnovejše smeri, ki se ocenjujejo kot doslej najtežje. Zato ne bomo ponav-

ljali, pač pa želimo, da bi tudi naši plezalci v najkrajšem času prepričljivo vklesali svoja imena v ta edinstveni plezalski playground, kjer se preizkušajo in merijo moči klasičnih plezalskih narodov. Kaže, da tudi VI še ni zaključena. Mladi plezalci iščejo med starimi smermi nove, težje, jih izboljšujejo, »ravnajo« itd. Tudi pri nas še čakajo problemi VI. stopnje, čeprav površni opazovalec in bralec meni, da je naš ozki gorski svet plezalsko že do kraja obdelan.

Podzemeljski svet, svet, ki ga odkriva speleološka znanost, je izredno prostran. Mnogo je še neodkritega in čaka na pogumne, spretno in razgledane ljudi. Največje doslej odkrite jame ima Severna Amerika. Tudi naša ožja domovina je z njimi bogata, koliko pa jih še skriva naš dinarski svet in naša obala! Sosednja Avstrija jih ima 2300 zabeleženih od 15000 podzemeljskih jam, ki so bile ugotovljene v Evropi. V Avstriji leži doslej znana največja ledena jama na zemlji, ki so jo v globino preiskali do 557 m. Pogorja, kjer Avstrijci preiskujejo podzemeljske jame, so Toten Gebirge (300 km²), Dachstein (241 km²), Hochschwab (225 km²), Warscheneck (94 km²) in Tennengebirge (91 km²). Samo v Tennengebirge so doslej odkrili 134 jamskih sistemov, v Dachsteinu do avgusta 1953 — 180 jam, ki so nekatere več kilometrov dolge.

Zanimanje, ki ga kažejo Avstrijci, Francozi in Italijani za svoj podzemeljski svet iz znanstvenih, gospodarskih in posebej turističnih razlogov, iz leta v leto raste.

Himalayan Society, Himalajska družba, se je ustanovila kot organizacija porajajočega se indijskega alpinizma oziroma himalaizma. Družba se je obrnila na nemško poslaništvo, da bi dobila fotografije, publikacije in rekvizite za razstavo v Bombayu in Darjcelingu. Nemško poslaništvo je opozorilo nemške oblasti, tvrdke i. dr. o pomenu te razstave za propagando.

Francoski geolog Bordet je ob uspeli francoski odpravi na Makalu naredil geološko karto cone Makalu.

Nepal je baje izdal strožje predpise o nadzorstvu nad delovanjem inozemskih ekspedicij, in sicer zato, ker je Norman Dyhrenfurth raziskoval predele, ki v pogodbi niso bili

določeni. Vsaka odprava mora imeti zveznega oficirja, ki ga imenuje nepalska vlada. Plačuje ga odprava z 200 rupijami mesečno in z vso oskrbo. Odprava mora imeti natanko določeno pot in področje, po končanem delu pa mora dati nepalski vladi pismeno poročilo. Orožje, ki ga ima odprava s seboj, sme služiti samo za osebno obrambo, ne pa za lov.

Čehi se menda resno pripravljajo za Himalajo in to s severne strani. 13 najboljših čeških alpinistov je šlo v Chamonix na sistematičen trening.

Sir Edmund Hillary je kakor Hunt in Noyel izdal knjigo o angleški ekspediciji na Everest l. 1953. V knjigi opisuje vzpone, ne da bi kaj pripovedoval o svojem življenju in svojih prejšnjih vzponih. Knjiga ima naslov »High Adventure« in je izšla v Londonu pri Hodder - Stoughton.

Jean Franco, šef francoske odprave na Makalu, je predlagal, naj se za nov vzpon na Everest osnuje mednarodna odprava, ki bi jo vodil Indijec, v čast narodu, ki mu Everest pripada.

Četa alpinistov je lani v slabem vremenu v polni vojni opremi pod poveljstvom Giannije Pille, ki se je kot angleški ujetnik med vojno povzpel na Leno v himalajskem predgorju, dosegla vrh Marmolate. Starali so iz zavetišča Castiglioni.

Himalajca Bonatti in Buhl sta kmalu po vrnitvi s strehe sveta spet začela z najtežjimi turami v Alpah. O Bonattijevem podvigu v Druju smo poročali obširneje. Hermann Buhl je bil lani povabljen v Zermatt na proslavo 100-letnice, odkar so se na Dufourjev vrh (4634 m) povzpeli Angleži Grenville, Smyth, Hudson, Birkbeck in Stephenson. Po teh slavnostih je Buhl prečil Monte Rosso s pristopom preko vzhodne stene. General Hunt, zmagovalec Everesta, je prišel na M. Blanc po najtežji poti. Prečil je greben Bionnasay, se povzpел na Aiguille de Brenva po Veliki zajedi. Raymond Lambert, Herzog, Terray so bili v Grandes Jorasses, na Aiguille Noire itd. Pomcni, da jim Himalaja ni vzela veselja do »domačih« Alp.

Četrty filmski festival v Trentu je bil organizacijsko na višini in je izredno uspel. Poročajmo še nekaj o njem! Sodelovalo je 12 narodov, poslatih je bilo 80 filmov, 60 pa jih je

bilo pripuščenih k ocenjevanju. Bilo je mnogo nagrad, mnogo dokumentarnih in umetniških filmov, ozkih in normalne širine. Prvo nagrado mesta Trenta je odnesel film »Zvezde in neurja«, ki sta ga izdelala G. Tairraz in G. Rebuffat, nad katerim so se gledalci brez izjeme navduševali. Prkazal je slavne stene Matterhorna, Grandes Jorasses, Piz Badile, Eigerja in Treh Zinn. Pravijo, da je film poln prijetnih disonanc in okrašen z vsemi najboljšimi domisleki, ki jih terjaja dober film. Poročila omenjajo tudi belgijski film o ekspediciji v Hoggar, francoski film o ekspediciji na Nun-Kun, italijanski na K2, za katerega pravijo, da je bil le preveč dokumentarističen. Dosežek svoje vrste je postavil na ogled Marcel Ichac »Les Aiguilles du Diable«. Pozornost je vzbujal poljski film »Možje Rdečega križa«. Nekoliko v ozadju je ostal nemški film »V senci Karakorum«, za katerega je Schumacher dobil nagrado Rododendro bronzo »Bronasti sleč«. Nemški in avstrijski filmi so se plasirali, vendar so v primeri s francoskimi dokaj slabši. Trentski festival je pregled gorniškega filma po vsem svetu. Prav bi bilo, da bi tudi naša filmska produkcija mislila na ta svetovni forum in se skušala uveljaviti na njem.

»Lo Scarpone« (kvedrovec), italijanski alpinistični žurnal, je lani praznoval 25-letnico obstoja. Ustanovil ga je Gaspare Pasini in ga ureja še danes. Prinaša novice in polemike in je obenem glasilo nekaterih sekcij CAI z namenom, da podpira napredek alpinizma s pravim entuziazmom in s čim bolj ažurnim, čeprav ne vedno natančnim obveščanjem. Ima lepo število sotrudnikov. Z Rivista Mensile ni v konkurenčnem boju, marveč s svojo žurnalsko lahkotnostjo dopolnjuje revialno objektivnost uradnega glasila CAI. Naš list z njim nima vzajemne zamenjave.

Ustanova Everest se imenuje fond, ki ga je poklonil odbor, ki je l. 1953 finansiral ekspedicijo na Mt. Everest. Ustanova naj skrbi za himalajske odprave, uporabljajoč izkušnje iz l. 1953. Doslej so copyrighti in filmi vrgli 100 000 funtov šterlingov, ekspedicija pa je stala 20 000 funtov šterlingov. Iz ostanka se je finansirala ekspedicija na Kangchendzöngö. 80 000 funtov

šterlingov pomeni 130 milijonov lir. Pri ustanovi sodelujeta generala Hunt in Shipton.

Severna stena Malega Mangrta, ki ga Tuma imenuje Mali Koritniški Mangrt (Lahi so to spakedrati v Piccolo Mangart di Coritenza), je dobila 18.—19. avgusta 1954 novo smer modernega značaja. Poteka med smerjo, ki so jo l. 1931 speljali Gilberti, Castiglioni in Gasperotto, ter med smerjo, ki sta jo l. 1949 naredila Floreanini in Kravanja. Buffon, Perisutti in Piusi (o dejanju smo že poročali) so v steni enkrat bivakirali in to v zelo tveganem položaju v najtežjem delu stene. V opisu naštevajo vsega tri mesta VI+, tri mesta VI, več mest V in V+. Višina stene je 800 m, čas plezanja 32 ur, 75 klinov, 20 jih je ostalo v steni.

V Brentskih Dolomitih je veverica Andrea Oggioni lani spet ustvaril novo smer VI+, direktno smer preko vzhodne stene Cima d'Ambiez (3102 m). Stena ni višja od 400 m. Oggioni je sredi te vertikalne in previsne pečine bivakiral od 30. VI. na l. VII. 1955. Zabil je 80 klinov, torej na vsakih 5 m enega, in porabil še 4 lesene zagozde. Od 33 ur jih je 17 porabil za plezanje. Po fotografiji sodeč je to že skrajnost, ki si je pred 20 leti niso predstavljale najboljše, najsposobnejše naveze. Leto poprej so člani kluba »Scioiatoli« Franceschi, Zardini in Lorenzi v Torrione R. e A. Apollonio prav tako urezali eno VI+. Stena je visoka komaj 300 m, klinov so zabili 60, 6 so jih pustili v steni.

Skupina Pelme v Vzhodnih Dolomitih prav tako beleži moderne smeri, V—VI. Tako v Tore dei Bellunesi, 300 m dolgi steni, ki je dobila ime po plezalcih iz sekcije CAI Belluno lani 31. julija. Premagali so jo v 5 urah in jo ocenili V—VI. Od 13 klinov jih 7 niso izbili. Sorgato in Coletta iz iste sekcije sta 200 m visoko jugovzhodno steno Punta di Forca Rossa prav tako preplezala v 5 urah in jo enako ocenila.

Ognjena zemlja ima l. 1956 v gosteh Italijane pod vodstvom starega De Agostinija. Gore tu niso visoke, toda, ker se dvigajo »naravnost« iz morja, so višine nad 2000 m že visoke gore. O tem, da sta Mauri in Maffei prišla na Monte Sarmiento (2350 m),

ki je od vrha do vznožja popolnoma odeta v led in sneg, smo že poročali. Vodniki Carrel, Pelissier in Barmasse so prišli na Monte d'Italia (2350 m), dalje na Monte Francese (2150 m). Agostini je poleg znanih alpskih vodnikov vzel s seboj še padovanskega profesorja Morandinija, kinooperaterja Raffeldija, fiziologa Spertija in geologa Decimo, ki so sami znani padovanski znanstveniki. Agostini je bil v vznožju Sarmienta že l. 1913 in 1914, prvi poizkusi za vzpon na ta ledeni orjak pa so znani že iz l. 1881 (prof. Lovisato). L. 1898 je poskušal Conway z vodnikom Maquignaz. Leta 1914 je Agostini trikrat naskočil goro in pri tretjem poizkusu prišel do višine 1875 m. Na M. d'Italia je poizkušal priti l. 1914 in 1915. Bil je sam in je prišel do višine 1350 m.

Ing. Ghiglione je izpolnil 73 let. Ta leteti Italijan ni godoval doma. L. 1956 se je posvetil Ruvenzoriju in, kakor smo že poročali, preplezal kot prvi zapadno steno Punta Margherita (5125 m). Z njim so bili vodniki Frachey iz Champoluc, etnolog Gualco in kinooperater Brigatti. Ruvenzori pa gotovo ni bil letos edini alpinistični cilj tega poklicnega obiralca planetnih vzboklin.

Yeti, snežni človek je še vedno aktualna tema v svetovni alpinistični pa tudi znanstveni književnosti. Ralph Izzard se na priliko vprašuje, kdaj bo Francija poslala posebno ekspedicijo, ki bi uganko tega skrivnostnega dvonožca najvišjih gora na zemlji do kraja odkrila. Angleški »Daily Mail« je l. 1954 preiskal s svojo odpravo 1000 km² Nepala med 4400—5500 m višine. Videli so sledove, odpadke, dlako, yetija pa ne. Mnogo je pričevanj o njem, ki potekajo iz dogodivščin šerp in iz bajk. Izzard trdi, da bo yeti zoološko odkritje stoletja. Ali je medved ali opica ali antropoid? Če bil yeti prednik človeka ali še bolje alpinista, homo erectus v pravem pomenu besede, bi bili rešeni takoj nekateri problemi paleontologije. Kakšno čudovito odkritje, če bi bil yeti vmesni člen pitekanropa in neandertalca! Izzard ob tem razmišljanju v svoji knjigi »Po sledovih strašnega snežnega človeka« vzklika: Kdo bi se po takim odkritju še upal trditi, da alpinizem ni resnični raison d'être človeka?

SPOMENIK PADLIM PLANINCEM

FRANC MOČNIK

*Predajte se športu in užitkom,
ki vam jiš nudi lepa prirodal*

*Na opreznost nikar ne pozabite —
riziko pa predajte zavarovanju!*

*Zoper nezgode, za primer
smrti in doživešja zavaruje:*

DRŽAVNI ZAVAROVALNI ZAVOD

**Direkcija za LR Slovenijo
v LJUBLJANI • Telefon 39-121**

**Zastopniki
v vseh večjih krajih**

***D
OZ**

◆ *MEDNARODNI*

» **INTERTRANS** «

LJUBLJANA, MASARYKOVA C. 17—21

Telefonska centrala 20-060, 21-160, 20-387, 30-781

Generalni direktor in uprava: telefon 22-256

Teleprinter št. 03-107

◆ *TRANSPORTI*

Predstavništva in izpostave:

Beograd, Reka, Jesenice, Maribor, Sežana, Celje,
Dravograd, Prevalje, Herpelje—Kozina, Nova Gorica,
Koper in Škofije

Mednarodna špedicija — izvoz, uvoz, tranzit, carinjenje,
transportno zavarovanje, vozninske reklamacije, kvalitativna
in kvantitativna kontrola blaga, transportne kalkulacije itd.

Planincem!

priporočamo priročnik, ki ga je spisal Rudolf Badjura: Izbrani izleti po Gorenjskem, Goriškem, Notranjskem, Dolenjskem in Zasavju ter razpravo: Gorski prehodi v luči ljudske geografije, dalje reliefno karto Slovenije, Kranj z okolico, Julijske Alpe, Bled, Bohinj, Kranjska gora z okolico, ročno karto Slovenije in Jugoslavije.

● Priporočamo tudi ogled v knjigarnah Državne založbe Slovenije v Ljubljani, ki izdaja znanstvene publikacije, poljudno-poučna dela, umetnostne edicije, leposlovje, razne knjižne zbirke, strokovne knjige, slovarje, šolske knjige, muzikalije itd.

● Na željo Vam pošlje ponudbo in prospekte

DRŽAVNA ZALOŽBA SLOVENIJE

V LJUBLJANI ● MESTNI TRG 26

»ANGROMETAL« * SKOPJE

**TRGOVINSKO PREDUZECE ZA PROMET METALNOM
ROBOM, BOJAMA I HEMIKALIJAMA NA VELIKO**

Ul. »99« br. 14

Pošt. fah br. 270

Telegrami: »ANGROMETAL« — SKOPJE

Telefoni: Direktor 25-81

Komerc. 36-68

Magazin 27-34

Ima na svom bogato sortiranom skladištu sve vrste metalne robe iz gr. 117 i 119, sve vrste elektroinstalaterskog materijala, anilinske i uljane boje i hemikalije, emajliranih sudova, štednjaka i peči, dimnih cevi, frižidera, bicikla itd. nudi po najnižim dnevnim cenama

U interesu je maloprodajne trgovinske mreže da se za nabavku metalne robe i boja obrati ovom preduzeću, gde su cene bez konkurencije

»BOJA«

**TRGOVINSKO PREDUZEĆE
ZA PROMET
BOJOM,
LAKOVIMA,
HEMIKALIJAMA
I PRIBOROM NA VELIKO**

BEOGRAD

Knez Mihajlova br. 15/I

Telefon: 21-241 i 22-69

**Prodaja trgovinskim preduzećima i radnjama sve vrste
uljanih boja i lakova, zatim firmis zemlane boje i hemi-
kalije po fabričkim cenama na koje odobrava rabat od 2%**

Otprema se vrši
franko utovareno u vagon
sa stovarišta preduzeća u ulici

Karadjordjevoj 59

Telefon 28-329 i 26-105

VELEBLAGOVNICA
nama
LIUBLJANA

*Najceneje
se oblečete za jesen in zimo
z nakupom naše kvalitetne konfekcije!*

ŽELEZARNA

Jesenice - Jugoslavija

J
E
S
E
N
I
C
E

